

វិក័យ
ស្ថាប័នរម័

ប័ត្រ ១៦ ឈប់ត្រី ៦៤ ក្រក្សាគម - កំណយាប ២៤៤៧ ISSN ១៤១៣ - ១០៤៥

หนังสือวิทยุสราญรมย์

ISSN ๑๕๑๓-๑๐๕ X

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๖๔ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๕๗

อาเคียรวาท

เย็นศิระเพราะพระองค์ทรงปกเกล้า
พระคุณ ธิ รักขามาเนิ่นนาน
เป็นเอกะมหาราชินี
พระยศ ธิ เทียมฟ้าในกาลย
จึงนบกรน้อมเกล้าเหล่าทวยราษฎร์
เฉลิมพระชนม์พรรษาพระราชินี
ให้ชื่นช้ายิ่งนักกว่าหมื่นปี
ประสงค์ใดสมคำที่จ้านรจ

ผองไทยเราจึงร่มเย็นเป็นสุขค่านดี
ปวงประชาจึงเบิกบานสรวลใจ
คู่บุญพระจักรีที่ยิ่งใหญ่
พระเกียรติให้คู่เหล่า-มหานที
ถวายอภิวาทพระทองศรี
ให้ทรงมีความสุขทุกคืนวัน
ให้ทรงพระเปรมปรีดีเกษมสันต์
เป็นมิ่งขวัญมวลมหาประชาไทย

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า ประภัสสร เสวิกุล

สารบัญ

หน้า

ถ้อยแถลง

๘

จารึกไว้ในพิพิธภัณฑ์ผ้าไหมไทย

๑๑

เบญจจาภา ทับทอง

เยาวชนจิตอาสาเพื่อเรียนรู้ ตามแนวพระราชดำริ
กมลวรรณ ศรีโพธิ์ศิลป์

๒๒

๔ เมษายน ๒๕๕๗ วันสากลแห่งการณรงค์

๓๓

การดำเนินงานด้านทุนระเบิด

ศูนย์ปฏิบัติการทุนระเบิดแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการทางทหาร
กองบัญชาการกองทัพไทย

ไทยกับอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิต โอน
และทำลายทุนระเบิดสังหารบุคคล

๔๖

ทุนระเบิด : หลากหลายมุมมองจากประสบการณ์ของผู้เกี่ยวข้อง

๖๒

ทุนระเบิด เข้าใกล้เมื่อไหร่ อันตรายเมื่อนั้น

๘๓

ประสบการณ์ในอิรักทำให้ผมได้พบแสงธรรม

๘๗

นันทวัฒน์ จันทร์ตรี

Impression with Mekong friendship project 2014

๙๘

Mr. Aung Pai Kyaw (Myanmar)

My Impression of Mekong friendship project 2014

๑๐๒

Soulinda Thammavongxay (May)-Lao PDR

Impression with Mekong friendship project 2014

๑๐๖

Thav Sievny – Cambodia

Mekong Friendship Project 2014

๑๐๙

โครงการเพื่อนมิตรลุ่มน้ำโขง ๒๕๕๗

ธีรเชษฐ์ นันทกิตติพัฒน์

Mekong – The River of Knowledge,
Culture and Friendship

Nguyen Hien Mi – Vietnam

๑๑๗

เดี่ยวนีใคร ๆ ก็พูดอ่านเขียนภาษาไทยได้
เฉลิมศรี บุญอุทิศ

๑๒๓

โครงการอบรมอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ
(๖-๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗)

๑๓๐

กองสังคมและวัฒนธรรม กรมอาเซียน

ความฝัน

๑๓๘

สุคนธ์ สุนศิริ

ตามรอยระนาดในโหมโรง

๑๔๒

เบญจภา ทับทอง

ฝ่าวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมและพลังงาน
ด้วยสายสัมพันธ์อันยั่งยืน ไทย-มอริอ็อกโก
ยุซุเป เบญโกบ

๑๕๔

สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน มีผลกระทบต่อ
ชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละคนอย่างไร และเราจะช่วยกันแก้ไข
และร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างไร
ณัฐธิดา ปาทาน

๑๗๔

สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาค ในรอบครึ่งปีแรกของปี ๒๕๕๗
ปานิตล ปัจฉิมสวัสดิ์ จุฑาเกียรติ มนต์ภาณีวัฒน์ กฤตภาส สัจจपालะ

๑๙๑

อาหารพื้นเมืองของชาวเอเชียกลาง
กลุ่มงานเอเชียกลาง

๒๐๑

คำศัพท์ทางการทูต
กิริติต สัจเดว์

๒๐๘

ถ้อยแถลง

**สวัสดิ์ศรับ ท่านผู้อ่าน
หนังสือวิทยุสราญรมย์
ทุกท่าน**

เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๗ ปวงข้าพระพุทธเจ้าในนามของ สถานีวิทยุสราญรมย์ ขอถวายพระพรให้ทรงมีพระพลานามัยแข็งแรง เจริญพระชนมายุ ยิ่งยืนนาน และทรงเป็นมิ่งขวัญปวงชนชาวไทยไปตราบนานเท่านาน

พอเข้าไตรมาสที่สาม หนังสือวิทยุสราญรมย์ฉบับที่ ๖๔ ก็ออกมาให้ ท่านผู้อ่านได้ยลโฉม ฉบับนี้มีเรื่องราวเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านทุ่นระเบิดให้อ่านกัน เป็นเพราะว่าตามมติที่ประชุมสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ ๖๐ ได้ประกาศให้ วันที่ ๔ เมษายน ของทุกปี เป็นวันรณรงค์การดำเนินงานด้านทุ่นระเบิดสากล (International Day for Mine Awareness and Assistance in Mine Action) เพื่อให้รัฐภาคีของอนุสัญญาห้ามทุ่นระเบิดสังหารบุคคล จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ทั่วโลก ได้ตระหนักถึงปัญหาทุ่นระเบิด และภัยอันตรายจากทุ่นระเบิด รัฐบาลไทยตระหนักถึง ภัยอันตรายและความสำคัญของปัญหาทุ่นระเบิด และเห็นว่ามีความจำเป็นเร่งด่วน ในการแก้ไขปัญหา จึงได้ลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิตและโอน และการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๐ ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม ไทยเองเป็นประเทศหนึ่งในอีก ๘๒ ประเทศที่ได้รับผลกระทบจาก ภัยทุ่นระเบิดสังหารบุคคล และเป็น ๑ ใน ๒๖ ประเทศที่มีผู้ประสบภัยจากทุ่นระเบิด

จำนวนมาก ประมาณ ๑,๓๒๘ คนทั่วประเทศ แค่งัดเดิน ๆ ไทยก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
อนุสัญญาเป็นอย่างมาก แต่ในความเป็นจริง ไทยมีการประชุมและมีการดำเนินการ
เกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่อย่างต่อเนื่อง ติดตามอ่านได้ในฉบับนี้ครับ รวมไปถึงบทความ
ประสบการณ์ในสงครามอิรักที่ผมเขียนขึ้นจากการที่ได้ไปอยู่ในสถานการณ์สู้รบ
ในสงครามจริงและทำให้ผมได้เริ่มต้นการแสวงหาสัจธรรมแห่งชีวิต

แฟนประจำหนังสือวิทยุสราญรมย์ทราบดีว่ามีบทความอื่น ๆ ในเล่มให้อ่านด้วย
ฉบับนี้ขอนำเสนอบทความจรรีกไว้ในพิพิธภัณฑผ้าไหมไทย เป็นบทสัมภาษณ์
ท่านผู้หญิงจรุงจิตต์ ทีขะระ รองราชเลขาธิการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ
เกี่ยวกับที่มาที่ไปของพิพิธภัณฑผ้าไหมไทย ตั้งอยู่ที่หอระฆังการพิพัฒน์ ยังมีบทความ
จากน้อง ๆ เยาวชนที่ได้เข้าร่วม “โครงการเพื่อนมิตรลุ่มน้ำโขง” เมื่อเดือนเมษายน
ปี ๒๕๕๗ จากประเทศเพื่อนบ้าน น้อง ๆ เหล่านี้มาให้สัมภาษณ์ในรายการรอบบ้านเรา
และเขียนความประทับใจไว้เป็นบทความ ซึ่งก็ต้องยอมปล่อยให้พี่น้อง ๆ
ประเทศเพื่อนบ้านเขียนบทความเป็นภาษาอังกฤษ ด้วยหากเขียนภาษาถิ่นก็ไม่เข้าใจกัน
ทั้งที่หากรู้ภาษาถิ่นของกันและกันน่าจะทำให้เกิดอรรถรสในการอ่านมากกว่า และ
ยังมีความต่อเนื่องของเรื่องภาษาจากบทความเรื่อง “เดี๋ยวนี้ใคร ๆ ก็พูดอ่านเขียน
ภาษาไทยได้” จริงอย่างว่า ถ้ามองไปรอบ ๆ ตัว เราจะเห็นประชาชนจากเพื่อนบ้าน
ทั้งหลาย พูดอ่านภาษาไทยได้คล่องกว่าเราที่ดูจะรู้จักภาษาเพื่อนบ้านน้อยเกินไป
ยิ่งอาหารของประเทศเพื่อนบ้านก็ยิ่งนึกไม่ออก บทความอื่น ๆ ยังมีให้เลือกอ่านอีก
เช่น โครงการอบรมอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ความฝัน ตามรอยระนาด
ในโหมโรง สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคในรอบครึ่งปีแรกของปี ๒๕๕๗
และที่พลาดไม่ได้ บทความเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและพลังงานที่นักศึกษาได้รางวัล
จากการประกวดเรียงความมาให้ได้อ่านฝีมือลายมือของนักศึกษา หากอ่านแล้ว
มีข้อติชมประการใดเขียนบอกเรามาบ้าง หรือจะเขียนบทความส่งมาก็ยินดีรับพิจารณา
ความยาวไม่เกิน ๓-๕ หน้า A ๔ พร้อมรูปภาพประกอบ (หากมี)

ผมหวังว่าหนังสือวิทยุสราญรมย์ที่ท่านถืออยู่ในมือฉบับนี้ นอกจากสว
น่าน่าอ่านแล้ว คงเป็นหนังสือที่น่าสะสม ใช้อ้างอิงได้ ทั้งใช้จัดรายการ ใช้ประโยชน์
ทางการศึกษา หรือใช้เป็นคู่มือศึกษานโยบายต่างประเทศ เชื่อใจได้ว่า กองบรรณาธิการ

จะคงมุ่งมั่นสรรหาบทความจากผู้ที่มีประสบการณ์ในกระทรวงการต่างประเทศ มานำเสนออย่างต่อเนื่องและทันกระแส โลกหมุนไปทางไหน หนังสือเล่มนี้จะหันตาม แรงโน้มถ่วงของโลก เน้นให้อ่านเข้าใจง่าย

เราหวังว่าท่านผู้อ่านทุกท่านจะติดตามรายการวิทยุของเราด้วย และหากท่าน รับสัญญาณได้ไม่ชัด จากทางคลื่นวิทยุ AM 1575 kHz ซึ่งปัจจุบันได้เพิ่มกำลังส่ง เป็น ๑,๐๐๐ กิโลวัตต์ แล้วก็ตาม ท่านก็ยังสามารถรับฟังวิทยุออนไลน์ได้ทาง saranrom.mfa.go.th หรือจะติดต่อผ่าน facebook จากที่อยู่ www.facebook.com/ThaiMFA และทาง YouTube รายการ “สายตรงบัวแก้ว” ได้จากเว็บไซต์ www.mfa.go.th

นายสถานีและเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุสราญรมย์ทุกคนขอขอบคุณท่านผู้อ่านและผู้ฟังรายการทุกท่านที่ส่งเสียงมาให้กำลังใจ เรายึดด้วยความดีใจและทำงานกันด้วยความสนุก เพราะเสียงตอบรับจากแฟนรายการทุกท่าน ไปรษณียบัตรและจดหมาย แต่ละฉบับเหมือนเป็นแรงใจให้เราทำงานด้วยความภูมิใจ

ถ้าเทคโนโลยีดั้งเดิมยังไม่ทันใจ ก็สามารถส่งอีเมลมาติชม หรือเล่าเรื่องราวให้เราฟังบ้าง หากท่านผู้อ่านเล่น facebook ช่วย comment หรือกด LIKE มาให้เราบ้าง เสียงสะท้อนของท่าน ทำให้เรารู้ว่ามีคนฟังรายการเราอยู่ตรงไหนสักแห่งบนโลกใบนี้ ผมและกองบรรณาธิการขอขอบคุณล่วงหน้าครับ

พบกันใหม่ฉบับหน้านะครับ

ด้วยความปรารถนาดี

(นันทวัฒน์ จันทร์ตรี)

นายสถานีวิทยุสราญรมย์

INTERNATIONAL DAY
FOR MINE AWARENESS

จาริกไว้ในพิพิธภัณฑผ้าไหมไทย

เบญจภา ทับทอง เขียน
ศรียงค์ บุณนาค จัด หิรัญ สุวรรณเทศ ภาพ

เชื่อว่า คนไทยทุกคนรู้จักผ้าไหมไทยเป็นอย่างดี อาจจะมีบ้างบางที่ที่เราคุ้นกับความแตกต่างของลายอันเป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหมไทย ระหว่างผ้าแพรวา ผ้ามัดหมี่ ผ้าตีนจก ผ้าลายน้ำไหล ผ้าลายราชวัตร และอีกสารพัดลายที่มาจากภาคต่าง ๆ ของไทย แต่มั่นใจว่า หลายคนมีความภูมิใจในผ้าไหมไทย เพราะนอกจากความสวยงาม ผ้าไหมไทยแสดงเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนของพวกเขา มาเนิ่นนานจากรุ่นสู่รุ่น จวบจนวันนี้ นับเป็นความโชคดีของคนไทยที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ผ้าไทยและทรงจัดตั้งพิพิธภัณฑผ้าไทยไว้ในพระบรมมหาราชวังให้ทั้งชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ชื่นชมด้วย

เพื่อความกระจ่างถึงที่มาที่ไปของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ กองบรรณาธิการเห็นพ้องต้องกันที่จะเรียนสัมภาษณ์ท่านผู้หญิงจรุงจิตต์ ทีขะระ รองราชเลขาธิการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ซึ่งพวกเราปลาบปลื้มใจเป็นอันมากที่ท่านผู้หญิงจรุงจิตต์ฯ ตอบรับให้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง

ท่านผู้หญิงฯ เริ่มเล่าว่า สมเด็จพระบรมราชินีนาถทรงช่วยเหลือชาวบ้านมานาน ให้คนไทยช่วยเหลือตนเองได้อย่างยั่งยืน การนำของไปแจกนั้นเป็นเพียงบรรเทาความเดือดร้อนได้ชั่วคราวเท่านั้น นับแต่ปี ๒๕๑๓ พระองค์ท่านจึงทรงเลือกงานผ้าไหมจากภาคอีสานเป็นอาชีพเสริมให้กับชาวบ้าน ด้วยทรงเล็งเห็นว่า ประดาชาวบ้านที่มารับเสด็จฯ ต่างนุ่งผ้าไหมสวย ๆ ที่ทอเอง หมอนขิดที่นำมาถวายก็มีความสวยงามยิ่งนัก เมื่อมีรับสั่งถาม ก็ทรงได้รับคำตอบว่า ชาวบ้านปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เก็บเส้นไหมที่ละเอียด ละเอียดพอให้พอสำหรับการทอผ้าได้ ๑ ผืนไม่ว่าจะเป็นผ้าชิ้น ผ้ามัดหมี่ เพื่อให้คนที่รัก ให้สามี ให้ลูกสาว ให้ลูกชายไปขอลูกสาวบ้านโน้น จึงได้ทรงเลือกงานทอผ้าไหมเป็นอาชีพเสริมให้ราษฎรให้ช่วยเหลือตนเองได้ยาวนาน โดยได้ทรงชมเชยว่า ชาวบ้านทอผ้าฝีมือดีสวยงาม จากนั้นมาทรงให้ชาวบ้านทอผ้ามาถวายทีละ ๑ ผืน เป็นการฝึกฝีมือ โดยทอลายที่คุ้นเคยซ้ำ ๆ อยู่อย่างนั้น และรับสั่งว่าจะทรงนำผ้านั้นมาตัดเป็นฉลองพระองค์ปรากฏว่าชาวบ้านสงสัยเป็นอันมากว่า ผ้าบ้านนอกแบบนี้ ผ้าของคนรับใช้ใส่ (ชาวอีสานส่วนหนึ่งมาเป็นคนรับใช้อยู่ในเมือง) สมเด็จพระบรมราชินีนาถจะทรงใส่ผ้าไหมธรรมดา ๆ แบบนี้ได้อย่างไรกัน พระองค์ท่านรับสั่งว่า ทอมาเถิด

พระองค์ท่านจะทรงใช้และก็ทรงใช้ให้เห็น โดยให้ทอเริ่มจาก ๑-๒ ผืน เป็น ๓-๔ ผืน มากขึ้นเป็นเมตร ๆ กว่าที่จะถึงตรงนั้น ต้องค่อย ๆ พัฒนา โดยเน้น การพัฒนาสีของผ้า ส่วนเรื่องลายผ้านั้น ไม่ทรงนำลายใหม่ไปให้ชาวบ้านเลย ทรงยกย่องชาวบ้านมากกว่า มีความคิดสร้างสรรค์อยู่แล้ว มีความหมายของ ท้องถิ่น สวยงามในตัวอยู่แล้ว บางคนผสมผสานสีสวยงาม แต่สีอาจฉูดฉาด ก็ทรงขอให้ลดสีลงบ้างหรือเปลี่ยนสีบ้าง ส่วนผ้าเดิมที่หน้าแคบเพราะชาวบ้าน จะมีหัวขึ้น ตีนขึ้นต่อ ก็ทรงพัฒนาขนาดความกว้างจนกระทั่งได้มาตรฐาน ผ้าเมตรตามตลาด เวลาทอมาได้สักกระยะหนึ่ง โดยทรงขอให้ชาวบ้านทอ ผ้าใหม่ลายเดิมซ้ำ ๆ เริ่มมีฝีมือคงที่มากขึ้นและมีความแม่นยำในลวดลาย เพราะการทอผ้าใหม่เป็นวิชาที่สืบทอดกันมา ไม่มีสเกลวัด ไม่มีตำรา การพัฒนา ที่เริ่มอย่างค่อยเป็นค่อยไป ชาวบ้านจึงภาคภูมิใจในฝีมือของตนเอง สมเด็จพระบรมราชินีนาถก็ทรงดีพระทัย โปรดฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์ทรงใช้ ผ้าไหมเหล่านั้นเป็นแบบอย่าง เมืองไทยเป็นเมืองร้อน ควรใส่เสื้อผ้าที่สบาย เช่น เสื้อพระราชทานสำหรับบุรุษ ผ้าไหมที่ชาวบ้านทอจึงมีทั้งแบบมีลวดลายและ แบบผ้าพื้น ทั้งทั้งภาคอีสานจนถึงภาคเหนือ รวมถึงผ้าทอของชาวเขา เช่น

เย้า มั่ง กะเหรี่ยง มูเซอ ลีซอ อาข่า ละหู่ ผ้าชาวเขาเป็นที่นิยมมาก ส่วนผ้าทอทางใต้ลายโบราณหลายลายก็สูญหายไป อย่างผ้าจวนตานี (ผ้าลายมัดหมี่ทางใต้) ฝ่ายกเมื่อนนครศรีธรรมราช จึงมีการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่ มีการสอนให้ชาวบ้านรู้จักทอผ้า โดยเริ่มจากการทอผ้าฝ่ายก่อนแล้วค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นผ้าใหม่พื้นและทอเพิ่มลวดลาย โดยสำหรับ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เริ่มจากการทอผ้าไหมพื้นเรียบหรือลายลูกแก้วก่อน จากนั้นค่อย ๆ ปรับเป็นผ้าท้องถิ่นของเขา จังหวัดที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดคือที่บ้านเนินธัมมัง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ประสบน้ำท่วมใหญ่ทุกปี จึงทรงช่วยให้ชาวเนินธัมมัง มีอยู่ มีกิน ช่วยเรื่องชลประทาน บำรุงรักษาดิน ช่วยเรื่องอาชีพ จนชาวบ้านผู้มีรายได้น้อยทอผ้าไหมได้ มีการทอผ้าลายดั้งเดิมแบบลายโบราณ จนนำผ้าจากบ้านเนินธัมมังมาใช้ในการแสดงโขน เริ่มจากตอนจองถนน โมกขศักดิ์ (ติดตามอ่านเรื่อง โขนไทย ย้อนหลังได้จากเล่มที่ ๕๖ ประจำเดือนกรกฎาคม - กันยายน ๒๕๕๕) มีการนำอาจารย์ไปช่วยสอนการทอผ้า คือ อาจารย์วีระธรรม ตระกูลเงินไทย โดยใช้วิธีลอกลายผ้าจากพิพิธภัณฑ์เมืองนครศรีธรรมราช จนชาวบ้านทอมาได้ตามอย่างลายโบราณและนำมาแสดงในโขนพระราชทานได้

สมเด็จพระบรมราชินีนาถได้ทอดพระเนตรเห็นว่าลวดลายผ้าของไทยไม่ซ้ำกันเลย พอชาวบ้านทำมาก็โปรดฯ ให้มูลนิธิฯ รับซื้อไว้หมด ให้ชาวบ้านมีเงินไว้เลี้ยงครอบครัว ส่งลูกเรียนต่อ ผ้าไทยจะมีความสวยงาม มีเอกลักษณ์โปรดฯ ให้ชาวบ้านทอผ้าลายแบบดั้งเดิมเรื่อยมา ผ้าทอเป็นงานฝีมือ แม้พิมพ์เดียวกัน คนทอคนเดียวกันจะทอได้ไม่เหมือนกัน เพราะเป็นงานที่ทำด้วยมือจริง ๆ ผ้าของศิลปาชีพที่รวบรวมได้ เรียกว่า เก็บสี เก็บลายผ้าได้กว่า ๑๐,๐๐๐ ผืน อนุรักษ์ไว้ ณ พิพิธภัณฑ์ที่หอระฆังการพิพัฒน์ เดิมเป็นตึกของกระทรวงการคลัง สมเด็จพระบรมราชินีนาถขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ โดยปรับปรุงใหม่หมด เสริมมุขหน้า และจัดการแสดงนิทรรศการเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนนิทรรศการ (แสดงฉลองพระองค์) เปิดให้คนทั่วไปได้เข้าชม และส่วนงานอนุรักษ์ (ไม่เปิดให้เข้าชม) เพื่ออนุรักษ์ผ้าลายโบราณ ให้คนรุ่นหลังนำมาศึกษาค้นคว้าได้ ทั้งนี้ ต้องนำผ้าไหมไทยเก่า ๆ มาดูแลรักษาไม่ให้มีเชื้อโรค ใช้วิธีนำไปแช่แข็งที่อุณหภูมิ -๒๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๒ สัปดาห์ นำมาปิด ล้าง จนสะอาดหมด ซ่อมผ้าและฉลองพระองค์ส่วนที่ชำรุด ซึ่งส่วนที่อนุรักษ์นี้เปิดให้ประชาชนชมในงานครบรอบ ๒ ปี เมื่อเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมา

จาร์ริไว้ในพิพิธภัณฑ์ผ้าไหมไทย : ๑๗

นับได้ว่า จุดเริ่มของพิพิธภัณฑ์เป็นไปเพราะการช่วยเหลือราชทูรไทยให้อยู่ดี กินดี โดยแท้ และเป็นการอนุรักษ์ผ้าไทยควบคู่กันไป อาจพิจารณาทำ workshop ให้คนทั่วไปได้สัมผัสที่ทอผ้าและอื่น ๆ บ้าง

ไม่เพียงแต่เป็นการอนุรักษ์ผ้าไหมไทยภายในประเทศเท่านั้น แต่ผ้าไหมไทยเดินทางไปทั่วโลก คราวที่สมเด็จพระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเยือนจีนและรัสเซีย ทรงนำผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพไปแสดงด้วย พระองค์ท่านรับสั่งว่าไหน ๆ ก็เสด็จฯ ไปอยู่แล้วทรงอยากให้คนต่างชาติเห็นฝีมือคนไทย โปรดฯ ให้จัดแสดงในงาน reception บ้างหรืองานพระราชทานเลี้ยง พระองค์ท่านจะยกย่องคนไทยให้ชาติอื่น ๆ เห็นเสมอ อย่างเช่นที่ฝรั่งเศส มีการจัดงานแสดงผลงานของมูลนิธิฯ ที่หอไอเฟลราว ๓ เดือน อ.สมิทธิ ศิริภัทร เป็นผู้ออกแบบการจัดวาง มาตามชีรัก ภริยาประธานาธิบดีฝรั่งเศสได้มาร่วมงานในวันเปิดงานด้วย โปรดฯ ให้นำผลงานของคนไทยที่ทำในสมัยโบราณและผลงานปัจจุบันให้เห็นถึงฝีมือคนไทยว่าเราสืบทอดต่อเนื่องมายาวนานมาก อย่าลืมนะว่าประเทศไทยไม่เคยเป็นเมืองขึ้นใครเลย เรามีศักดิ์ศรีของเรา

การอนุรักษ์ผ้าไหมไทยที่ใช้ในการแสดงโขน เป็นการรักษาศาสตร์ทุกชนิดของไทย นับแต่นักแสดง เครื่องแต่งกาย หัวโขน เครื่องประดับ นักร้อง นักดนตรี การแสดงโขนมีจารีตประเพณีของไทย การสร้างคนโขนใหม่ ๆ รื้อฟื้นฝีมืองานอย่างไทย ๆ มาได้หลายอย่าง อาทิ ช่างปัก การผลิตผ้าไหมไทย ฯลฯ มีการรับสมัครนักแสดงโขน ปีแรก ๆ ยังมีคนสมัครไม่มากเท่าไร และมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ปีนี้มีคนสมัครถึง ๘๐๐ คน กรรมการตัดสิน ๑๕ คน ทดสอบแบบโหดมาก กระทั่งมีนักแสดง ๒๕ คน ได้รับทุนพระราชทาน ส่วนที่เหลือที่คัดมาแสดง พระ นาง ยักษ์ ลิง โขนพระและโขนละคร ประเภทละ ๔๐ คน ก่อน แล้วจึงคัดเหลือ ๒๕ คน คนที่ได้เล่นร่วมกับคณะโขนเก่งมากจริง ๆ โดยจะมีการแจกประกาศนียบัตรให้ประเภทละ ๔๐ คนที่ผ่านการคัดเลือก ทำให้

หลายคนมีความภูมิใจ เท่ากับเป็นการกระตุ้นให้ฝึกฝนฝีมือ โชนนี้ สร้างช่าง ในการเขียนฉาก (มาจากเด็กศิลปาชีพ) โดยนำมาเขียนฉาก คนปักผ้ามาหัด ปักผ้าโชน จากที่ไม่เคยมีความรู้พื้นฐานเลย เป็นลูกหลานชาวนาชาวไร่ นับเป็นการสร้างคนโดยแท้และยังเป็นการสร้างความสามัคคีได้อีก ประการหนึ่งด้วย การช่วยกันทำ ทำให้เรียนรู้ไปในตัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ มีรับสั่งเสมอว่า เราต้องทำจากเล็กไปหาใหญ่ มันจะระเบิดออกมาจากข้างใน หมายถึงว่าในตัวเขาเอง ถ้าเขาสนใจ เขาก็ไผ่หา

เล่ามาถึงตรงนี้ ท่านผู้หญิงฯ ทั้งท้ายเรื่องผ้าไทยและโชนไทยไว้ว่า เท่าที่เห็นปรากฏต่อสายตา อยากให้ทุกคนได้เห็นว่ คนไทยเรามีฝีมือ เราสามารถผลิตอะไรเองได้ในบ้านเรา จึงอยากให้คนไทยได้ช่วยกันสนับสนุน

งานเหล่านี้ ให้กำลังใจคนเหล่านี้ มิเช่นนั้น งานเหล่านี้ก็จะสูญหายไปหมด พระองค์ท่านทรงทำให้เห็นแล้ว ทรงยกย่องและนํางานเหล่านี้มาเชิดชู โดยนํามาไว้ในพิพิธภัณฑ์ แต่เราต้องคิดว่า งานในพิพิธภัณฑ์บางแห่งอยู่แต่ในพิพิธภัณฑ์จริง ๆ แต่เราเดินไปที่อีสาน หาผ้าทอ ไม่เจียบอยู่แค่ในพิพิธภัณฑ์ เรายังมีความต่อเนื่อง คนไทยในปัจจุบันยังสามารถผลิตของเหล่านั้นได้อยู่อย่างงดงาม อย่างสถาบันสิริกิติ์ก็ผลิตเครื่องถมทองได้ละเอียดยิบสวยงาม แสดงอยู่ที่พระที่นั่งอนันตสมาคม บ่งบอกให้เห็นว่า ฝีมือคนไทยในหลากหลายประเภทของงานที่คนไทยทำถูกสืบทอดมาจนปัจจุบัน ถ้าเรายังมีผู้คนที่สนับสนุน ให้กำลังใจ มองเห็นคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ ก็จะทำให้เกิดความหวงแหน เมื่อหวงแหน ก็จะรักษาเอาไว้ พระองค์ท่านทรงฝึกเด็กรุ่นใหม่ให้ทำสิ่งเหล่านี้ได้ ทรงหวังว่าต่อไปในอนาคต เขาก็จะจรรโลงศิลปวัฒนธรรมไทยต่อไป สืบทอดต่อไป トラบไค ที่ยังมีคนเห็นคุณค่า ความภาคภูมิใจในชาติของเรา การเห็นคุณค่าของฝีมือคนไทย ควรค่าแก่การยกย่อง ก็จะเป็นกำลังใจอย่างมหาศาลให้คนทำงานเหล่านี้สืบทอดต่อไปได้

หากท่านผู้อ่านสนใจจะซื้อผ้าไหมเหล่านี้เก็บไว้ หาซื้อได้ที่ศูนย์ศิลปาชีพ อาจมีการนำผ้าลายโบราณออกมาจำหน่ายบ้าง อาจจะราคาสูงสักหน่อย แต่ผ้ามัดหมี่ ผ้าแพรวา ผ้าขิด ผ้าจก หาซื้อไม่ยาก จากเดิมสาว ๆ ไม่ทอแล้ว มีแต่คนรُنแม่รُنยายทอ เพราะคนรُنหนุ่มสาวเข้าโรงงานกันหมดแล้ว แต่ปัจจุบันสมเด็จพระบรมราชินีนาถทรงสนับสนุนให้มีอย่างต่อเนื่องแล้ว

จะมีใครอีกสักกี่คนที่ยังไม่มีชุดผ้าไหมหรือผ้าพันคอไหมไทยวางไว้ในตู้เสื้อผ้า เสื้อไหมไทยสักตัว ผ้าพันคองาม ๆ สักผืน คงพอเพียงที่จะแสดงความเป็นไทยให้ชื่นใจว่า ผ้าผืนนี้ทอด้วยฝีมือคนไทย ก่อนที่ลายไหมไทยลายไหนจะเลือนหายไป ไม่สำคัญหรอกว่า ขนาดผ้าที่เก็บไว้จะใหญ่หรือเล็ก เชื่อเถิดว่า ผ้าไหมไทยผืนเล็ก ๆ เพียงหนึ่งผืนจะส่งเสียงไปกระตุกก็และพื้ให้ดังก้องเป็นจังหวะอีกครั้ง จังหวะของวัฒนธรรมไทย ที่จะสืบสานตำนานวัฒนธรรมไทยไปพร้อม ๆ กับการปั้นด้ายอย่างคงที่ ให้ผ้าลายมัดหมี่และลายอื่น ๆ พุ่งขึ้นมาจากมือคนไทย มาห่มคนไทยไว้จากรุ่นสู่รุ่น ให้คนรุ่นหลังได้ยืมภูมิใจถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมของชาติ ที่ไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของใคร แม้สักช่วงเดียวของลมหายใจ ☸

เยาวชน จิตอาสา

เพื่อเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ

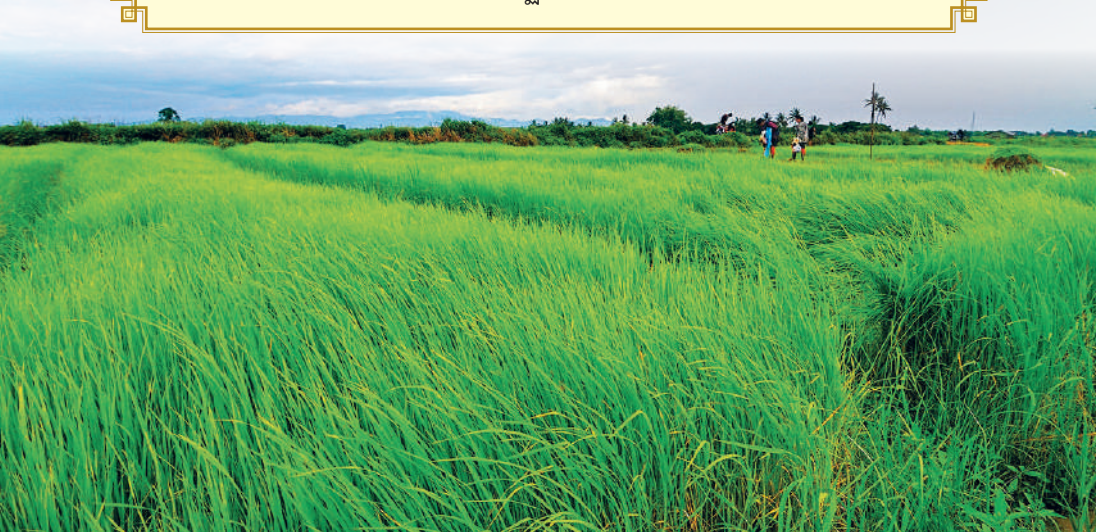

เยาวชนจิตอาสาเพื่อเรียนรู้ ตามแนวพระราชดำริ

.....
กมลวรรณ ศรีโพธิ์ศิลป์

“...เก็บผักเก็บปลากิน ปลุกพืชสวนครัวไว้กินเองบ้าง
ปลูกไม้ผลไว้หลังบ้าน ๒ - ๓ ต้น พอที่จะมีไว้กินเองในครัวเรือน
เหลือจึงนำไปขาย ไม่ฟุ่มเฟือยไปซื้อของแพง ๆ มาใช้...”

พระราชดำรัสเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ ตอนหนึ่งที่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตรัสไว้ เพื่อกระตุ้นให้คนไทยรู้จักใช้
ชีวิตแบบพอเพียง รู้จักกินรู้จักใช้ ที่สำคัญพระองค์ทรงอยากให้คนไทย
นำสิ่งนี้ไปปฏิบัติจนเป็นนิสัย

เยาวชนจิตอาสาเพื่อเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ

เมื่อกลางเดือนมีนาคม ๒๕๕๗ ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการเยาวชนจิตอาสาเพื่อเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ จัดขึ้นโดยสำนักราชเลขาธิการ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.เชียงใหม่ จึงอยากมาเล่าสู่กันฟัง เพื่อชวนให้เยาวชนรุ่นใหม่ให้สนใจศึกษาพระราชดำรัสและนำไปใช้ในชีวิตจริง ซึ่งไม่ใช่เรื่องยากหรือไกลตัวเลย

ในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา หลังจากประเทศต่าง ๆ ประสบกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและผลกระทบทางลบจากโลกาภิวัตน์ รวมทั้งการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงทางอากาศ หลักการ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” จึงได้รับความสนใจอีกครั้งหนึ่ง หนึ่งในนั้นคือการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเห็นความจำเป็นของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ควบคู่ไปกับการดำรงชีวิตโดยยึดหลักความพอเพียง

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ก่อกำเนิดจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๕ ที่มีพระราชประสงค์จะให้ เป็นศูนย์กลางในการศึกษาทดลองที่เหมาะสมกับพื้นที่ภาคเหนือ และเผยแพร่แก่ราษฎรให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยตัวเองต่อไป โดยทำการศึกษาพัฒนา “ป่าไม้ ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง” คือ ป่าไม้เพื่อใช้สอย ไม้ผล และไม้เชื้อเพลิง ซึ่งจะอำนวยประโยชน์ในการอนุรักษ์ดิน อนุรักษ์น้ำ คงความชุ่มชื้น และทำให้พื้นที่ต้นน้ำลำธารอุดมสมบูรณ์

โดยต้นทางเป็นการศึกษาสภาพพื้นที่ป่าไม้ต้นน้ำลำธาร ขณะที่ปลายทางเป็นการศึกษาด้านการประมงตามอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ผสมกับการศึกษาด้านการเกษตรกรรม ด้านปศุสัตว์และโคนม และด้านเกษตรอุตสาหกรรม เพื่อให้เป็นศูนย์ที่สมบูรณ์แบบครบวงจร ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อราษฎรที่จะเข้ามาศึกษากิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์ฯ แล้วนำไปใช้ปฏิบัติอย่างได้ผลต่อไป ดังพระราชดำริที่ว่า **“ให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ทำหน้าที่เหมือน “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต” หรืออีกนัยหนึ่งเป็น “สรุปผลการพัฒนา” ที่ประชาชนจะเข้าไปเรียนรู้และนำไปปฏิบัติได้”**

ศูนย์ดังกล่าวจึงเป็นศูนย์ศึกษาที่สมบูรณ์และเป็นตัวอย่างของการนำแนวพระราชดำริไปประกอบอาชีพ จึงได้รับความสนใจจากประชาชนภาครัฐและเอกชน และได้มีการจัดการศึกษาดูงานมาโดยตลอด

โครงการเยาวชนริเริ่มมาอย่างไร

นายปรีชา สังกิตติสุนทร ผู้ช่วยราชเลขาธิการเล่าถึงความเป็นมาของโครงการเยาวชนจิตอาสาเพื่อเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริว่า “แนวคิดนี้เกิดขึ้นเมื่อตอนมีคนไทยที่อาศัยอยู่สหรัฐฯ เข้าพบท่านราชเลขาธิการกฤษฎีกาญจนกฤษ และได้คุยกับท่านว่า อยากให้มีโครงการที่ทำให้เยาวชนไทยที่โตในต่างประเทศเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ซึ่งรวมถึงการใช้ชีวิตตามแนวพระราชดำรัสด้วย”

ท่านราชเลขาธิการจึงริเริ่มโครงการนี้ขึ้น โดยเน้นให้เยาวชนไทยที่โตในต่างประเทศได้ทำกิจกรรมร่วมกับเยาวชนไทยในประเทศ เพื่อจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนทัศนคติและความคิดเห็น ซึ่งจะช่วยเปิดโลกทัศน์ของทั้งสองฝ่ายที่สำคัญคืออยากให้เยาวชนได้เรียนรู้หลักการตามแนวพระราชดำริ และได้เห็นการนำพระราชดำริไปใช้จริง ๆ รวมทั้งอยากขัดเกลาให้เด็ก ๆ มีจิตอาสาช่วยชุมชนที่ไปอาศัยด้วย

โครงการนี้จึงมีระยะเวลาถึง ๒๑ วัน โดยแบ่งเป็น ๓ ช่วง คือ ศึกษาดูงานต่าง ๆ ในศูนย์ห้วยฮ่องไคร้แล้วแบ่งกลุ่มเยาวชนไปอาศัยกับชาวบ้าน อาทิ

บ้านของพ่อจ๋ารูญที่นำเกษตรทฤษฎีใหม่ไปใช้ บ้านของแม่ราตรีที่ทำการเพาะเห็ด เพื่อจะได้ซึมซับความรู้และวิถีชีวิตของชุมชนที่นำแนวพระราชดำริไปใช้จริง ขณะที่เยาวชนก็ให้คืนกับชุมชนที่ไปอาศัยด้วยการสร้างสิ่งที่ตรงกับความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ อาทิ สร้างบ่อน้ำหรือสร้างห้องสมุดให้ จากนั้นก็จะให้เยาวชนแต่ละกลุ่มนำสิ่งที่เรียนรู้มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน ๆ

ทั้งหมดนี้เป็นการเรียนรู้ภายใต้ ๓ หลักการ คือ การสอนให้เยาวชนเข้าใจการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ การเห็นชุมชนนำแนวพระราชดำรินำไปประกอบอาชีพ และการมีจิตอาสา

ที่ผ่านมา สำนักราชเลขาธิการได้จัดทำโครงการดังกล่าวไปแล้ว ๑ ครั้ง ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๖ และครั้งที่ ๒ ได้จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๗ มีนาคม – ๕ เมษายน ๒๕๕๗ โดยกรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ได้ช่วยประสานไปยังสถานเอกอัครราชทูตไทยและสถานกงสุลใหญ่ในต่างประเทศ

เพื่อให้ช่วยประชาสัมพันธ์เชิญชวนเยาวชนไทย และได้นักศึกษาไทยที่โตในต่างประเทศ ๓ คน คือ น้องสุภัทรา ถาวร อายุ ๒๔ ปี จากออสเตรเลีย น้องพิมพ์วารี คชินธร อายุ ๒๑ ปี จากสหรัฐฯ และน้องอนวิภา วงษ์สกุล อายุ ๑๙ ปี จากนิวซีแลนด์

นายเสข วรรณเมธี อธิบดีกรมสารนิเทศ กล่าวระหว่างเข้าร่วมพิธีเปิดโครงการถึงมุมมองของต่างชาติกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า ต่างชาติทรงชื่นชมพระองค์ท่าน เพราะมีโอกาสเรียนรู้โครงการตามแนวพระราชดำริที่ถูกเผยแพร่โดยสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ไทยทั่วโลก ผ่านการจัดนิทรรศการและนำคณะมาศึกษาดูงาน หลายประเทศได้นำหลักการอนุรักษ์ผืนป่าธรรมชาติ และการพัฒนาที่สมดุลไปปรับใช้แล้ว อาทิ สเปน ลาว ภูฏาน และสวาซิแลนด์

อธิบดีเสขกล่าวด้วยว่า ความชื่นชมต่อแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยังเป็นที่ประจักษ์ชัดผ่านการที่นายโคฟี อันนัน เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาททูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ ซึ่งเป็นรางวัลชั้นแรกของ

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ เมื่อปี ๒๕๔๙ จึงหวังว่าเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการจะยังเป็นดั่งยวทูตที่จะนำองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริไปเผยแพร่ขยายต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วย

ความเห็นของเยาวชนต่างแดนที่เข้าร่วมโครงการ

ถึงแม้ว่าอากาศที่ศูนย์ห้วยฮ่องไคร้ในเดือนมีนาคมจะร้อนมากเฉลี่ยถึง ๔๐ องศา แต่นักศึกษาทุกคน ที่มางานจากสำนักกราชเลขาธิการ และเจ้าหน้าที่จากศูนย์ห้วยฮ่องไคร้ ก็ตั้งใจและทุ่มเทกับโครงการนี้อย่างเต็มที่ ในช่วงของการเรียนรู้หลักการของการฟื้นฟูป่า ผู้ช่วยราชเลขาธิการได้ร่วมเดินป่าและบรรยายให้นักศึกษาฟังถึงวิธีอนุรักษ์ผืนป่า ขณะที่ผู้เขียนก็ถือโอกาสพูดคุยกับเยาวชนไทยที่เข้าร่วมโครงการไปพร้อม ๆ กัน

น.ส.สุภัทรา ถาวร (ชู) อายุ ๒๔ ปี ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยออสเตรเลียน แชนซันเนล ยูนิเวอร์ซิตี (เอเอ็นยู) สาขาเอเชียแปซิฟิกใต้ น้องชูเล่าว่า ตั้งแต่เด็กก็เติบโตมาในบ้านที่มีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพราะคุณพ่อและคุณแม่เคารพรักพระองค์อย่างมาก เมื่อเข้ามาวิทยาลัยและได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปกครองและการพัฒนาของไทย ทำให้มองเห็นว่าสื่อต่างชาติและนักวิชาการเน้นการเขียนถึงสถาบันเพียงแง่ใดแง่หนึ่ง แต่ตนเห็นว่านักวิชาการต่างชาติควรหันมามอง ศึกษา และเขียนถึงเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการตามแนวพระราชดำริ ซึ่งถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาให้มากขึ้น

หลังเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว น้องชูตั้งใจที่จะไปอธิบายให้เพื่อน ๆ ต่างชาติที่ไม่เข้าใจวัฒนธรรมไทย ให้เข้าใจเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การมาเข้าร่วมโครงการยังทำให้มีโอกาสได้พบและแลกเปลี่ยนมุมมองกับเพื่อน ๆ ทำให้เห็นว่าไม่ว่าจะพื้นฐานเป็นอย่างไร ทุกคนก็มีมุมมองที่เป็นประโยชน์ได้

น.ส.พิมวาลี คชินธร (น้ำหวาน) อายุ ๒๑ ปี ปัจจุบันศึกษาเป็นทันตแพทย์ ควบคู่ไปกับวิชาชีววิทยาทางทะเลที่มหาวิทยาลัยฮาวาย เห็นว่าโครงการเยาวชนฯ เป็นโครงการที่ดีมาก และเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กไทยที่โตในต่างประเทศนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปบอกต่อ และยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันด้วย

น้ำหวานบอกว่าเมื่อกลับไปสหรัฐอเมริกา จะไปเล่าให้เยาวชนรุ่นเดียวกันฟัง เพราะเห็นว่าโครงการมีความเป็นเอกลักษณ์พิเศษและน่าสืบสานต่อ เพราะ ประเทศอื่นไม่มีพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นนักพัฒนา อีกทั้งการได้มาเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้านก็เป็นโอกาสที่ทำให้ได้ทั้งความรู้และลงมือทำจริง ทั้งยังได้สัมผัสวิถีชีวิตไทยที่ชุมชนมีความรักใคร่และอยู่กันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้วย

ขณะที่ น.ส.อนวิภา วงษ์สกุล (แอน) อายุ ๑๙ ปี ศึกษาอยู่ที่สถาบันอีไอที ประเทศนิวซีแลนด์ ซึ่งผู้ปกครองได้ย้ายไปตั้งรกรากที่ประเทศนิวซีแลนด์ ประมาณ ๕ ปีแล้ว เล่าว่า ได้เห็นโบสถ์มาร่วมโครงการที่วัดไทย เมื่อมาร่วมโครงการก็เห็นว่าน่าสนใจและทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการไปอาศัยอยู่กับชาวบ้าน

น้องแอนบอกว่าจะนำประสบการณ์และความรู้กลับไปถ่ายทอดให้ชุมชนไทยที่นิวซีแลนด์ฟัง เพื่อนหลายคนจะได้เห็นว่า หลักการแนวพระราชดำริสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ น้องแอนยังยินดีที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการและรับจะเป็นอีกคนที่จะนำเอาพระราชดำริและงานมากมายที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทำไปเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังอีกด้วย

ความเห็นของเยาวชนไทยที่เข้าร่วมโครงการ

น.ส.รสมิญา สามารถ หรือน้องโรส อายุ ๒๑ ปี นักศึกษาสาขาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยปัตตานี บอกว่าได้ทราบเรื่องโครงการฯ จากรุ่นพี่ที่เคยเข้าร่วมโครงการฯ มาแล้ว และรู้สึกยินดีที่ได้มีโอกาสมาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการฯ ด้วยตนเอง น้องโรสบอกด้วยว่าอยากให้จัดโครงการรูปแบบอย่างนี้ที่ภาคใต้บ้าง เพราะเห็นว่าเยาวชนที่ภาคใต้ไม่มีโอกาสมากนัก การเข้าร่วมโครงการฯ จึงเป็นการเปิดโลกทัศน์ และทำให้ได้เปิดรับข้อมูลรวมถึงความรู้ใหม่ ๆ ด้วย

น้องโรสได้เล่าให้ฟังเพิ่มเติมหลังจากที่ได้ไปอาศัยอยู่กับบ้านแม่ราตรีซึ่งเพาะเห็ดเศรษฐกิจขายว่า การได้ไปอยู่กับแม่ราตรีทำให้เห็นว่า การดำรงชีวิตบนพื้นฐานความพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ทำให้ครอบครัวของแม่ราตรี

มีรายได้พอจะหาเลี้ยงครอบครัว ทั้งยังมีเงินเหลือเก็บออมไว้ใช้ในยามจำเป็น ครอบครัวของแม่ราตรีก็มีความสุขจากการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว เต็มไปด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งน้องโรสบอกว่าโชคดีมากที่ได้มาสัมผัสด้วยตนเอง น้องโรสยังเสนอโครงการป้ายบอกทางสู่แสงธรรมซึ่งบอกทางไปวัดให้แก่ผู้เดินทางผ่าน ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่ให้ประโยชน์กับชุมชนอีกด้วย

การน้อมนำพระราชดำริมาใช้ในชีวิตประจำวัน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เคยมีพระบรมราโชวาท เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๑๒ ความว่า “การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชน ในการประกอบอาชีพและตั้งตัว ให้มีความพอกิน พอใช้ก่อนอื่นเป็น พื้นฐานนั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะ เพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับที่สูงขึ้นต่อไปโดยแน่นอน ส่วนการถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ ค่อยเป็นไปตามลำดับ ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและประหยัดนั้น เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอน บริบูรณ์ เพราะหากไม่กระทำด้วยความระมัดระวัง ย่อมจะหวังผล เต็มเม็ดเต็มหน่วยได้โดยยาก”

วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของโครงการฯ นักเรียนกว่า ๓๐ ชีวิต ทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ได้กลับมารวมตัวกันอีกครั้งหนึ่ง เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเรียนรู้และความรู้สึก ทุกคนต่างแสดงความยินดีที่ได้เข้าร่วมโครงการฯ น้องคนหนึ่งบอกว่า “สิ่งที่ได้เรียนรู้มา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือความรู้ในการอนุรักษ์ป่า ประสบการณ์การเพาะเห็ดและการเลี้ยงกบเพื่อการเกษตร แม้แต่การที่พวกเราช่วยกันซ่อมแซมฝายเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บน้ำของชุมชน ก็มีความสำคัญ แต่ไม่สำคัญเท่ากับการที่เราได้เรียนรู้การอยู่อย่างพอมี พอกิน อยู่อย่างมีความสงบ สามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวันของทุกคนได้”

เมื่อได้ฟังความรู้สึกเช่นนี้ของเยาวชน ก็อดทำให้คิดไม่ได้ว่าพวกเราต้องหันมามองดูตัวเองว่า ปัจจุบันเราได้น้อมนำพระราชดำริมาใช้ในการประกอบอาชีพและการปฏิบัติหน้าที่ที่มากนักน้อยเพียงไร ☸

๔ เมษายน ๒๕๕๗ วันสากลแห่งการรณรงค์ การดำเนินงาน ด้านทุ่นระเบิด

INTERNATIONAL DAY
FOR MINE AWARENESS

.....
บทความประชาสัมพันธ์โดย
ศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดแห่งชาติ
ศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

ตามมติที่ประชุมสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ ๖๐ ได้ประกาศให้วันที่ ๔ เมษายน ของทุกปี เป็นวันรณรงค์การดำเนินงานด้านทุ่นระเบิดสากล (International Day for Mine Awareness and Assistance in Mine Action) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้รัฐภาคีของอนุสัญญาห้ามทุ่นระเบิดสังหารบุคคล จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ทั่วโลกได้ตระหนักถึงปัญหาทุ่นระเบิด และภัยอันตรายจากทุ่นระเบิด

หลายคนอาจจะเคยได้ยินข่าวการเหยียบทุ่นระเบิดของประชาชนหรือทหารตามแนวชายแดน จนทำให้บุคคลเหล่านั้นเสียชีวิตหรือทุพพลภาพ แต่จะมีใครรู้บ้างว่าปัญหาทุ่นระเบิดของไทยมีสถานะอย่างไร และรัฐบาลไทยได้ดำเนินการอย่างไรบ้าง

ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล (Anti-personnel landmine) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “ทุ่นระเบิด” เป็นอาวุธที่ฝังอยู่ใต้พื้นดิน และใช้ในการสู้รบเพื่อการป้องกันตนเอง ได้รับการออกแบบให้ระเบิดเมื่อบุคคลปรากฏตัวเข้าใกล้หรือสัมผัส โดยไม่มีการเจาะจงเป้าหมาย และจะทำให้บุคคลหนึ่งคนหรือมากกว่า บาดเจ็บ ทุพพลภาพหรือถึงขั้นเสียชีวิต

ปัญหาทุ่นระเบิดในประเทศไทยเป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความขัดแย้งในอดีตที่ผ่านมา ทั้งจากความขัดแย้งในประเทศเพื่อนบ้านและจากความไม่สงบบริเวณแนวชายแดน และนำไปสู่การวางทุ่นระเบิดไว้ในพื้นที่ดังกล่าว โดยมีพื้นที่เสี่ยงภัยรวม ๒๗ จังหวัด มีประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยเหล่านี้จำนวนกว่า ๕๐๐,๐๐๐ คน ปัจจุบันยังคงมีพื้นที่เสี่ยงภัย

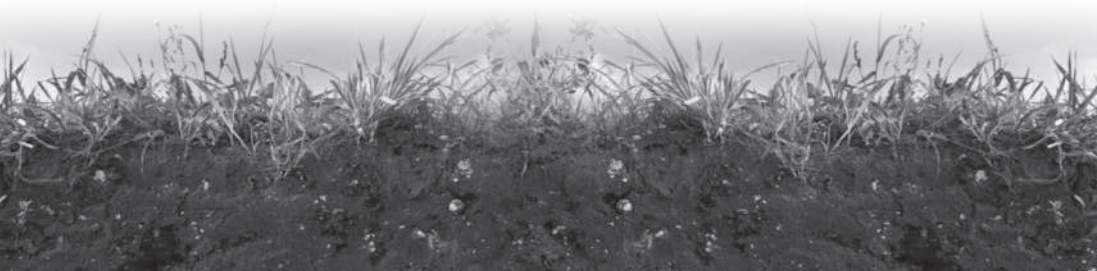

เหลืออีก ๑๘ จังหวัด ที่ได้รับผลกระทบจากทุ่นระเบิด นอกจากความไม่ปลอดภัยในชีวิตของประชาชนแล้ว ปัญหาทุ่นระเบิดยังส่งผลกระทบต่อการทำมาหากินของประชาชนด้วย เพราะต้องสูญเสียโอกาสในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่เพื่อการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ และเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตราบใดที่ยังคงมีทุ่นระเบิดตกค้างและฝังอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ย่อมส่งผลให้การพัฒนาพื้นที่นั้น ๆ โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจเป็นไปอย่างล่าช้าและยากลำบาก

รัฐบาลไทยตระหนักถึงภัยอันตรายและความสำคัญของปัญหาทุ่นระเบิด และเห็นว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา จึงได้ลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิตและโอน และการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล หรือเรียกสั้น ๆ ว่า อนุสัญญาห้ามทุ่นระเบิดสังหารบุคคล เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๔๐ ณ กรุงออตตาวา ประเทศแคนาดา เพื่อร่วมกับประชาคมระหว่างประเทศในการลดผลกระทบด้านมนุษยธรรมต่อการใช้อาวุธชนิดนี้ อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้กับประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๒ และนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรมแห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการ หัวหน้าส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมเป็นกรรมการฯ และได้มอบหมายให้กองบัญชาการกองทัพไทย จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติงานทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับทุ่นระเบิดเพื่อมนุษยธรรม ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๓ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ได้เสด็จฯ เป็นองค์ประธานในพิธีเปิดอาคารศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการทางทหารกองบัญชาการทหารสูงสุดในขณะนั้น และทรงพระกรุณารับเป็นองค์อุปถัมภ์

การเข้าเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาดังกล่าวเป็นโอกาสอันดีที่จะได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับประเทศอื่น ๆ ที่ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน ได้ทราบแนวทางการปฏิบัติที่ประเทศอื่นใช้ดำเนินการได้ผลเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย รวมทั้งเป็นการแสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหามุ่ระเบิดให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของอนุสัญญาฯ ในขณะเดียวกันการเข้าเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาฯ ยังหมายถึงการที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ ด้วย ได้แก่ การทำลายมุ่ระเบิดในครอบครอง การเก็บกู้มุ่ระเบิด การช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากมุ่ระเบิด และการให้ความรู้/แจ้งเตือนเกี่ยวกับอันตรายและวิธีป้องกันภัยจากมุ่ระเบิด

การปฏิบัติตามพันธกรณีจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วยงาน อาทิ หน่วยงานด้านความมั่นคง ด้านการต่างประเทศ ด้านสาธารณสุข ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การศึกษา การประชาสัมพันธ์ และหน่วยงานระดับท้องถิ่น เป็นต้น โดยมี **ศูนย์ปฏิบัติการมุ่ระเบิดแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย (ศทช.ศบท.บก.ทท.)** เป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานและกำกับดูแลงานด้านมุ่ระเบิดสำหรับกระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะมีบทบาทในการสนับสนุนการทำงานในมิติต่าง ๆ ตามพันธกรณี ซึ่งประเทศไทยจะต้องรายงานผลการดำเนินงานด้านมุ่ระเบิดต่อเลขาธิการสหประชาชาติภายในวันที่ ๓๐ เมษายน ของทุกปี ดังนี้

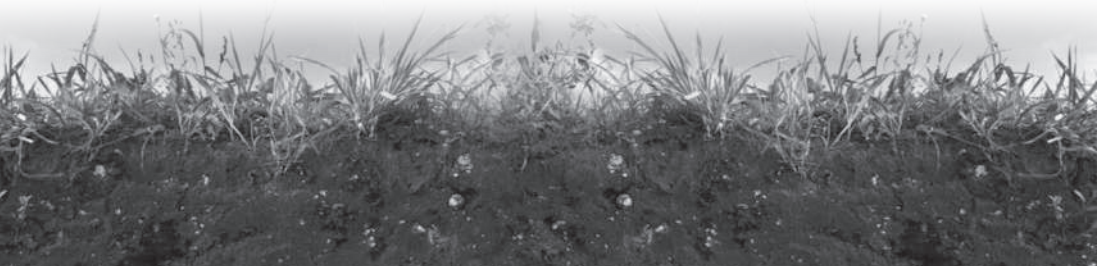

๑. การเก็บกู้ทุ่นระเบิด ศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการเก็บกู้ทุ่นระเบิด มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการเก็บกู้ โดยมี **หน่วยปฏิบัติการทุ่นระเบิดด้านมนุษยธรรม (นปท.)** กระจายอยู่ใน ๔ พื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ตามแนวชายแดน มีการดำเนินงานเก็บกู้ทุ่นระเบิดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสนับสนุนให้กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) เข้าร่วมปฏิบัติงานในบางพื้นที่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้มีการสำรวจพื้นที่ซึ่งอาจมีทุ่นระเบิดตกค้าง พบว่ามีจำนวนประมาณ ๒,๕๖๐ ตารางกิโลเมตร ศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย และหน่วยปฏิบัติการทุ่นระเบิดด้านมนุษยธรรมได้ดำเนินการปรับลดพื้นที่อันตรายดังกล่าวด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งดำเนินการเก็บกู้ทุ่นระเบิดอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งกลายเป็นพื้นที่ปลอดภัยจำนวนประมาณ ๒,๐๓๗ ตารางกิโลเมตร ทั้งนี้ยังคงเหลือพื้นที่ที่จะต้องเก็บกู้ทุ่นระเบิดต่อไปอีกประมาณ ๕๒๓ ตารางกิโลเมตร ใน ๑๘ จังหวัด

หลังจากที่อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้กับประเทศไทยแล้ว ได้มีการกำหนดให้ประเทศไทยต้องเก็บกู้ทุ่นระเบิดให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๒ ซึ่งศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เร่งดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง

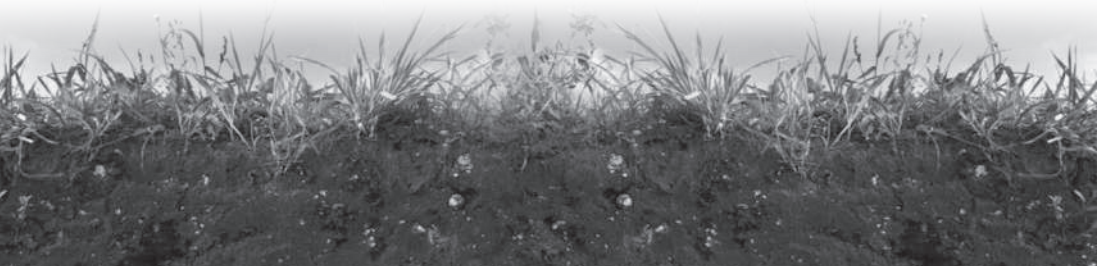

แต่เนื่องจากการดำเนินการเก็บกู้ทุ่นระเบิดนั้นเป็นภารกิจที่ยากลำบาก มีความเสี่ยงสูง ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ ภูมิประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากจากเมื่อครั้งที่มีการวางทุ่นระเบิดในพื้นที่เมื่อมีการสู้รบ อาทิมัตถ์ไม้เล็กใหญ่ปกคลุมอยู่เต็มบริเวณ เป็นต้น จึงส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการเก็บกู้ทุ่นระเบิดได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น ประเทศไทยจึงขอขยายระยะเวลาการเก็บกู้ทุ่นระเบิดออกไปอีก ๙ ปีครึ่ง โดยมีกำหนดเวลาใหม่ที่ต้องดำเนินการเก็บกู้ทุ่นระเบิดให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๑

นอกจากภารกิจการเก็บกู้ทุ่นระเบิดให้หมดแล้ว อนุสัญญาฯ ยังได้กำหนดให้รัฐภาคีต้องทำลายทุ่นระเบิดที่มีอยู่ในคลังอีกด้วย ซึ่งประเทศไทยได้ดำเนินการทำลายทุ่นระเบิดที่เก็บสะสมไว้จนหมดสิ้นตามพันธกรณีแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖

๒. การช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทุ่นระเบิด ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้ประสบภัยจากทุ่นระเบิดที่อยู่ในฐานข้อมูลจำนวน ๑,๓๒๘ คน การดำเนินงานด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทุ่นระเบิดของประเทศไทย มีพัฒนาการที่ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง การให้ความช่วยเหลือกรณีฉุกเฉิน การให้บริการทางการแพทย์ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางกาย การให้สวัสดิการเบื้องต้น รวมทั้งการฝึกอาชีพให้กับผู้ประสบภัยเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิคนพิการรองรับ หน่วยงานหลักที่ดำเนินการดังกล่าวนี้คือ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงแรงงาน รวมทั้งกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ที่เกี่ยวข้อง โดยมี ศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการดำเนินงาน

Landmine found in Thailand

Anti-Personel (AP)

M 14

M 16

M16 A1

M16 A2

M18 A1

MBV 78 A2

OZM-2

MD 82 B

MDH-10

MN-79

OZM-3

B-40

PMD

PMD-6M

PMN

PMN-2

POMZ-2B

POMZ

ทุ่นระเบิดที่พบในไทย

TYPE-69

TYPE-72A

TYPE-72B

POMZ

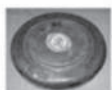

POMZ-2

Anti-Tank (AT)

M 15

M6 A2

TM 62

M7 A2

TM 46

TM 57

Type 59

๓. การให้ความรู้และแจ้งเตือนเกี่ยวกับอันตรายและวิธีป้องกันภัยจากทุ่นระเบิด ศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย และกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) มีความพยายามเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายและวิธีป้องกันภัยจากทุ่นระเบิด โดยเน้นในพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา และชายแดนไทย-พม่า โดยจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนเพื่อให้ความรู้

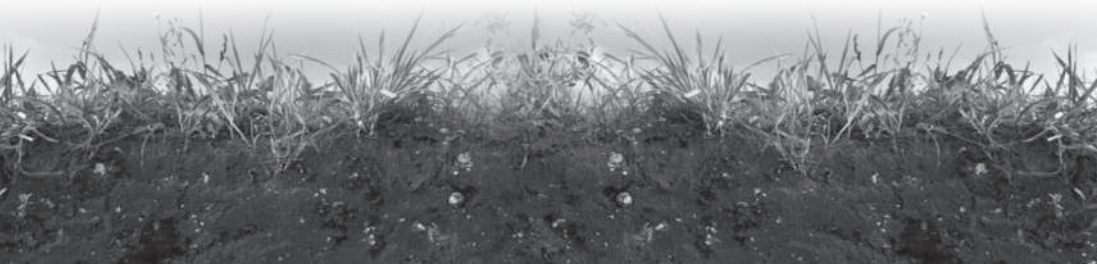

เกี่ยวกับวิธีป้องกันภัยจากทุ่นระเบิด รวมถึงการติดป้ายแจ้งเตือนในพื้นที่เสี่ยงภัย ปัจจุบันมีผู้ผ่านการฝึกอบรมดังกล่าวจำนวนมากกว่า ๕๐๐,๐๐๐ คน

จำนวนผู้ประสบภัยลดลงในทุก ๆ ปี เนื่องมาจากความพยายามในการเก็บกู้และการรณรงค์แจ้งเตือนให้ประชาชนตระหนักถึงอันตรายของทุ่นระเบิดมากขึ้น หลายคนอาจรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับผลกระทบจากปัญหาทุ่นระเบิดและอาจดูเหมือนว่าปัญหานี้มีความสำคัญน้อยกว่าปัญหาอื่น ๆ ของประเทศ แต่ความจริงแล้วปัญหาทุ่นระเบิดมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าปัญหาอื่น ๆ เนื่องจากยังคงมีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยทุก ๆ วัน ซึ่งเป็นปัญหาที่มีมานานกว่า ๓๐ ปี ดังนั้น ศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการทหาร ทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย จึงได้

มุ้งมันหุ้มเทให้กับการเก็บกู้ทุ่นระเบิดอย่างต่อเนื่องมานานกว่า ๑๐ ปี แต่ก็ยังคงมีทุ่นระเบิดที่ต้องเก็บกู้อยู่อีกจำนวนมาก การระดมทรัพยากรและการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่ศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพบก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นไม่เพียงแต่การปฏิบัติตามพันธกรณี แต่ยังช่วยให้สามารถพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ชายแดนได้ต่อไป โดยพยายามที่จะเร่งรัดการดำเนินการให้มีผลคืบหน้าที่เป็นรูปธรรม ที่ผ่านมาศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดแห่งชาติ ศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ได้ร่วมมือกับกระทรวงการต่างประเทศในการแสวงหาความร่วมมือและการสนับสนุนการปฏิบัติงานเก็บกู้ทุ่นระเบิดจากต่างประเทศ โดยมีประเทศที่เคยให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศไทย อาทิ ญี่ปุ่น นอร์เวย์ แคนาดา และสหรัฐอเมริกา

ปัญหาทุ่นระเบิดเป็นปัญหาด้านมนุษยธรรมที่ควรจะได้รับการยกระดับความสำคัญ การปฏิบัติตามพันธกรณีอย่างจริงจังสามารถส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสายตาประชาคมระหว่างประเทศ ในฐานะประเทศที่ดำเนินการกวาดล้างและไม่ใช่ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล และที่สำคัญคือเป็นผลดีต่อความปลอดภัยของประชาชนตามแนวชายแดน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันเร่งสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาทุ่นระเบิดให้แก่ขยายออกไปในวงกว้าง เพื่อให้ปัญหานี้ได้รับความสนใจ และได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม

วันสากลแห่งการรณรงค์การดำเนินงานด้านทุ่นระเบิด ซึ่งตรงกับวันที่ ๔ เมษายน ของทุกปี จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะกระตุ้นเตือนให้คนไทยไม่ลืมว่า ปัญหาทุ่นระเบิดนี้ ยังคงส่งผลกระทบร้ายแรงต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนตามชายแดนมากกว่า ๓๐ ปี เราหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การได้เห็นพื้นที่อันตรายจากทุ่นระเบิดตกค้างกลายเป็นพื้นที่ทำกินที่ปลอดภัยและอุดมสมบูรณ์ คงจะไม่เป็นเพียงแค่ความฝัน ถึงเวลาแล้วที่พวกเราจะต้องร่วมแรงร่วมใจกันสร้างความปลอดภัยให้กับประชาชนคนไทยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อันตรายตามแนวชายแดน

ไทยกับอนุสัญญาว่าด้วยการ

ห้ามใช้

สะสม

ผลิต

โอน

และการทำลาย

ทุนระเบิดสังหารบุคคล

อนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิต โอน และการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล

(Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-personnel Mines and on Their Destruction หรือ Mine Ban Convention หรือ Ottawa Convention)

ปัจจุบันมี ๑๑๑ รัฐภาคี พันธกรณีที่สำคัญของอนุสัญญา ได้แก่

๑. ไม่ใช่ พัฒนา ผลิต และสะสม จัดเก็บ และโอนทุ่นระเบิดสังหารบุคคลไปให้ผู้ใด ทั้งทางตรงและทางอ้อม
๒. ทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคลที่เก็บสะสมไว้ในคลังทั้งหมดภายใน ๔ ปี หลังจากอนุสัญญา มีผลบังคับใช้
๓. เก็บกู้และทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคลที่ฝังอยู่ในพื้นดินภายใน ๑๐ ปี หลังจากอนุสัญญา มีผลบังคับใช้
๔. ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยจากทุ่นระเบิดสังหารบุคคลทั้งทางการแพทย์ การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ การฝึกและการพัฒนาศักยภาพ การจัดหาอาชีพ เพื่อให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติในสังคม
๕. ให้ความรู้เกี่ยวกับอันตรายและวิธีป้องกันภัยจากทุ่นระเบิดสังหารบุคคล (Mine Risk Education-MRE)

ไทยเป็นหนึ่งใน ๘๒ ประเทศ ที่ได้รับผลกระทบจากภัยทุพภิกขภัยที่รุนแรงที่สุด
บุคคล และเป็น ๑ ใน ๒๖ ประเทศ ที่มีผู้ประสบภัยจากทุพภิกขภัยจำนวนมาก
จากการสำรวจอย่างไม่เป็นทางการล่าสุดพบว่า มีผู้ประสบภัยจากทุพภิกขภัย
ทั้งหมดประมาณ ๑,๓๒๘ คน ทั่วประเทศ

ประเทศต่าง ๆ ได้เริ่มประชุมที่กรุงออตตาวา เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๓๙
เพื่อหารือแนวทางยกร่างความตกลงระหว่างประเทศที่จะห้ามการใช้ทุพภิกขภัย
สังหารบุคคล เป็นการเริ่มต้นกระบวนการที่เรียกว่า Ottawa Process ซึ่งไทยได้
เข้าร่วมกระบวนการหารือและจัดทำอนุสัญญาฉบับนี้ตั้งแต่เริ่มต้น อนุสัญญา
ได้รับการรับรองจากประเทศที่เข้าร่วมกระบวนการออตตาวาในเดือนกันยายน
ปี ๒๕๔๐ ที่กรุงออสโล ประเทศนอร์เวย์ และได้เปิดให้ลงนามเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม
๒๕๔๐ ที่กรุงออตตาวา ประเทศแคนาดา โดยไทยเป็น ๑ ใน ๑๒๒ ประเทศ
ที่ได้ร่วมลงนามอนุสัญญาในวันเดียวกันนั้นด้วย ไทยให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา
เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ โดยเป็นรัฐภาคีประเทศแรกจากภูมิภาค
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นลำดับที่ ๕๓ ของโลกที่ให้สัตยาบัน อนุสัญญา
มีผลบังคับใช้กับไทยตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๒ เป็นต้นมา

เพื่อให้การปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ เป็นไปโดยเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ รัฐบาลไทยได้แต่งตั้ง “คณะกรรมการดำเนินงานทุนระเบิดเพื่อมนุษยธรรม” โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และได้แต่งตั้งคณะกรรมการด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการกวาดล้างและเก็บกู้ทุนระเบิด ด้านอำนาจการติดตามผลงานและประเมินผล ด้านการแจ้งเตือน ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ประชาชน ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และด้านการประสานงานกับต่างประเทศ และจัดตั้ง “ศูนย์ปฏิบัติการทุนระเบิดแห่งชาติ” (ศทข.) เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาทุนระเบิดสังหารบุคคล

บทบาทไทยในเวทีระหว่างประเทศ

ในฐานะรัฐภาคีและประเทศที่มีบทบาทเข้าร่วมการเจรจาร่างอนุสัญญาฯ มาตั้งแต่ต้น ไทยได้มีบทบาทที่สร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องในการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินการตามอนุสัญญาฯ และผลักดันความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อให้พันธกรณีของอนุสัญญาฯ ได้รับการปฏิบัติตามและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมีส่วนช่วยยกระดับบทบาทไทยในเวทีระหว่างประเทศได้อย่างสำคัญ ได้แก่

- ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาห้ามทຸ່ນระเบิดสังหารบุคคล ครั้งที่ ๕ (5MSP) เมื่อวันที่ ๑๕ – ๑๙ กันยายน ๒๕๔๖ ที่กรุงเทพฯ และในช่วงที่ไทยทำหน้าที่ประธาน 5MSP ระหว่าง ปี ๒๕๔๖ – ๒๕๔๗ ไทยได้มีบทบาทโน้มน้าวให้ประเทศที่ยังมิได้เป็นรัฐภาคีอนุสัญญาฯ เข้าร่วมเป็นภาคี (Universalising of the Convention) และเชื่อมโยงเรื่องการค้าเนินงานด้านทຸ່ນระเบิดกับมิติด้านการพัฒนา เนื่องจากชุมชนสามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์จากพื้นที่ได้ภายหลังการเก็บกู้ทຸ່ນระเบิดแล้วเสร็จ
- ในปี ๒๕๕๒ ไทยเป็นประธานร่วมกับเบลเยียม ในคณะกรรมการด้านการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยและการผนวกรวมกลับคืนสู่สังคม (Standing Committee on Victim Assistance and Social Reintegration) นอกจากนี้ในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาว่าด้วยระเบิดสังหารบุคคลครั้งที่ ๑๒ (12 MSP) ระหว่างวันที่ ๓-๗ ธันวาคม ๒๕๕๕ ที่นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส หน่วยงานของไทยที่เป็นฝ่ายปฏิบัติทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมคู่ขนาน (side event) เรื่องการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทຸ່ນระเบิดของไทย ภายใต้หัวข้อ “Like, Comment and Share: Thailand’s Experience in Victim Assistance” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันประสบการณ์ในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทຸ່ນระเบิดของไทย และเพื่อประชาสัมพันธ์ความพร้อมของไทยในการให้ความช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ด้านนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการแพทย์ฉุกเฉินและการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- ในปี ๒๕๕๔ ไทยเป็นประธานร่วมกับแคนาดาในคณะกรรมการด้านสถานะทั่วไปและการดำเนินการตามอนุสัญญาฯ (Standing Committee on General Status and Operation)

• ไทยเป็นประธานร่วมกับแอลเบเนียในปี ๒๕๕๕ และเอกวาดอร์ ในปี ๒๕๕๖ ในคณะกรรมการด้านทรัพยากร ความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือ (Standing Committee on Resources, Cooperation and Assistance) โดยผลการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่

• การผลักดันให้จัดทำฐานข้อมูลด้านทรัพยากรและการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ Platform for Partnership ซึ่งฝ่ายเลขานุการอนุสัญญาฯ ได้จัดทำฐานข้อมูลนี้เป็นส่วนหนึ่งของเว็บไซต์ของอนุสัญญาฯ <http://www.apminebanconvention.org/platform-for-partnerships/>

ไทยกับอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิต โอน : ๕๑
และการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล

- เมื่อวันที่ ๒๓ – ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๖ ไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม Bangkok Symposium on Enhancing Cooperation and Assistance: Building Synergy towards Effective Anti-Personnel Mine Ban Convention เพื่อระดมสมองหาแนวทางเพิ่มพูนความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างประเทศในการเก็บกู้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล และการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของอนุสัญญาห้ามทุ่นระเบิดสังหารบุคคล

ล่าสุดคณะผู้แทนไทยได้เข้าร่วมการประชุมทบทวนอนุสัญญาห้าม
ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๓ – ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗
ณ กรุงมาปูโต สาธารณรัฐโมซัมบิก และได้จัดกิจกรรมคู่ขนานเกี่ยวกับการให้
ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทุ่นระเบิดภายใต้หัวข้อ “Thailand Landmine
Survivors : Journey from 2003-2013” เป็นนิทรรศการภาพถ่ายที่ให้ข้อมูล
เกี่ยวกับชีวิตของผู้ประสบภัยที่ได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งประเทศไทยได้ผนวก

การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทุ่นระเบิดไว้กับหลักประกันสุขภาพและ
สิทธิคนพิการของไทย และได้รับการยกย่องเป็นตัวอย่างในรายงานของฝ่าย
เลขานุการของอนุสัญญาฯ เรื่อง Five Key Examples of the Role of
Mine Action in Integrating Victim Assistance into Broader
Frameworks ด้วย

ไทยกับการปฏิบัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ

ในฐานะรัฐภาคีไทยยึดมั่นที่จะดำเนินการตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ
ทุกข้ออย่างจริงจัง ไทยมิได้ใช้ พัฒนา ผลิตหรือสะสมทุ่นระเบิดสังหารบุคคล

และได้ทำลายทุ่นระเบิดที่เก็บสะสมในคลังจนหมดสิ้นตามพันธกรณีอนุสัญญาฯ แต่ยังคงมีเหลือไว้เพื่อใช้ในการฝึกทางทหารจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นการดำเนินการตามข้อบทที่ ๓ (ข้อยกเว้น) ของอนุสัญญาฯ

สำหรับการเก็บทุ่นระเบิด ขณะนี้ไทยยังดำเนินการอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีทุ่นระเบิดหลงเหลืออยู่ใน ๑๘ จังหวัด และยังให้การดูแลช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทุ่นระเบิดให้ได้รับการช่วยเหลือทางการแพทย์ การฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถกลับมาดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

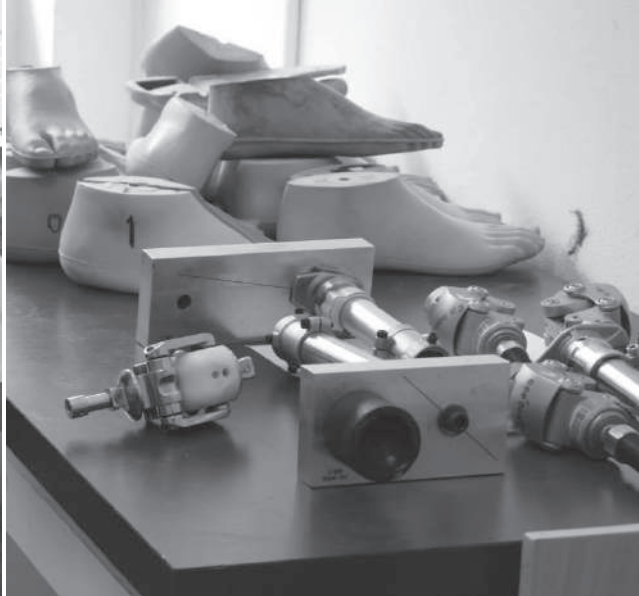
การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย: งานปิดทองหลังพระ

การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยของไทยเป็นที่ยอมรับในระดับระหว่างประเทศ และได้รับการบรรจุไว้ในรายงาน Five Key Examples of the Role of Mine Action in Integrating Victim Assistance into Broader Frameworks (ค.ศ. ๒๐๑๓) จัดทำโดยฝ่ายเลขานุการของอนุสัญญาห้ามทุ่นระเบิดสังหารบุคคล เนื่องจากในภาพรวมการดำเนินงานของไทยในด้านนี้มีความก้าวหน้าอย่างมาก การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทุ่นระเบิดของไทยไม่ได้เป็นภารกิจที่แยกออกมาเป็นการเฉพาะ แต่ผนวกรวมไว้ในภาพรวมของการให้ความช่วยเหลือผู้พิการและการให้บริการ

การแพทย์ฉุกเฉิน โดยมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และฉบับแก้ไข เป็นกลไกด้านกฎหมายที่สำคัญ นอกจากนี้
ยังดำเนินการในเรื่องอื่น ๆ ตามพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิผู้พิการ
(Convention on the Right of Person with Disabilities) ที่มีวัตถุประสงค์
เพื่อจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการทุกรูปแบบ ทั้งในด้านกฎหมาย การปกครอง
และการปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อประกัน

ไทยกับอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิต โอน : ๕๕
และการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล

นายสุปัน โคตะ หัวหน้าหน่วยขาเทียม โรงพยาบาลอรัญประเทศ

การเข้าถึงความช่วยเหลือและการได้รับสิทธิต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกันของผู้พิการ ปัจจุบันการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทุพพลภาพของไทยยังให้ความสำคัญกับการยกระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประสบภัยในการกำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประสบภัยด้วย

ในระดับประเทศ จังหวัดที่มีผู้ประสบภัยจากทุพพลภาพจำนวนมากที่สุดของไทยคือ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นพื้นที่อันตรายจากทุพพลภาพจำนวนมากที่ตกค้างอยู่ภายหลังสถานการณ์ความขัดแย้งบริเวณชายแดน โดยมีหน่วยปฏิบัติการทุพพลภาพด้านมนุษยธรรมที่ ๑ ของศูนย์ปฏิบัติการทุพพลภาพแห่งชาติ เป็นหน่วยที่รับผิดชอบการเก็บกู้ในพื้นที่จังหวัดนี้โดยเฉพาะ ด้วยมีผู้ประสบภัยจำนวนมาก โรงพยาบาลอรัญประเทศจึงเป็นโรงพยาบาลที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการให้ความช่วยเหลือและดูแลฟื้นฟูผู้ประสบภัยจากทุพพลภาพเป็นพิเศษ และตั้งอยู่ห่างจากชายแดนไทย-กัมพูชาเพียง ๕ กิโลเมตร ในช่วงที่มีการสู้รบตามแนวชายแดนอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา

หลายปี แพทย์ทุกคนของโรงพยาบาลจะต้องมีทักษะในการผ่าตัดขา เนื่องจากมีผู้เหยียบหุ่นระเบิดจำนวนมากเข้ามารับการรักษา แต่ในปัจจุบันการผ่าตัดขามีสาเหตุมาจากโรคอื่น เช่น แผลเรื้อรังจากเบาหวาน ในขณะที่จำนวนผู้ประสบภัยจากหุ่นระเบิดลดลงมาก อย่างไรก็ตาม ผู้ที่พิการจากหุ่นระเบิดที่ใช้ขาเทียมหรือเท้าเทียม ยังคงต้องได้รับการดูแลต่อเนื่อง โรงพยาบาลรัฐประเทศไต้หวันให้บริการผลิตและซ่อมขาและฝ่าเท้าเทียมโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔

หน่วยขาเทียมของโรงพยาบาลรัฐประเทศไต้หวันจัดตั้งขึ้นโดยเงินทุนบริจาคของรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ เป็นอาคารชั้นเดียวแยกจากอาคารหลักของโรงพยาบาล มีช่างทำขาเทียมประจำ ๓ คน ซึ่งเป็นผู้ประสบภัยจากหุ่นระเบิดด้วย ผู้พิการจะเดินทางมาจากหลายพื้นที่ในบริเวณใกล้เคียงเพื่อมารับบริการขาเทียมที่นี่ เนื่องจากความเชี่ยวชาญของช่าง ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้ขาเทียมและเข้าใจความต้องการของผู้สวมใส่ดี นายสุป็น โคตะ หัวหน้าหน่วยขาเทียมเป็นผู้ประสบภัยจากหุ่นระเบิดและได้รับการฝึกอบรมจากองค์กรเอกชนเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ และมีประสบการณ์การทำขาเทียมมากกว่า ๓๐ ปี

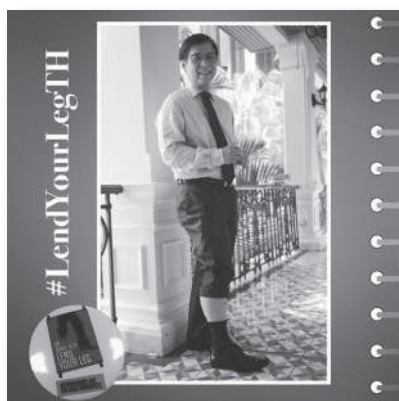

หน่วยฯ เขียมได้รับการจัดสรรเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อให้สามารถดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดของงบประมาณของโรงพยาบาลทำให้หน่วยฯ เขียวยังคงขาดอุปกรณ์ที่สำคัญคือ เครื่องดูดฝุ่นขนาดใหญ่ ซึ่งมีความสำคัญยิ่งสำหรับช่างทำขาเทียม เนื่องจากในกระบวนการผลิตขาเทียมที่หล่อขึ้นรูปด้วยเรซิน ช่างทำขาเทียมจะต้องใช้อุปกรณ์เครื่องมือเพื่อเกลาขาเทียมให้สามารถสวมใส่ได้พอดีที่สุดสำหรับผู้ใช้และสามารถใช้งานได้อย่างดีที่สุด กระบวนการขั้นตอนนี้ต้องใช้เครื่องมือที่ก่อให้เกิดฝุ่นคลุ้งในปริมาณมากจากการขัดเกลารเรซินที่เป็นขาเทียม ซึ่งสร้างความระคายและอาจเป็นอันตรายจากการสูดดมแก่ช่างทำขาเทียม ซึ่งต้องปฏิบัติงานเป็นประจำในอาคารที่ระบบการถ่ายเทอากาศไม่ดีพอ

การสร้างความตระหนักรู้เรื่องอันตรายของทุ่นระเบิด

เมื่อคำนึงว่าทุ่นระเบิดสังหารบุคคล (Anti-personnel landmine) มีอายุการใช้งานนาน เมื่อตกค้างในพื้นที่ใด ๆ แม้การสู้รบจะจบลงแล้ว ทุ่นระเบิดที่ถูกทิ้งไว้ก็ยังคงเป็นอันตรายต่อผู้ที่ไปเหยียบหรือจับต้องทุ่นระเบิดได้ หลายครั้งพลเรือนบริสุทธิ์ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับการสู้รบใดๆ ต้องตกเป็นเหยื่อของทุ่นระเบิดภายในเสี้ยววินาทีเดียว ชีวิตของใคร่สามารถพลิกผันไปได้อย่างคาดไม่ถึง ซึ่งหากไม่เสียชีวิตก็กลายเป็นผู้พิการไปตลอดชีวิต ส่งผลต่อความเป็นอยู่ของทั้งตนเองและของครอบครัว การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทุ่นระเบิดจึงเป็นพันธกรณีด้านมนุษยธรรมที่สำคัญยิ่ง

การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายและวิธีป้องกันภัยจาก
ทุ่นระเบิด (Mine Risk Education – MRE) ร่วมกับชุมชนและองค์กรท้องถิ่น
และโรงเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัยจากทุ่นระเบิด เพื่อให้เกิดความตระหนักในภัยจาก
ทุ่นระเบิดอย่างต่อเนื่องเป็นหัวใจสำคัญของการป้องกันมิให้มีผู้ประสบภัย
จากทุ่นระเบิดรายใหม่โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์อีก

นอกจากนี้ เพื่อให้สังคมโดยทั่วไปได้รับทราบถึงปัญหาและมีความ
ตระหนักร่วมกับพี่น้องชาวไทยที่ยังคงเสี่ยงภัยจากทุ่นระเบิดในพื้นที่ต่าง ๆ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ใช้โอกาสสร้างความตระหนักรู้ให้แก่สาธารณชนทั่วไป
โดยจัดกิจกรรมเนื่องในวันทุ่นระเบิดสากลซึ่งตรงกับวันที่ ๔ เมษายน เป็นประจำ
ทุกปี เมื่อเดือนเมษายนที่ผ่านมา กระทรวงการต่างประเทศได้จัดกิจกรรม

รณรงค์ทางสื่อดิจิทัล เชิญชวนให้ประชาชนทั่วไปร่วมกันแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ผ่านกิจกรรม “Lend Your Leg” ให้ประชาชนถ่ายภาพตนเอง ครอบครัว หรือเพื่อน ๆ ที่พบากางเกงขึ้นหนึ่งข้าง และติดแท็ก “#LendYourLegTH” และแบ่งปันภาพดังกล่าวผ่านสื่อดิจิทัลและสังคมออนไลน์โดยเผยแพร่ภาพการเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มเติมผ่านทางอินสตาแกรม @LendYourLegTH และ เฟสบุค www.facebook.com/LendYourLegThailand

ไทยกับอนุสัญญาว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิต โอน : ๖๑
และการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล

ทุ่นระเบิด:

หลากหลายมุมมอง จากประสบการณ์ ของผู้เกี่ยวข้อง

ผู้ประสพภัยจากทุ่นระเบิด : คุณวิบูลย์รัตน์ จันท์ชู

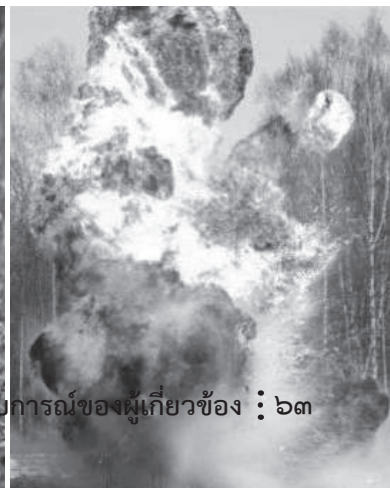
การสูญเสียขาข้างซ้ายได้เข้าจากการเหยียบกับระเบิดในพื้นที่อำเภอ
อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๓๙ สร้างความเจ็บปวด
ทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่คุณวิบูลย์รัตน์ แต่ไม่ได้ทำให้เธอสูญเสียความหวัง
และกำลังใจที่จะยืนหยัดต่อสู้มีชีวิตอยู่ต่อไปเพื่อดูแลครอบครัว เธอยังได้
เปลี่ยนความเจ็บปวดมาเป็นพลังที่สร้างสรรค์และปรับบทบาทมาเป็นผู้นำ
ชุมชนที่ดูแลช่วยเหลือผู้ประสพภัยคนอื่น ๆ ด้วย

คุณวิบูลย์รัตน์ จันทรชู

“ดิฉันประสบอุบัติเหตุ
เหยียบกับระเบิดระหว่างที่
เข้าป่าบริเวณชายแดนไทย-
กัมพูชา เพื่อไปตัดไม้ไผ่มาใช้
ทำค้ำปลูกบวบ ดิฉันไม่ทราบ
มาก่อนว่าบริเวณดังกล่าวมี
กับระเบิดตอนที่เหยียบกับระเบิด
ตัวดิฉันลอยสูงขึ้นจากพื้น
มองเห็นขาข้างซ้ายท่อนล่าง
เนื้อฉีกและกระดูกแตกห้อย
ติดอยู่ไม่ได้หลุดออกไป ดิฉัน
ตะโกนบอกพ่อ น้องสาวและ
น้องเขยว่าอย่าเข้ามาใกล้ และ
พยายามคืบตัวออกไปจาก
บริเวณนั้น จนถึงทางเดินที่

คิดว่าปลอดภัยแล้วจึงเรียกให้คนเข้ามาช่วย โดยบังเอิญว่าขณะนั้นมี
หน่วยทหารผ่านเข้ามาจึงให้ความช่วยเหลือนำส่งโรงพยาบาลอรัญประเทศ
และทหารที่นำส่งโรงพยาบาลยังได้ช่วยเรียกลูกน้องมาให้เลือดกับดิฉันด้วย”

คุณวิบูลย์รัตน์เล่าต่อว่า หลังจากสูญเสียขาซ้ายท่อนล่างแล้ว สามมี
ทำใจยอมรับไม่ได้ที่เธอต้องกลายเป็นผู้พิการ นอกจากรู้สึกอับอายแล้ว
สามียังทำร้ายร่างกาย เอาทรัพย์สินเงินทองที่สะสมไว้ไปทั้งหมด และ
ทิ้งให้เธอดูแลลูกสาว ๒ คนอายุ ๑๑ ปี และ ๕ ปี ตามลำพังจนกระทั่ง
จบการศึกษา

จุดเปลี่ยนที่สำคัญเกิดขึ้นเมื่อปี ๒๕๔๑ - ๒๕๔๒ หน่วยราชการร่วมกับ
NGO เชิญคุณวิบูลย์รัตน์เข้าร่วมการสัมมนาและฝึกอบรมอาชีพให้กับผู้พิการ
และผู้ประสบภัยจากทุพภิกขภัยในจังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีผู้ประสบภัย
จากทุพภิกขภัยมากที่สุด

“ดิฉันได้พบกับผู้พิการมากมาย และเห็นคนอื่น ๆ ที่ช่วยตัวเองไม่ได้
จึงเป็นแรงบันดาลใจสำคัญที่ทำให้คิดว่า จะช่วยเหลือกันและกันอย่างไร จะช่วย
ชุมชนที่มีผู้พิการให้มีชีวิตเป็นปกติ ทำมาหากินต่อไปได้อย่างไร ดิฉันเห็นผู้พิการ
จำนวนมากทั้งจากการเหยียบกับระเบิดและจากสาเหตุอื่น ๆ หลายคนอยู่ใน
สภาพที่ลำบากกว่าดิฉัน ดิฉันจึงเลิกละใจที่ต้องเป็นผู้พิการและอยากให้ผู้พิการ
เหล่านั้นได้รู้จักสิทธิของเขา อยากจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเพื่อนผู้พิการ”

ในปี ๒๕๔๒ คุณวิบูลย์รัตน์อาสาเป็นประธานของกลุ่มคนพิการตำบลผ่านศึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ทำให้มีโอกาสนำความรู้ให้กำลังใจ และช่วยเหลือผู้พิการ เช่น การจัดการดินและขาเทียม หรือช่วยให้ผู้พิการเข้าถึงความช่วยเหลือของหน่วยงานรัฐ

“ดิฉันให้กำลังใจคนพิการที่รู้สึกสิ้นหวัง อาจติดเหล้า ติดยา หรือคิดฆ่าตัวตายให้กลับมาใช้ชีวิตปกติและไม่ยอมแพ้ หลายคนได้เข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อช่วยเหลือคนพิการอื่น ๆ ต่อไป ระยะหลัง ๆ ความช่วยเหลือไม่ได้จำกัดอยู่เพียงคนพิการ แต่รวมไปถึงเด็กกำพร้าและเด็กที่พ่อแม่ติดเอดส์ด้วย ดิฉันทำงานร่วมกับ NGO ในการรณรงค์ต่อต้านการใช้ทุนระเบิดและมีโอกาสเดินทางไปร่วมการประชุมระหว่างประเทศที่เจนีวา เมื่อปี ๒๕๔๓ และที่ไนโรบี เมื่อปี ๒๕๔๗ ด้วย”

คุณวิบูลย์รัตน์เล่าด้วยความภูมิใจ

“ดิฉันเชื่อว่า การทำงานของดิฉันจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากคนอื่นด้วย ดิฉันจึงพร้อมเปิดกว้างยอมรับและดึงกลุ่มคนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมด้วย การเป็นผู้หญิงเป็นข้อดีตามธรรมชาติที่จะเข้าถึงและสร้างความไว้วางใจได้ง่าย ดิฉันมีแนวทางทำงานที่ยึดการปฏิบัติได้จริง มีความยืดหยุ่น แต่จดจ่อกับเป้าหมายที่จะสร้างความอยู่ดีมีสุขให้ครอบครัวและคนรอบข้าง ดิฉันไม่เคยยอมแพ้เมื่อมีเรื่องร้าย ๆ เกิดขึ้น ยังมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือผู้อื่น และสิ่งเหล่านี้ทำให้ดิฉันผนึกกำลังผู้คนเข้าด้วยกัน และทำงานร่วมกันได้”

ผู้เก็บกู้ทุ่นระเบิด : ร้อยเอก ภาสพันธ์ ฉายพร ผู้บังคับหน่วยตรวจค้นและทำลายทุ่นระเบิด หน่วยปฏิบัติการทุ่นระเบิดด้านมนุษยธรรม ที่ ๑

การเก็บกู้ทุ่นระเบิดเป็นงานเสี่ยงอันตรายที่ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ ความมีวินัย รวมทั้งความอดทนเสียสละอย่างยิ่ง ผู้ที่ทำหน้าที่เก็บกู้ทุ่นระเบิดต้องได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี ต้องมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจในการทำงาน

ผู้กองภาสพันธ์เล่าถึงประสบการณ์ทำงานในพื้นที่และการเตรียมตัวเพื่อเริ่มงานประจำวันว่า

ร้อยเอกภาสพันธ์ ฉายพร

“ที่ตั้งของหน่วยผมอยู่ที่วัด ตื่นเช้าก็ตักบาตรก่อนครับ แล้วก็อาบน้ำ อาบน้ำ จากนั้นประมาณ ๗ โมง ก็จะมารวบรวบกำลังพลเพื่อชี้แจงรายละเอียด แผนการปฏิบัติงานว่า ชุดใดจะปฏิบัติงานทางทิศเหนือ ชุดใดจะอยู่ทางทิศใต้ หลังการชี้แจงก่อนเดินทางเข้าพื้นที่ จะให้ผู้บังคับหมู่ซึ่งเป็นหัวหน้าชุดตรวจดู เครื่องแต่งกาย ความพร้อมของสติ แววดตา ประสาทหู เพราะต้องคอยฟังเสียงด้วย โดยอาจจะยืนอยู่ข้างหลังแล้วตีดินนิ้วด้านซ้ายบ้าง ด้านขวาบ้าง”

ผู้กองเล่าถึงภารกิจการเก็บกู้ทุ่นระเบิดว่า เมื่อเจ้าหน้าที่เข้าตรวจในพื้นที่ จะทำเครื่องหมายตรงจุดที่ได้ยินเสียงจากเครื่องตรวจโลหะ โดยจะสันนิษฐานว่าเป็นทุ่นระเบิดไว้ก่อน ซึ่งอาจเป็นกระสุนปืนหรือโลหะอื่น ๆ ก็ได้ เมื่อเจ้าหน้าที่ทำเครื่องหมายไว้แล้วจะให้เจ้าหน้าที่อีกคนตรวจบริเวณที่ทำเครื่องหมายไว้ โดยใช้เหล็กแหลมแทงดินประมาณ ๓๐ องศา หากพบโลหะใหญ่ประมาณ ๑ ฝ่ามือ ก็จะสันนิษฐานว่าเป็นทุ่นระเบิด จากนั้นจะเรียกผู้บังคับหมู่ซึ่งเป็นหัวหน้าชุดดำเนินการเก็บกู้ต่อไป ซึ่งทุ่นระเบิดที่ตรวจพบและเก็บกู้ได้อาจทำด้วยพลาสติกเพื่อป้องกันการตรวจจับของเครื่องตรวจค้นจะมีเพียงชิ้นส่วนที่

เป็นโลหะแค่ชิ้นเล็ก ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเข็มจุดชนวน นอกนั้นจะเป็นพลาสติก ผู้กองย้ำว่า “ผู้ตรวจค้นจึงต้องมีสมาธิสูงในการทำงานและใช้สติตลอด เพราะเวลาเครื่องตรวจค้นแกว่งผ่าน มันอาจจะไม่ดังก็ได้ หรือโชคร้ายถ้าฝนกำลังจะตก มีไฟฟ้าสถิตในอากาศเยอะ เครื่องก็จะไม่จับก็เป็นไปได้ อุบัติเหตุก็เคยมี สำหรับสุนัขที่ออกปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ เมื่อพบพื้นที่ต้องสงสัย สุนัขจะดมและนั่งลงเพราะเค้าได้กลิ่นดินปืน แต่เราก็ต้องตรวจซ้ำอีกทีเพื่อความมั่นใจ บางครั้งอาจไม่พบทุ่นระเบิด เพราะเป็นกลิ่นดินปืนที่หลงเหลืออยู่ในดิน พอสุนัขนั่งอีกแล้วตรวจไม่เจอ ก็อาจสร้างความรู้สึกให้กับเจ้าหน้าที่ที่ตรวจว่าไม่พบทุ่นระเบิดจริง ๆ ในบริเวณนั้น และอาจทำให้เจ้าหน้าที่ประมาทได้”

การคุมลูกน้องหรือผู้ที่ปฏิบัติงานให้มีสติตลอดเวลา ผู้กองphasพันซ์จะพูดเตือนสติเป็นประจำว่า “โอกาสพลาดมีครั้งเดียว คือหนึ่งชีวิต ถ้าตายไปเลยถือว่าโชคดี ผมจะชี้แจงอย่างนี้ เพราะท่านจะไม่รู้สึกระไรเลย ตายเลย แต่ถ้าท่านโดนลูกเล็ก ท่านอาจขาขาด เจ้าหน้าที่คนอื่นก็เสียขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องปฐมพยาบาล ต้องมาส่งโรงพยาบาล ผู้บังคับบัญชาเครียด เคยมีเพื่อนผมทำงานที่ภาคใต้ ลูกถามผู้บังคับบัญชาของเพื่อนผมว่า ทำไมพาพ่อหนูมาตาย นี่คือนี่สิ่งที่ผมต้องชี้แจงลูกน้องทุกวันเพื่อไม่ให้ประมาท ถ้าคุณเป็นอะไรไปคุณสบาย แต่คนอื่นที่อยู่รอบตัวคุณ ผู้บังคับบัญชา

ครอบครัวคือคนที่ลำบาก คุณเป็นอะไรไป กองทัพบกก็หาคนใหม่มาแทน ถ้าลูกคุณมาพูดกับผมอย่างนี้ คุณจะรู้สึกอย่างไร เพราะฉะนั้น ถ้าคุณเหนื่อยพักได้ แต่ต้องทำงานให้เต็มที่ผมจะชี้แจงทุกเช้าอย่างนี้ จะไม่เบื่อที่จะชี้แจงและเน้นเรื่องความปลอดภัยเป็นหลัก สำหรับตัวผมเอง กำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ทุกวันมาจากการเก็บเงินแต่งงานครับ” ผู้กองกล่าวตบท้ายด้วยรอยยิ้ม

ตั้งแต่เดือนตุลาคมปี ๒๕๕๖ ยังไม่เคยมีการบาดเจ็บของกำลังพลที่ปฏิบัติงาน แต่มีชาวบ้านคนไทยไปเหยียบกับระเบิดในฝั่กัมพูชา ทางทิศเหนือของสระแก้ว ส่วนผู้ประสบภัยจากกัมพูชาจะเดินทางมารับการรักษาในฝั่กัมพูชาด้วย

“เพราะโรงพยาบาลไทยดูแลดีกว่า ทหารพรานของประเทศเพื่อนบ้านก็จะอ้อมมาส่งที่ชายแดนไทยระยะทางหลายกิโลเมตร มีทั้งที่มาจากเขตติดต่ออำเภอโคกสูง อำเภอตาพระยา ก็จะส่งมาที่โรงพยาบาลรัฐประเทศก่อน เพราะโรงพยาบาลเก่งเรื่องเกี่ยวกับการรักษา ทำขาเทียม”

ผู้ให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้น :

นายแพทย์ไพโรจน์ บุญศิริคำชัย รองเลขาธิการ
สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.)

คุณหมอเห็นว่า ประเด็นทางบวกของ
ไทยคือ “มีหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ
ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชน
เองก็มีจิตอาสาสูง เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้
คนพิการบ้านเราได้รับการดูแลอย่างดี
เมื่อเทียบกับประเทศอื่นซึ่งได้รับการดูแล
เนื่องจากรัฐบาลให้ความสำคัญกับคนพิการ
และมีระบบสวัสดิการสังคมที่ดีกว่า
โดยเฉพาะกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียที่
ประชาชนจะเสียภาษีสูงและสามารถ
ช่วยเหลือคนพิการซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบาง
ได้มากกว่า สำหรับไทย แม้รัฐบาลจะยังมิได้
ดำเนินมาตรการด้านสวัสดิการสังคมอย่าง
จริงจัง แต่คนไทยมีจิตอาสาสูงและแทรกอยู่
ในประชาชน หน่วยงานรัฐ และหน่วยงาน
ภาคเอกชน ก็ช่วยให้คนพิการได้รับการดูแลพอสมควร จุดอ่อนที่ยังมีอยู่ใน
ส่วนภาครัฐ คือ การให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์ฉุกเฉิน ซึ่งกลุ่มผู้พิการ
จากทุพพลภาพมักจะอยู่ตามชายแดน การดูแลกรณีไม่เร่งด่วนได้รับการดูแล
ในระดับหนึ่ง แต่เมื่อเป็นการแพทย์ฉุกเฉินแล้ว อาจจะไม่ทันเวลาและอาจ
ช่วยเหลือไม่ทัน”

นายแพทย์ไพโรจน์ บุญศิริคำชัย

“ผมเห็นว่าอุปสรรคสำคัญของการแพทย์ฉุกเฉินคือ การขาดความเข้าใจ
ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่แน่ใจว่า ใครเป็นเจ้าภาพหลัก ใครเป็นผู้กำหนด

นโยบาย และใครเป็นผู้ปฏิบัติ รวมทั้งการประสานงานระหว่างกัน อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จน่าจะดีขึ้นเรื่อย ๆ คาดว่า อบจ. เกินร้อยละ ๕๐ จะสามารถดำเนินการด้านการแพทย์ฉุกเฉินได้เอง โดยการรับแจ้งและสั่งการจากโรงพยาบาลน่าจะไปอยู่ที่ อบจ. แทน”

คุณหมออยากเห็นผู้ประสบภัยได้รับการดูแลอย่างทันท่วงที ซึ่งผู้ที่ใกล้ขีดสุดน่าจะสามารภมีความรู้เบื้องต้นในการช่วยเหลือ ซึ่ง สผจ. ให้การอบรมคนในครอบครัวอย่างน้อย ๑ คน ให้มีความรู้ เรียกว่า อาสาฉุกเฉินชุมชน (อฉช.) เป็นหลักสูตร ๓ ชั่วโมง สอนหลักการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ให้รู้จักการกู้ชีพฉุกเฉิน และให้รู้วิธีการดูแลผู้อ่อนแอในครอบครัว รวมทั้งการนำผู้ประสบภัยไปรับบริการความช่วยเหลือ นอกจากนี้ ยังสอนวิธีการที่จะขอความช่วยเหลือจากภายนอก อาทิ จาก ๑๙๑ เรื่องนี้เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขมูลฐาน ซึ่งอาศัยการมีส่วนร่วมชุมชนด้วย

“หวังว่าประชาชนจะสามารถได้รับความช่วยเหลือทันท่วงที ซึ่งขณะนี้กำลังผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม หน่วยงานเล็ก ๆ อาทิ อบต. หรือเทศบาล ซึ่งงบประมาณไม่เพียงพอ และมีศักยภาพน้อย จำเป็นต้องร่วมมือกันในระดับจังหวัดซึ่งจะดูแลผู้พิการได้มากขึ้น วิธีการก็คือ อบจ. ต้องร่วมมือกับเทศบาลและจังหวัด และมีการแบ่งปันทรัพยากรกัน อย่างเช่น จังหวัดอุบลราชธานี จะเช่ารถพยาบาลจำนวน ๒๒๐ คัน แจกจ่ายไปยัง อบต. และ

ทำความเข้าใจร่วมกันให้มีการอบรมบุคลากรที่มาจากแต่ละ อบต. โดยโรงพยาบาลเองก็ต้องพัฒนาระบบให้บริการอย่างฉับพลัน (fast track) ซึ่งสามารถดูแลผู้ป่วย โดยให้หมอวินิจฉัยอาการคนไข้ผ่าน real time ได้”

คุณหมอกล่าวว่า “ประทับใจที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับ ผู้ปฏิบัติในระดับล่างมากขึ้น ผู้ปฏิบัติส่วนกลาง อาทิ กระทรวงการต่างประเทศ ได้ประสานความร่วมมือเป็นอย่างดีแล้ว และเห็นว่าหน่วยงานในระดับนโยบาย มีความเข้าใจตรงกัน กองทัพซึ่งมีทุนระเบิดในครอบครองก็ทำลายทุนระเบิด แล้ว ซึ่งน่าจะช่วยให้อุปสรรคในการดำเนินการลดน้อยลง แต่สำหรับการผลักดัน การสนับสนุนทรัพยากรทั้งเรื่องคนและเงินต้องดำเนินการต่อไป ซึ่งผมคิดว่า หากเป็นไปได้ ก็อยากให้มีการจัดตั้งคณะทำงานระดับชาติในเรื่องการให้ ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากทุนระเบิดอย่างจริงจัง”

ผู้ให้ความช่วยเหลือ : นางจิตรา ศิริสมบุญธลภ
ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนพิการ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนพิการแห่งชาติ (พก.)

คุณจิตราเล่าถึงการทำงานให้ ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่เป็นผู้พิการ ว่า “พก. เน้นการทำงานในลักษณะของ การมีส่วนร่วม และการทำงานในเชิง การตลาด โดยให้ความสำคัญกับลูกค้า และกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เราจะดู ว่ากลุ่มเป้าหมายต้องการอะไร โดยจะ เน้นการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการของ

นางจิตรา ศิริสมบุญธลภ

คนพิการ ที่ผ่านมา นอกจากการทำงานร่วมกันแล้ว พก. ยังผลักดันให้มีกฎหมาย
ได้แก่ พรบ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ และที่
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นกลไกในเชิงนโยบายที่ทำให้เรา
สามารถขับเคลื่อนในเรื่องของสวัสดิการและสิทธิต่าง ๆ โดยมาตรา ๒๐
พูดชัดเจนเลยว่า หน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ต้องให้คนพิการ
ได้รับสิทธิการบริการ และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อาทิ การฟื้นฟู
สมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์ การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วย
การศึกษาแห่งชาติ การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ การยอมรับและมีส่วนร่วม
ในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง การเข้าถึงนโยบายแผนงาน
โครงการ กิจกรรมการพัฒนา การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร บริการล่ามภาษามือ
และสิทธิที่จะมีสัตว์นำทางหรือเครื่องมืออุปกรณ์นำทาง การจัดสวัสดิการ
เบี้ยความพิการ และคำนึงความยากแค้นของคนพิการ โดยมีการปรับสภาพแวดล้อม
ที่อยู่อาศัย และมีคนช่วยเหลือคนพิการในกรณีช่วยตัวเองไม่ได้ ผู้พิการที่เป็น
ผู้ประสบภัยจากทุพภิกขภัยจะได้รับสิทธิเหล่านี้เช่นเดียวกับผู้พิการอื่น ๆ”

คุณจิตรากล่าวถึงกลไกการทำงานว่า “นอกจากกลไกกฎหมายเชิงนโยบายแล้ว กลไกในเชิงปฏิบัติก็มีการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนจากองค์กรคนพิการทั้งหมด ๗ ประเภท ความพิการและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเรื่องคนพิการอีก ๒ ท่าน ภายใต้คณะกรรมการฯ ยังมีคณะกรรมการบริหารกองทุน และคณะกรรมการแต่ละประเภทความพิการ ซึ่งกระจายลงไปในส่วนของจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และมีหน่วยงานในพื้นที่ส่วนจังหวัด ซึ่งจะเป็นแกนในการช่วยดำเนินงาน นอกจากนี้ พก. ยังส่งเสริมให้มีศูนย์บริการคนพิการในพื้นที่ และมีองค์กรคนพิการและอาสาสมัครส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (อพมก.)”

เมื่อพิจารณาถึง การทำงานของ พก. คุณจิตราเห็นว่าเป็นความสำเร็จที่ พก. สามารถส่งเสริมสิทธิและคุณภาพชีวิตคนพิการตามอนุสัญญาทุ่นระเบิดฯ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ หรือ CRPD (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) โดยคนพิการสามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้ การดำเนินการเรื่องนี้ไทยไม่แพ้ประเทศอาเซียนอื่น ๆ แต่ยังไม่สามารถเทียบเท่าญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ หรือสิงคโปร์ และมาเลเซียในบางประเด็น ไทยได้รับคำชมเรื่องการให้ความช่วยเหลือคนพิการในเวทีระหว่างประเทศรวมถึงในกรอบสหประชาชาติ

สำหรับคนพิการที่เป็นผู้ประสบภัยจากทุ่นระเบิดมีประมาณหนึ่งพันกว่าคน ส่วนใหญ่ได้รับความช่วยเหลือ โดยเฉพาะเบี้ยความพิการที่จัดสรรโดย อบต. ซึ่งไทยประสบความสำเร็จในเรื่องนี้อย่างดี นอกจากนี้ พก. ยังส่งเสริมให้เครือข่ายการให้ความช่วยเหลือคนพิการมีความเข้มแข็งขึ้น ผ่านกองทุนสนับสนุนองค์กรคนพิการ ให้เสริมสร้างสิทธิและศักยภาพการประกอบอาชีพ

“หากผู้พิการอยากประกอบอาชีพอิสระ เราก็จะมีเงินให้ ยักย้ายไปทำงาน ในสถานประกอบการ กฎหมายกำหนดให้สถานประกอบการจ้างคนพิการ อย่างน้อย ๑ คน จาก ๑๐๐ คน ปัจจุบัน มีสถานประกอบการประมาณร้อยละ ๒๐-๓๐ ที่ดำเนินการดังกล่าวแล้ว”

คุณจิตราเล่าว่า “สิ่งที่เป็นความท้าทายมาโดยตลอดคือความคิดว่า คนพิการไม่มีศักยภาพเลย เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ ที่ไทยรับรองอนุสัญญาคนพิการ เราจะเห็นข่าวว่า คนพิการโดนขัง โดนล่ามโซ่ โดนทำร้าย เจตคติของสังคม และของครอบครัวเองไม่ดีต่อคนพิการ แต่ด้วยความพยายาม ขณะนี้คิดว่า เราข้ามผ่านมาระดับหนึ่งแล้ว เราไม่เห็นภาพคนพิการโดนทำร้ายหรือโดนขัง แต่เราจะเริ่มเห็นว่าคนพิการเริ่มออกมาสู่สังคมมากขึ้น ในที่ประชุมระหว่างประเทศ จะเห็นภาพคนตาบอดมีสุนัขนำทางเข้าร่วมประชุม ซึ่งตามกฎหมายไทย ระบุว่าเป็นสิทธิ แต่สังคมไทยอาจไม่ยอมรับที่จะให้คนพิการนำสุนัขเข้ามาในที่ประชุม นอกจากนี้ เรื่องการจ้างงาน ก็มีผู้จ้างงานประมาณร้อยละ ๕๐ ที่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๔ และ ๓๕ ของ พรบ. แต่สำหรับคนพิการที่มีส่วนร่วม

ในสังคมอยากให้ผู้ประกอบการจ้างงานตามมาตรา ๓๓^๑ ซึ่งผู้ประกอบการเห็นว่าผู้พิการไม่มีความสามารถ แตกต่างจากเมื่อถามคนพิการ ซึ่งเห็นว่าตนมีความสามารถทำงานได้ ทางแก้ปัญหาอย่างหนึ่ง คืออยากผลักดันให้คนพิการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เป็นผู้นำมากขึ้น นอกจากนี้ ก็พยายามให้มีศูนย์คนพิการในพื้นที่มากขึ้น”

๑ มาตรา ๓๓ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐจะต้องรับคนพิการเข้าทำงาน

มาตรา ๓๔ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา ๓๓ ให้ส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา ๒๔ (๕) ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานออกกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินที่นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการจะต้องนำส่งเข้ากองทุน

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนตามวรรคหนึ่งแต่ไม่ได้ส่ง ส่งล่าช้าหรือส่งเงินไม่ครบถ้วน ให้เสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของจำนวนเงินที่ยังไม่ได้ส่งเข้ากองทุน

นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งรับคนพิการเข้าทำงานหรือส่งเงินเข้ากองทุนตามวรรคหนึ่งมีสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการหรือเงินที่ส่งเข้ากองทุน แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ หรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา ๓๓ และไม่ประสงค์จะส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา ๓๔ หน่วยงานของรัฐ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้นอาจให้สัมปทานจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาะสมช่วงงานหรือจ้างเหมาบริการโดยวิธีกรณีพิเศษ ฝึกงาน หรือจัดให้มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกล่ามภาษามือหรือให้ความช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

ผู้กำกับดูแลหน่วยงานหลักระดับชาติ :
พลโท ฤทธดา นรภูมิพิทักษ์ ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการ
ทุ่นระเบิดแห่งชาติ (ผอ. ศทช.)

พลโท ฤทธดา นรภูมิพิทักษ์

พลโทฤทธดากล่าวถึงความท้าทาย
ของการทำงานว่า “โดยที่ตำแหน่ง
ผอ. ศทช. ไม่ใช่เป็นตำแหน่งหลักใน
กองบัญชาการกองทัพไทย คือ เป็นตำแหน่ง
ที่จัดเฉพาะกิจจากผู้ที่มียศชั้นพลโท
ที่มีตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ ทั้งนี้
บุคลากรที่บรรจุทำงานใน ศทช. ทั้งหมด
จะมีวาระในการทำงานคนละ ๑ ปี จึงมี
ความท้าทายเป็นอย่างมากต่อผู้อยู่ใน
ตำแหน่งนี้ ที่จะดำเนินงานได้อย่าง
ต่อเนื่อง จากผลงานของผู้ที่ปฏิบัติงาน
ในปีงบประมาณก่อนหน้า ทั้งนี้เนื่องจาก
จะมีระยะเวลาในการเรียนรู้และ
ทำความเข้าใจการปฏิบัติงานเป็นเวลา
สั้น และหากผู้ที่เข้ามารับใหม่ไม่เข้าใจ
แนวทางการปฏิบัติงานของชุดก่อนหน้า
ตนเองแล้ว ย่อมก่อให้เกิดความไม่
ต่อเนื่องของการวางแผนและการทำงาน
ซึ่งหากรวมถึงความรู้ความชำนาญที่
อาจมิได้ส่งต่อกันอย่างต่อเนื่องแล้ว
ก็ยิ่งจะทำให้ยากที่จะบรรลุวัตถุประสงค์

ของทางราชการได้ ความท้าทายของผู้ที่เข้ารับตำแหน่งใหม่จึงอยู่ที่การเรียนรู้ให้เร็วที่สุด และให้นำความรู้ดังกล่าวมาใช้ให้เกิดผลในช่วงระยะเวลาอันสั้น แต่บางครั้งการเรียนรู้การทำงานในลักษณะนี้ในระยะสั้น ส่งผลให้การดำเนินงานไม่มีแผนงานที่ชัดเจน แน่นนอน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว ในปีนี้ เมื่อผมเข้ามารับตำแหน่งแล้วสักระยะ ผมจึงได้จัดการสัมมนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการทำงานในงบประมาณนี้ เพื่อให้การดำเนินการมีความเหมาะสม ปฏิบัติได้ทันทั่วทั้ง และอยู่ในกรอบของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ทั้งนี้ นอกจากวางแผนจัดลำดับความเร่งด่วนของพื้นที่การปฏิบัติการเก็บกู้ทุ่นระเบิดแล้ว ศทช. ยังเน้นการให้ความรู้กับประชาชน เรื่องทุ่นระเบิด (Mine Risk Education-MRE) เพื่อลดความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุจากทุ่นระเบิดในพื้นที่ที่ยังไม่สามารถเข้าปฏิบัติการได้ นอกจากนี้ เนื่องจากงบประมาณของ ศทช. มีจำกัด ในทัศนะของ ผอ. ศทช. แล้ว ผอ. ศทช. ควรจะต้องทำหน้าที่เสมือนนักการทูตที่ดี เพื่อเปิดโอกาสให้ ศทช. ได้รับการสนับสนุนเครื่องมือ งบประมาณ และผู้เชี่ยวชาญสำหรับการปฏิบัติงาน เพื่อให้หน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

พลโทกฤษดาเห็นว่า จากการจัดองค์กรของ ศทช. ผอ.ศทช. สวมหมวก ๒ ใบ กล่าวคือ เป็นผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการใหญ่ในเรื่องทุ่นระเบิดแห่งชาติที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานหน่วยงานปฏิบัติระดับชาติ (Thailand

Mine Action Authority) และเป็นหัวหน้าผู้ปฏิบัติ (Deminers) ภายใต้ตำแหน่ง ผอ.ศทช. อีกตำแหน่งหนึ่ง ดังนั้น ศทช. น่าจะอยู่ภายใต้นายกรัฐมนตรีโดยทำหน้าที่อย่างเต็มรูปแบบภายใต้คณะกรรมการทุนระเบิดแห่งชาติ โดยอาจพิจารณาให้ ผอ.ศทช. อยู่ภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรี โดยยืมตัวมาจากกระทรวงกลาโหม เนื่องจากในประเทศไทยการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับวัตถุระเบิด ยังมีกฎหมายที่ไม่เอื้ออำนวยให้บุคลากรจากกระทรวงอื่นเข้ามาดำเนินการได้ การดำเนินการในลักษณะนี้จะส่งผลให้ ผอ.ศทช. มีความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ การให้ความช่วยเหลือของบางประเทศ อาทิ ญี่ปุ่น ที่รัฐธรรมนูญของเขาไม่เปิดโอกาสให้ญี่ปุ่นให้ความช่วยเหลือกับหน่วยทหารได้ หรือสำหรับบางประเทศผู้บริจาคเกือบทั้งหมดก็จะให้ความช่วยเหลือเฉพาะพลเรือน ดังนั้น การปรับการจัดองค์กรลักษณะดังกล่าวนี้ จึงสามารถที่จะแก้ปัญหาที่เรียกได้ว่า ยิงนกสองตัวโดยใช้กระสุนนัดเดียว นอกจากนี้ การที่ ศทช. อยู่ภายใต้การดำเนินการของทหาร อาจมีข้อจำกัดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การเสนอแนะการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาบางประเภทที่ทหารเห็นว่ายังมีความจำเป็น แต่หากข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนได้ส่งถึง policy maker และทราบถึงผลของการใช้อาวุธบางชนิดดังกล่าวในแง่ของการถูกประณามหรือการตราบาป (stigmatized) ของประชาคมโลกแล้ว ก็อาจโน้มน้าวให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาอาวุธประเภทอื่นที่ไม่ขัดต่ออนุสัญญามาทดแทนต่อไป

ความท้าทายอีกประการหนึ่ง คือ ทหารที่เก็บกู้ทุ่นระเบิดมีความเสี่ยงสูง และเมื่อเกิดอุบัติเหตุแล้วก็ได้รับค่าตอบแทนน้อยมากเมื่อเทียบกับความเสี่ยง หรือเมื่อเทียบกับเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนที่ปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเดียวกัน ก็ดูไม่ค่อยยุติธรรมนัก น่าจะมีองค์กรที่รวบรวมจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนให้ ทหารที่ประสบอุบัติเหตุดังกล่าวมีชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้ การที่เจ้าหน้าที่ของ ศพท. เป็นทหารและอยู่ภายใต้การปกครองของทหาร จึงใช้ระเบียบข้อบังคับของ ทหารที่ได้รับอุบัติเหตุ และ ศพท. เองก็ไม่อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการเรียกรงเงิน สมทบทุนได้

จากประสบการณ์ทำงานในฐานะ ผอ.ศทช. พลโทเกษดา กล่าวว่า “ความภาคภูมิใจในฐานะ ผอ.ศทช. คือ การได้วางหลักการและแนวทางการดำเนินการที่มีแบบแผน ทั้งสำหรับเจ้าหน้าที่ในปัจุบันประมาณนี้และสำหรับการดำเนินการของคณรุ่นต่อไป สำหรับผมแล้ว วางแผนไว้เพื่อเตรียมการเมื่อมีการรับส่งหน้าทีเมื่อล้นสุดวาระงานของชุดผม จะสามารถจัดให้มีการรับส่งหน้าทีที่สามารถมีหลักฐานอ้างอิงได้ เพื่อกำเนินการที่ต่อเนื่อง โดยมีผลการประชุมและวิจัยที่ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทาง นอกจากนี้ ในปีนี้ ศทช. ยังได้รับเสียงสะท้อนในทางบวกจากเจ้าหน้าที่ NGOs อาทิ Norwegian People’s Aid (NPA) และ APOPO (Anti-Personsmijnen Ontmijnende Product Ontwikkeling ในภาษาดัตช์ หรือ Anti-Personnel Landmines Detection Product Development ในภาษาอังกฤษ) ที่ทำงานร่วมกันมากับชุดทำงานในรุ่นที่ผมรับผิดชอบอยู่ เสียงสะท้อนของ NGOs เหล่านี้ ทำให้คณะกรรมการที่ควบคุมคุณภาพรวมของการปฏิบัติการทุ่นระเบิดที่สำนักงานที่เจนีวา มีความเข้าใจ และให้โอกาสที่จะให้เราชี้แจงเรื่องราวของการดำเนินการทุ่นระเบิดในประเทศไทยด้วยท่าทีที่มีความเข้าใจมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา

นอกจากนี้ โดยส่วนตัวแล้ว ผมมีความภูมิใจเป็นพิเศษที่ในปีนี้กระทรวงการต่างประเทศได้ให้ความไว้วางใจ ศทช. ให้เข้าร่วมดำเนินงานในระดับประเทศหลายครั้ง ซึ่งปกติแล้วเป็นการยากที่ทาง ศทช. จะได้เข้าร่วมการประชุมระหว่างประเทศในระดับนี้ ในปีนี้ผมและลูกน้องที่เป็นสภามิตรของผผมได้ รับเชิญเข้าร่วมกิจกรรมคู่ขนานเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในปฏิบัติการรักษาสันติภาพหลังความขัดแย้งทางทหาร ที่จัดขึ้น ณ นครนิวยอร์ก ด้วย รวมทั้ง การที่จะร่วมเข้าจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์หน่วยร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศในประมาณเดือนสิงหาคมนี้” พลโทเกษดา กล่าว

ความภาคภูมิใจอีกประการหนึ่ง คือ การได้รับเชิญจากกัมพูชาให้ไปบรรยายเกี่ยวกับการเก็บกู้ทุ่นระเบิดของไทย ซึ่งนอกจากได้ประชาสัมพันธ์งานในหน้าที่แล้วยังได้โอกาสดีไปดูงาน และทราบว่ากัมพูชาได้รับความช่วยเหลืออย่างมหาศาลจากชาติผู้บริจาคหลักจากทั่วโลก และยังมีการพัฒนาวิธีการดำเนินการและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในกิจการการกู้สรรพาวุธระเบิดทั้งบนบกและในน้ำ จึงเป็นที่มาของการอนุมัติโครงการเชิญผู้แทนจากฝ่ายกัมพูชา มาเมืองไทย และส่งเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ หนึ่ง ไปดูงานที่กัมพูชาในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๗ เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ของทั้งสองประเทศ และเรียนรู้เทคนิคการปฏิบัติที่ทันสมัย ซึ่งหากต้องร่วมงานกันในอนาคตก็น่าจะส่งผลให้การประสานงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย 🌐

๒ กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศจัดกิจกรรมคู่ขนานเรื่องการเพิ่มบทบาทสตรีในการฟื้นฟูประเทศภายหลังความขัดแย้ง เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ที่ Japan Society นครนิวยอร์ก โดยเชิญผู้แทนประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจหญิงของไทย รวมถึงคุณวิบูลย์รัตน์ ผู้ประสานภัยจากทุ่นระเบิด เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีพลโทกฤษดาฯ ทำหน้าที่ดำเนินการอภิปราย

การประกวดภาพวาดระบายสีในหัวข้อ
 “ทุ่นระเบิด เข้าใกล้เมื่อไหร่ อันตรายเมื่อนั้น”

รางวัลชนะเลิศอันดับ ๑

ด.ช.พีรพัฒน์ แซ่กวาง ชั้น ป.๔ โรงเรียนบ้านโคกสะแบง
 ตำบลท่าข้าม อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑

ด.ญ.อาภัสรา ศรีสังข์ ชั้น ป.๕ โรงเรียนบ้านโคกสะแบง
 ตำบลท่าข้าม อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๒

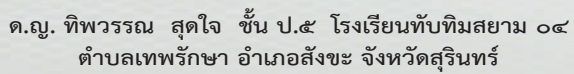
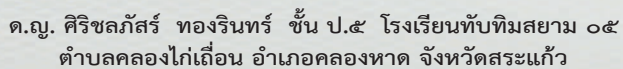
ด.ญ.อารยา มิชันานู ชั้น ป.๕ โรงเรียนบ้านเขาตาจอก
ตำบลคลองไผ่เถื่อน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระแก้ว

ด.ญ. นิชา อักษร ชั้น ป.๖ โรงเรียนทับทิมสยาม ๐๕
ตำบลคลองไถ่เลื่อน อำเภอลองหาด จังหวัดสระแก้ว

ด.ญ. อภิษฐา งามสำโรง ชั้น ป.๕ โรงเรียนบ้านโคกสะแบง
ตำบลท่าข้าม อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ประสบการณ์ใน สงครามอิรัก ทำให้ผมได้พบ แสงธรรม

.....
นนทวัฒน์ จันทรตรี
ภาพประกอบจากอินเทอร์เน็ต

ผมเข้ารับราชการที่กระทรวงการต่างประเทศ เมื่อปี ๒๕๓๖ ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่การทูต ๔ โดยปฏิบัติงานครั้งแรกที่กรมพิธีการทูต และในปี ๒๕๓๙ ก็ได้รับคัดเลือกให้ออกประจำการในต่างประเทศ โดยในครั้งนั้น ระบบการออกประจำการของข้าราชการระดับปฏิบัติการของกระทรวงฯ ยังสามารถส่งข้าราชการที่ออกประจำการครั้งแรกไปกลุ่มประเทศ “พัฒนาแล้ว” ซึ่งผมได้รับคัดเลือกให้ไปประจำการที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นเวลา ๔ ปี และเมื่อกลับจากประจำการก็มารับหน้าที่ เจ้าหน้าที่การทูต ๖ ที่กองประมวลและวิเคราะห์ข่าว ซึ่งก็เป็นที่น่าพอใจในหมู่ข้าราชการว่าการออก

ประจําการครั้งต่อไปก็จำเป็นต้องสลับจากประเทศพัฒนาแล้วเพื่อไปประจําการในประเทศ “กำลังพัฒนา” หรือประเทศที่มีความเป็นอยู่ลำบาก ซึ่งคิวการออกประจําการในสมัยนั้นค่อนข้างเร็วมากเมื่อเทียบกับสมัยนี้ คือจะถึงคิวต้องออกประจําการโดยเฉลี่ยประมาณ ๒ ปี

ในความคิดของผม ผมไม่เคยมองว่าการออกประจําการในประเทศที่มีความเป็นอยู่ไม่ปกติจะเป็นอุปสรรค แต่ในทางตรงกันข้าม ผมเห็นว่าเป็นโอกาสที่จะได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์แปลกใหม่ ดังนั้น ผมจึงเริ่มศึกษาเกี่ยวกับเมืองที่จะมีตำแหน่งว่างในรอบที่ผมจะได้รับการพิจารณาออกประจําการ ซึ่งเป็นรอบเดือนธันวาคม ๒๕๔๔ ซึ่งเมืองที่อยู่ในรายชื่อขณะนั้นที่เป็นที่หมายปองของคนส่วนใหญ่ก็มีประเทศเพื่อนบ้าน เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ และหากพลาดไม่สามารถไปประเทศเหล่านั้นก็อาจถูกจับข้อไปประเทศในแอฟริกา เอเชียใต้ หรือตะวันออกกลาง ก็แล้วแต่ดวงของแต่ละคน และอย่างที่ผมกล่าวตอนต้นว่าผมเป็นคนชอบมองหา “โอกาส” จากสถานการณ์วิกฤต คือพิจารณาแล้วเห็นว่าหากผมจะไปขอผู้ใหญ่เพื่อให้ไปประเทศที่มีคนประสงค์จะไปกันหลายคนก็อาจพลาดและถูกส่งไปประเทศที่ไม่ได้ขอ ผมเลยตัดสินใจศึกษาข้อมูลประเทศต่าง ๆ ที่จะต้องไปประจําการ สรุปได้ว่า กรุงแบกแดด มีความน่าสนใจที่สุดในขณะนั้น เนื่องจากได้อ่านบทความวิเคราะห์ของนักวิชาการต่างประเทศหลาย ๆ ท่าน ที่มองว่าหลังสงครามอ่าวเปอร์เซีย ที่อิรักบุกยึดคูเวต เมื่อปี ๒๕๓๓ อิรักได้ถูกมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจมาเป็นเวลา ๑๒ ปี ซึ่งเป็นเวลาที่สหประชาชาติสมควรจะพิจารณาลดหย่อนหรือยกเลิกการคว่ำบาตรต่ออิรักด้วยเหตุผลด้านมนุษยธรรม และตลอดเวลาที่ถูกคว่ำบาตร รัฐบาลของอดีตประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน ก็ไม่ได้มีพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อประชาคมโลก กล่าวคือ ผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบอาวุธของสหประชาชาติที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องกว่าสิบปี ก็ได้พบอาวุธทำลายล้างสูงในอิรักนอกเหนือจากอาวุธเคมีที่อิรักได้ใช้สังหารกลุ่มกบฏชาวเคิร์ท ซึ่งมีปริมาณไม่มากและได้มี

การตรวจยึดและทำลายไปหมดแล้ว ดังนั้น กลุ่มนักวิเคราะห์ก็มองว่าน่าจะมีการพิจารณายกเลิกการคว่ำบาตรให้แก่อิรัก ซึ่งก็หมายความว่าหากอิรักได้รับการยกเลิกการคว่ำบาตร อิรักก็จะสามารถผลิตน้ำมันออกขายได้ตามปกติ ซึ่งอิรักมีปริมาณน้ำมันสำรองเป็นอันดับสองของโลก รองจากซาอุดีอาระเบีย ซึ่งจากข้อพิพาทนี้ผมจึงเห็นว่าหากมีการยกเลิกการคว่ำบาตรจริง มีผู้วิเคราะห์ว่าปริมาณการค้าที่จะเกิดขึ้นในทันที จะมีมูลค่าสูงถึง ๒๐๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ก็น่าจะมีโอกาสที่ไทยจะได้รับส่วนแบ่งการค้าที่เกิดขึ้นได้ไม่มากนักน้อย ผมจึงตัดสินใจสมัครไปประจำการที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงแบกแดด ซึ่งแม้จะถูกคัดค้านจากครอบครัว แต่ผมก็ตัดสินใจรับความท้าทายที่น่าตื่นเต้นนี้

แต่อย่างทีกล่าวไปแล้วว่า ครั้งนี้เป็นรอบประจำการในเดือนธันวาคม ๒๕๔๔ ซึ่งจะมีการพิจารณาล่วงหน้าประมาณ ๔-๕ เดือน คือหลังจากที่ผมตัดสินใจสมัครไปเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๔ แต่หลังจากนั้นเพียง ๒ เดือน ก็เกิดเหตุการณ์ร้ายแรงที่สำคัญและมีผลในการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ของโลก นั่นคือการก่อวินาศกรรมวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๔ ซึ่งส่งผลให้อาครา เวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ในนครนิวยอร์กถล่ม มีประชาชนสหรัฐฯ เสียชีวิตราว ๔,๐๐๐ คน และในทันทีหลังจากเหตุการณ์นั้น กระบวนการ “หาคนกระทำผิด” ก็เริ่มต้นขึ้น มีกระแสข่าวในทันทีนั้นเองว่าสหรัฐฯ จะทำสงครามกับอิรัก และ

ยิ่งชัดเจนยิ่งขึ้นในการกล่าวปราศรัยต่อ State Union ของอดีตประธานาธิบดี จอร์จ บุช ว่าจะทำสงครามกับประเทศที่เป็น “อักษะของความชั่วร้าย-Axis of evil” ได้แก่ อิหร่าน อิรัก และเกาหลีเหนือ

ผมได้เดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงแบกแดด ในตำแหน่งเลขานุการเอก เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๔ โดยไม่มีความเชื่อว่า สงครามจะเกิดขึ้นแต่อย่างใด เนื่องจากผลการสืบสวนคดีเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ ก็ระบุชัดเจนว่าผู้ก่อการคือกลุ่มอัลกออิดะห์ ซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องใด ๆ กับรัฐบาลของประธานาธิบดีชัคคัม ฮุสเซน แห่งอิรัก

แต่เมื่อวันเวลาเปลี่ยนไป ภาพของสงครามก็เริ่มชัดเจนขึ้น โดยสหรัฐอเมริกา พยายามหาเหตุที่จะทำสงครามโค่นล้มรัฐบาลชัคคัม ฮุสเซน ตลอดเวลา โดยกล่าวหาว่ารัฐบาลอิรักซุกซ่อนอาวุธทำลายล้างสูง และได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้า ตรวจสอบชุดแล้วชุดเล่า และถึงแม้จะไม่พบ แต่ก็ยังปักใจเชื่อและกล่าวหา ตลอดจนบีบบังคับรัฐบาลอิรัก จนกระทั่งในที่สุดก็ตัดสินใจทำสงครามโจมตี กรุงแบกแดดเมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๖

ที่เล่ามาทั้งหมดนี้ ก็เป็นการสรุปที่מהที่ไปว่าผมไปอยู่ในสถานการณ์ สงครามได้ยังไง แต่สิ่งสำคัญที่ผมอยากจะมาเล่าสู่กันฟังในที่นี้ ก็คือ จากเหตุการณ์นั้น มีผลกระทบต่อชีวิตของผมอย่างไร และทำไมผมถึงได้บอกว่า สถานการณ์สงครามในอิรักทำให้ผมเห็นแสงธรรม

ในวันแรกที่ผมเดินทางเข้าไปยังกรุงแบกแดด ซึ่งการเดินทางจาก ประเทศไทยต้องนั่งเครื่องบินไปลงที่กรุงอัมมาน ประเทศจอร์แดน และก็นั่ง รถยนต์ต่อไปยังกรุงแบกแดด เพราะถูกกำหนดให้เป็นเขตห้ามบิน-No fly zone ต้องนั่งรถยนต์เป็นระยะทางประมาณ ๑,๐๐๐ กิโลเมตร จากกรุงอัมมาน ผ่านทะเลทรายไปยังกรุงแบกแดด และเมื่อเข้าใกล้เขตกรุงแบกแดด สิ่งแรกที่ผม สังเกตได้จากระยะใกล้ก็คือลำแสงที่พุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้าเป็นสาย ๆ ตัดกันอย่าง

สวยงาม ผมก็ถามเจ้าหน้าที่ที่มารับว่าเค้ากำลังฉลองอะไรกัน เค้าก็หัวเราะแล้ว บอกว่านั่นเป็นปิ่นใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่รัฐบาลอิรักเค้ายิงปดนานฟ้ากันเครื่องบินทิ้งระเบิดของฝ่ายพันธมิตร ผมฟังแล้วก็ยังไม่ค่อยเข้าใจเพราะลูกปืนใหญ่จำนวนมากมหาศาลขนาดนั้น ยิ่งขึ้นฟ้าแล้วมันก็ต้องตกลงที่ไหนสักแห่ง และเมื่อเดินทางถึงสิ่งที่สองที่ผมสังเกตได้ตั้งแต่วันแรกและได้ยินอยู่ทุกวัน วันละ ๕ เวลา จนถึงวันที่ผมอพยพออกจากกรุงแบกแดด อีกปีกว่าผ่านไป ก็คือเสียงสวดมนต์ที่ตั้งมาจากเครื่องขยายเสียงของมัสยิดที่มีอยู่เกือบทุกมุมเมือง

สภาพบ้านเมืองและชีวิตความเป็นอยู่ในกรุงแบกแดดในขณะที่ผมเดินทางถึงเมื่อปลายปี ๒๕๔๔ แม้จะดูทรุดโทรมอย่างมากแต่ก็สามารถสังเกตเห็นร่องรอยของอดีตอันรุ่งเรืองของเมืองหลวงแห่งนี้ โดยดูจากอาคารสิ่งปลูกสร้าง ระบบเส้นทางยกระดับทั่วกรุงแบกแดด ซึ่งคาดว่าไม่ได้มีการปรับปรุงซ่อมแซมมากกว่า ๓๐ ปี เช่นเดียวกับระบบสาธารณสุขไปโรค เนื่องจากตั้งแต่ปี ๒๕๒๓ ที่อิรักทำสงคราม ๘ ปี กับอิหร่าน ซึ่งสิ้นสุดเมื่อปี ๒๕๓๑ ทำให้อิรักตกอยู่ในสภาพเป็นหนี้สินรัฐบาลต่างชาติจำนวนมาก ซึ่งเจ้าหน้าที่หลักก็รวมทั้งประเทศคูเวต ที่พยายามทวงหนี้จากรัฐบาลซัดดัม ฮุสเซน แต่ไม่สำเร็จ จึงลักลอบสูบน้ำมันจากสัมปทานร่วมบริเวณชายแดนอิรัก-คูเวต ไปขาย จนทำให้อิรักไม่พอใจและทำสงครามบุกยึดคูเวตเมื่อปี ๒๕๓๓ จนสหรัฐฯ และประเทศพันธมิตรต้องส่งกำลังทหารเข้าช่วยเหลือขับไล่กองทัพอิรักออกจากคูเวต ทำให้อิรักถูกคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจอย่าง

เข้มงวด พร้อมทั้งถูกประกาศเขตห้ามบินทั่วประเทศอิรัก สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในอิรักในช่วงที่มีสงครามและหลังสงครามจึงเต็มไปด้วยความยากลำบาก ถึงแม้รัฐบาลอิรักจะพยายามดูแลเรื่องการแบ่งปันอาหารที่จำเป็นให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง แต่ระบบสาธารณสุขโรคพื้นฐาน ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา ตลอดจนระบบกำจัดขยะ การบำบัดน้ำเสียและสิ่งปฏิกูล อยู่ในสภาพที่เลวร้าย กล่าวคือ โรงงานไฟฟ้าไม่สามารถนำอะไหล่เพื่อปรับปรุงซ่อมแซมเข้าประเทศได้ ทำให้ผลิตไฟฟ้าได้เพียงประมาณร้อยละ ๒๐ ของความต้องการของประชาชน มีการส่งกระแสไฟฟ้าคราวละ ๒ ชั่วโมง และไฟดับ ๔ ชั่วโมง สลับกัน น้ำประปามีใช้น้อยและมีปัญหาปนเปื้อนสูงมาก ท่อปฏิกูลแตกและไหลท่วมถนนในหลายพื้นที่รอบเมือง การให้บริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขก็ขาดแคลนอุปกรณ์และบุคลากรอย่างมาก เนื่องจากผู้มีความรู้และวิชาชีพส่วนใหญ่อพยพไปประกอบอาชีพในต่างประเทศ ที่เหลืออยู่มีแต่เจ้าหน้าที่ทางการและอาสาสมัคร นอกจากนี้ในส่วนภาคเอกชน ผู้ประกอบธุรกิจส่วนใหญ่ นอกจากจะขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภคและการบริการเพื่อนำมาจำหน่ายแล้ว ที่ขาดแคลนมากที่สุดก็คือบุคลากรที่มีความรู้ เช่น ช่างเทคนิค นักการบริหารและนักบัญชี เป็นต้น ซึ่งเท่าที่สังเกตเห็น คนอิรักส่วนใหญ่ล้วนประกอบอาชีพด้วยความจำเป็นแม้จะขาดความรู้ความชำนาญในด้านที่ตนทำก็ตาม มีผู้ตกงานจำนวนมาก และสามารถพบเห็นเด็กขอทานเร่ร่อนมืออยู่ทั่วเมือง แต่สิ่งหนึ่งที่ผมสัมผัสได้จากประชาชนในกรุงแบกแดด ทั้งคนที่ได้ติดต่อด้วยและผู้คนข้างถนน คือความมีศรัทธาอย่างแรงกล้าต่อศาสนาอิสลาม โดยเห็นได้

จากการขอให้พระเจ้าอำนวยพรแม้แต่กับคนต่างชาติแปลกหน้าที่เดินสวนกันบนถนน

โดยแรก ๆ ผมก็ยังไม่ได้คิดอะไร แต่ก็รับฟังจากคำบอกเล่าของผู้คนที่ได้ทราบว่า คนอิรักส่วนใหญ่คือ “คนเคยรวย” เมื่อสมัยก่อนสงครามอิรัก-อิหร่าน แต่สภาพบ้านเมืองผันแปรไป จึงจำเป็นต้องหาเลี้ยงชีพโดยการขายทรัพย์สินที่สะสมมาและเริ่มธุรกิจเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่พอมีทางหารายได้ประทังชีวิต แม้จะไม่มีความถนัดในด้านนั้น ๆ เลย

เมื่อเกิดสงครามในเดือนเมษายน ๒๕๔๖ จึงเสมือน “เคราะห์ซ้ำกรรมซ้ำต” สำหรับประชาชนอิรัก ซึ่งต้องอพยพหนีตายไปต่างประเทศ ครอบครัวต้องพลัดพราก และที่ยังอยู่ในประเทศก็ต้องเผชิญภัยจากการสู้รบและอาชญากรรม เช่น โจรจี้ลักทรัพย์ เรียกค่าไถ่ และการปล้นฆ่า ที่เกิดขึ้นเป็นประจำวันละหลายครั้ง นอกจากนี้ยังมีคาร์บอมบ์ที่ไม่รู้จะเกิดที่ไหนเมื่อไหร่ ซึ่งส่วนใหญ่ก็มุ่งเป้าในพื้นที่ชุมชนเพื่อสังหารประชาชนให้ได้จำนวนมาก ๆ แต่แม้กระนั้นก็ยังคงมีเสียงสวดมนต์วันละ ๕ เวลา และชาวอิรักส่วนใหญ่ก็ยังคงละหมาดอยู่ตลอดด้วยความศรัทธาอย่างแรงกล้าในศาสนา

หลังจากอพยพมาตั้งสำนักงานชั่วคราวของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงแบกแดด ในกรุงอัมมาน หน้าที่หลักของผมคือจะต้องติดตามสถานการณ์ในอิรักอย่างใกล้ชิดและรายงานให้กระทรวงฯ ทราบตลอดเวลา โดยเฉพาะในส่วนของความรุนแรง และผลกระทบต่อคนไทยในพื้นที่ (หากมี) ซึ่งตัวเลขผู้เสียชีวิตก็เพิ่มขึ้นตลอดเวลา และในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๗ มีผู้เสียชีวิตในอิรักถึง ๑๕๐,๐๐๐ คน ทั้งที่เป็นทหารอิรัก ทหารฝ่ายพันธมิตร ประชาชนอิรัก ซึ่งมีทั้งผู้ชาย ผู้หญิง เด็ก และคนชรา ผู้ที่มีตำแหน่งใหญ่โตระดับรัฐมนตรีลงมาจนถึงผู้ตักงานที่ยืนต่อคิวรอสมัครงาน ผู้มีฐานะร่ำรวยจนถึงคนจนขอทาน และแม้กระทั่งนักการทูตต่างชาติที่เข้าไปทำงานในอิรัก ก็ต้องมาจบชีวิตลง สภาพทั้งหมดนี้ทำให้ผมมีคำถามเกิดขึ้นในใจตลอดเวลาว่า

**“แล้วคนเราเกิดมาเพื่ออะไร?
เพื่อรอความตายให้มาถึงแค่นั้นหรือ?
และความหมายที่แท้จริงของการเกิดคืออะไรกันแน่?”**

หากไปถามชาวมุสลิมทั้งในอิรักและประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกว่าศาสนาของเขาสอนอะไร เขาก็มีคำตอบให้แก่เราได้แทบทุกคน และความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตและศาสนาของพวกเขาเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ได้เลย แล้วผมจึงย้อนถามตัวเองในคำถามเดียวกัน ซึ่งในขณะนั้นผมตอบได้อย่างผิวเผินมาก ไม่เพียงพอต่อการเชื่อมโยงกับคำถามที่แท้จริงที่ผมต้องการจะถามก็คือ

คนเราเกิดมาเพื่ออะไร?

เมื่อครบวาระประจำการและเดินทางกลับมายังประเทศไทย ผมจึงได้เริ่มศึกษาอย่างจริงจังถึงหลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าพระองค์ท่านทรงสอนอะไร และพระธรรมคำสอนของพระองค์ท่านจะช่วยให้ผมได้พบคำตอบในความสงสัยของผมได้อย่างไร ซึ่งเมื่อเริ่มศึกษา ผมก็พบว่าคำตอบทั้งหมดก็อยู่ในหลักธรรมที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบ ก็คือหลักอริยสัจสี่นั่นเอง ผมจึงขออัญเชิญคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเผยแพร่ให้ท่านผู้อ่าน เพื่อเป็นประโยชน์ และแนวทางดำเนินชีวิตสำหรับท่านที่สนใจครับ

ประการแรก ความทุกข์ ได้แก่ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บไข้ ความตาย ความไม่สบายกายไม่สบายใจ ความโศกเศร้าพิโรธรำพัน ความพลัดพรากจากสิ่งรัก ความพบพานกับสิ่งที่ไม่ชอบไม่เป็นที่รัก ความหวังในสิ่งที่หวังไม่ได้ คือความไม่แก่ ความไม่เจ็บไข้ และความไม่ตาย ล้วนเป็นทุกข์ กล่าวโดยสรุปคือ อุปาทาน ความยึดมั่นถือมั่นในขั้นที่ ๕ คือกายและใจนี้แหละเป็นทุกข์

ประการที่สอง เหตุแห่งทุกข์ เมื่อเกิดเวทนาคือความรู้สึกสุข และทุกข์ ก็มีต้นตอคือความอยาก อยากได้สุข ไม่อยากได้ทุกข์ ความอยากได้สุข ก็คือสุขทางกาย ที่เรียกว่ากามตัณหา ที่ได้รับจากรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัส ที่เป็นทีเพิลิตเพลิน ได้แก่ ภาพที่สวยงาม เสียงที่ไพเราะ กลิ่นหอม รสชาติที่เอร็ดอร่อย และสัมผัสที่นุ่ม เย็น สบาย และความสุขทางใจคืออารมณ์ที่เพิลิตเพลิน สนุกสนาน ยังมีต้นตออีก ๒ ประเภท คือ ภวตัณหา คืออยากเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ อยากได้อะไรก็มี เช่น เป็นคนรวย มียศมีตำแหน่ง ใหญ่โต มีคนสรรเสริญเยินยอ และมีความสุข และในทางตรงข้ามคือ วิภวตัณหา คือความอยากพ้นจากสภาพนั้น ๆ เช่น ไม่อยากจน ไม่อยากพิการ ไม่อยากเจ็บไข้ ไม่อยากเป็นหนี้สิน เป็นต้น ซึ่งต้นตอเหล่านี้เอง ก็เป็นเหตุให้เกิดอุปาทาน คือความยึดมั่นถือมั่น ว่าความสุขทางกายทางใจ และสภาพที่อยากจะมีอยากจะเป็นเท่านั้นที่เป็นเราเป็นของเรา ส่วนสิ่งที่ตรงกันข้ามคือ ความทุกข์กายทุกข์ใจ สภาพความยากแค้น ที่ไม่เอามาเป็นอันไม่เอามาเป็นอัน ไม่ใช่เราทั้งสิ้น ซึ่งในสภาพความเป็นจริงไม่อาจเป็นไปได้ การยึดมั่นถือมั่น แต่เฉพาะส่วนที่เป็นความสุขจึงเป็นเหตุแห่งทุกข์

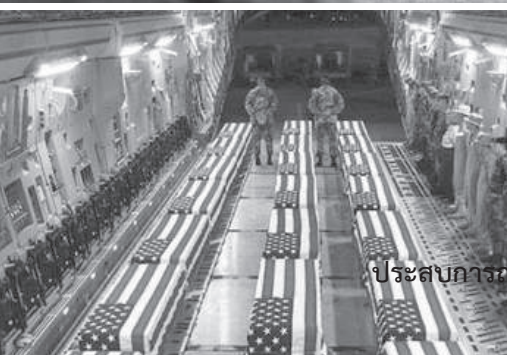
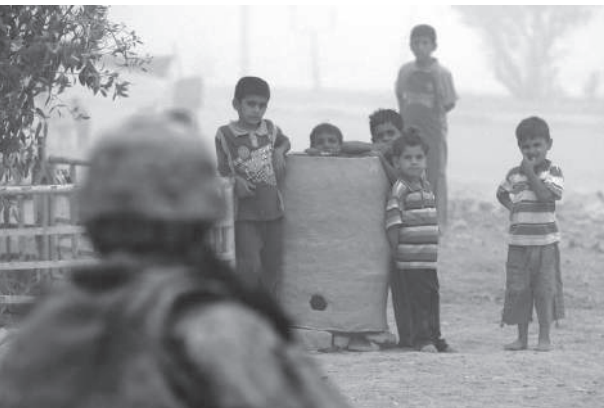

ประการที่สาม ความพันทุกข์ คือละความยึดมั่นถือมั่นในความสุขกาย สุขใจทั้งปวง เพราะรู้ชัดแจ้งว่าเป็นเหตุแห่งทุกข์ เมื่อไม่ยึดมั่นก็ไม่มีความอยาก เมื่อไม่อยาก จิตใจก็หลุดพ้นจากความทุกข์

ประการที่สี่ หนทางแห่งการปฏิบัติเพื่อให้ถึงซึ่งความพ้นทุกข์ คือ การพัฒนากายและใจให้พ้นไปจากสภาพความทุกข์ทั้งปวงตามแนวทางของ พระพุทธองค์ โดยเริ่มจากการทำความเห็นชอบ คือเห็นว่าเป็นทุกข์ นี่คือเหตุ แห่งทุกข์ นี่คือการพ้นจากทุกข์ และนี่คือทางปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ เมื่อเห็นชอบแล้วก็คิดชอบ คือคิดไม่เบียดเบียนใคร ไม่พยายามท้อหาชาติ โภจรแดนใคร และคิดออกจากความยึดติดในการแสวงหาความสุขทางกาย คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่เป็นที่เพิลิตเพิลิน ซึ่งเป็นเหตุแห่งตัณหา คือ ความอยากทั้งปวง เมื่อคิดชอบแล้วก็มี การปฏิบัติชอบ คือการไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่รังแกใครให้เดือดร้อน ไม่คิดอยากได้ลักขโมยแย่งทรัพย์ของผู้อื่นมาเป็น ของตน ไม่ประพฤติดิตลูกเมีย คู่ครองของผู้อื่น ไม่กล่าววาจาที่ทำให้ผู้อื่น เดือดร้อน เช่น โกหกหลอกลวง ไม่ด่าว่า ไม่ยุยงส่อเสียด และไม่พูดจาเหลวไหล เพื่อเจ้อ ประกอบอาชีพสุจริตที่ไม่เบียดเบียนคนและสัตว์ มีความเพียรอยู่ใน การรักษากายและใจไม่ให้เกิดเหตุแห่งทุกข์ คือการหยุดการกระทำที่ไม่ดีของ ตัวเอง การเลี่ยงโอกาสที่จะทำความไม่ดีทางกาย วาจา ใจ การรักษาความดีที่ได้กระทำมาแล้วให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป และการพัฒนาการกระทำ ความคิด และ คำพูด และสติปัญญาของเราให้ไปในทางที่จะสามารถพ้นจากทุกข์ยิ่ง ๆ ขึ้น ซึ่งในด้านสติปัญญา ให้ฝึกสติให้มีความรู้สึกตัวอยู่ตลอดเวลา เห็นความรู้สึก สุขทุกข์ เห็นจิตใจของตัวเอง และมองเห็นกายใจของเราตามที่มันเป็นอยู่จริง คือ เห็นว่าเป็นการยึดมั่นในกายในใจ นี่คือสัมผัสที่ได้รับจากรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และอารมณ์ นี่คือการไม่สบายกายไม่สบายใจ นี่คือการสภาวะของ จิตใจ ณ ปัจจุบัน และวิธีปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ข้อสุดท้าย ที่ผมเห็นว่ามี ประโยชน์มาก ๆ คือการทำจิตใจให้เป็นสมาธิซึ่งเป็นการศึกษาจิตใจของเรา

เพื่อให้รู้ว่าธรรมชาติที่แท้จริงของจิตใจเรานั้นเป็นอย่างไร ทำอะไรได้บ้าง โดยการปล่อยวางจากความคิดทั้งปวง เมื่อทำกายและใจของเราให้นิ่งแล้ว ก็เกิดความสุข และเมื่อกายใจสงบแล้วย่อมเกิดความปราโมทย์คืออิมใจ และเกิดปีติ เมื่อเกิดปีติ ก็ย่อมเกิดความสุข และเมื่อจิตเป็นสุขก็จะเกิดสมาธิ เมื่อเกิดสมาธิ จิตจะพัฒนาต่อเป็นปัญญาเห็นสิ่งต่าง ๆ ตามที่เป็นจริง จนเกิดอุเบกขา คือความวางเฉยต่อความทุกข์ความสุขทั้งปวง ซึ่งเป็นหนทางไปสู่ความหลุดพ้นจากทุกข์

สุดท้ายนี้ ผมหวังว่าเรื่องราวที่ผมได้เล่ามา คงจะช่วยให้เกร็ดข้อมูลความรู้เล็ก ๆ น้อย ๆ แก่ท่านผู้อ่านตามสมควร แต่สำหรับผม เป็นการเล่าประสบการณ์ที่สำคัญที่สุดในชีวิตของผมในการที่ทำให้ผมได้พบแสงธรรม ซึ่งผมได้น้อมนำมาเป็นที่พึ่งหลักไปจนตลอดชีวิต และในโอกาสหน้า ผมจะขอเล่าเรื่องราวประสบการณ์ดี ๆ เกี่ยวกับธรรมะมาเล่าให้ฟังอีกครับ ขอบพระคุณครับ ☸

Impression with Mekong Friendship Project

Mr. Aung Pai Kyaw (Myanmar)

If I have to choose 20 days from my 19 years of living as my most valuable days, I would definitely choose the 20 days when I participated in Mekong Friendship Project. I still remember the day when the selected people are announced. I kept on checking the time as it draws close to 4.30 pm, the announcement time in Myanmar. I didn't get the mail at that time since there are too many applicants for this project. Late in the night, I got a notification from a senior who I have never spoke to before, Ko Thein Min Swe, congratulating me for being chosen in Mekong Friendship Project. I was confused at first, but then I checked the mail again to see the announcement letter from P.Bank. I was chuffed at that moment. The whole family was

happy too. Since this is the first time that I have ever gone on a friendship project, they were so happy and made phone calls to other relatives telling that I was chosen.

As the name “**Mekong Friendship Project**” suggests, this is an exchange program which covers the countries through which the river Mekong flows. 40 delegates from Cambodia, Laos, Myanmar, Thailand and Vietnam are chosen to take part in it with 8 from each country. We went on a journey along the east-west economic corridor and other significant places among our 5 countries. I may have to admit that I had little knowledge about the Mekong and ASEAN community before this project. Along the journey, I learnt about the development process in these countries and the role of youth in modeling this development.

I made friends along the way. I got close not only with the other 39 participating youths but also the organizers of Mekong Friendship Project 2014. We cared about each other. I realized that language and nationalities doesn't matter in making friends. I was quite excited to make friends with youths from other countries. **“What if we are different? What if I can't get along with others?”** those are my thoughts before seeing the other participating youths. I was wrong. Every single one is unique, but there is a common fact about these 40- friendliness. I learnt that we are youths, we laugh, we cry, we struggle, we enjoy, we get serious and we can work together. I didn't feel awkward at all conversing with other participating youths. Maybe because

of their warmth and kindness, I feel like all of them are my childhood friends.

From my friends, I learnt about the culture. Traditions that are common among our countries, beliefs that differ among us, our music, our dance, our traditional clothing and our food. There is a cultural night after the 1st week along the trip. We had to present about our tradition and make a performance which would represent our culture. Everyone sparkled that night. It is always nice to learn about others, and I believe that that cultural night gave us a general insight about our traditions.

Discussions are one of my favorite sections along the journey. We discussed on how to tackle the problems that we are facing in our Mekong sub-region. The 40 participating youths were put under the categories of Economics, Education, Environment and Ethnic groups in groups of 10. We presented about the problems our countries are facing and work together to get a solution. Taking part in discussions never fails to energize me. Everyone was creative and was serious about the problems we are facing in our countries. As a fruit of our discussions, we had to make a presentation at Thailand Ministry of Foreign Affairs. I represented the education discussion group on the stage. I was proud to do so.

We visited The Royal Thai Embassy Myanmar and the Thailand Ministry of Foreign Affairs along the journey. Having to represent

my country, Myanmar, in these important places makes me feel special. It makes me realize how the youth is valued and we are the ones who would be trusted by the elders to make a better future. I was inspired by the speeches they gave at these places to take part as a bridge in forming the Mekong Community.

Before this exchange program, visiting other countries in the Mekong sub-region was just a dream. Before Mekong Friendship Project, making friends with youths from other countries seemed so far. Because of Mekong Friendship Project, I strongly believe that I can contribute in forming Mekong and ASEAN community. Travelling along these 5 countries and 7 cities, I learnt about the role of youth in forming friendship ties among countries. I hope this program lives on, continue to empower youths for our sustainable development of our region and become the link connecting the countries among the Mekong Sub-region and ASEAN 🌐

My impression of Mekong Friendship Project 2014

Soulinda Thammavongxay (May)-Lao PDR

What do you think about Mekong Friendship Project (MFP)? And what is your favorite part of this project? These questions were asked and I can proudly state that MFP was the greatest and the most unforgettable trip that I had ever experienced. I had chance to do many enjoyable and creative activities, met many new good friends and travelled among Greater Mekong-Sub region countries.

In other program, it may just be traveling or meetings, but MFP program was quite different. Within 20 days of the program, lots of activities were provided for the participants. For example, team building, buddy game, lectures by professors, group discussions, journalism and video making workshops, etc. Anyway, the activities that impress me the most were the community service activities. We visited Youth idol village for workshop on **“How youth can contribute to social development?”**, plant trees at community development center, created house model using the king’s new theory. Hence, we have learned how to encourage development in our home countries especially in rural areas.

Another aspect of this program that impresses me was a chance to make new friends. There were 40 participants from 5 countries, namely, Cambodia, Laos, Myanmar, Thailand and Vietnam. Everyone were kind and friendly; we said **“Hello”** and

introduced ourselves when we first met. Moreover, we also had brothers and sisters who always facilitated and looked after us during the whole program. Although, we all had different backgrounds, from different countries, using different languages and had different cultures, we were one and became Mekong family. We spent time together to learn new things, we exchanged our ideas, we shared what we had and even when we faced problems, we helped each other to find the solutions. Although, sometimes we made mistakes or didn't follow the rules, we still forgave each other and tried to fix the bad situation to be better.

Next, let's talk about my long journey in 5 countries. It was a lot of fun and full of excitement. This was the first time for me to visit Myanmar, where it is known in the world as the golden land, and Cambodia where I had a chance to visit Angkor Wat, the world heritage site. Apart from enjoyment in traveling, we also learnt new cultures wherever we visited and explored the area. Furthermore, the thing that I can't forget about this program was the opportunity to be one of the representatives to present what we had discussed about ETHNIC GROUP in our areas at the Thai Ministry of Foreign Affairs.

I had learnt and gained many things within 20 days which will benefit and guide me to help develop my country and also our greater Mekong-Sub regions in the future. In conclusion, I would like to express a huge appreciation to the Thai Ministry of Foreign Affairs, ASEAN Study Center at Chulalongkorn University, all members of my Mekong family that had contributed in making MFP2014 a complete success. 🌐

Impression with Mekong Friendship Project 2014

Thav Sievny - Cambodia

Mekong Friendship Project 2014 was an ideal opportunity that gave me such a rare chance, to adapt myself into a new learning environment in both academic and cultural ways, especially for my personal development. Those two factors had left in me, a mass awareness about the Mekong Sub-region and a memorable friendship with all the people I had met throughout the program. This was one of the proudest and most spectacular moments I ever had in my life. This project is a huge engagement of young potential youths from all around the Mekong Sub-region. Candidates in the program had diverse

backgrounds and perspectives with different empowered stories, but shared a common passion toward the future of the Sub-region and a region of ASEAN as a whole.

Within the 20 days journey, I had a lot of academic discussions, debates and listened to various inspired lectures provided by many professional and experienced people whom had made a huge impact on my critical thinking ability, particularly on the challenges and future prospects of our region plus with a responsibility and preparation of us as a youth who reside in this potential area. The MFP 2014 also allowed me to develop such a positive mind-set toward the future integration of our region as one, culturally and economically, which I consider as one of the greatest challenges we are facing right now.

Besides, over the course 3 weeks, within the academic activities I had engaged with, I was really impressed by the educational system in each of the five countries in the Mekong Sub-region, especially the common challenges we are facing. The MFP 2014 brought that enriched topic for us to discussed, what “**EDUCATION**” was? To response to those issues we had an accelerating group discussions and debates, with an aim to induce each individual’s thoughts. We then elaborate the idea and made it more logical so that specific and measurable solutions to the problems can be recommended. With this kind of activity, I could see an enthusiastic participation from each individual, cooperation and especially sharing the critical ideas

with each other within the group. I could also see that, it was one of the positives behaviors that I should take along with me and use it as much as I can. With all the commitment, motivation and inspiration we received from every single person of the MFP 2014, my peers and I finally were able to present our work, specifically on topic given by the MFP 2014 organizing team, in front of many important people. The experience was a memorable and it was a great honored bestowed.

Last of all, I would like to express my deep appreciations to the Thai Ministry of Foreign Affairs, the Chulalongkorn University, the ASEAN Studies Center and everybody who were involved and worked really hard just to make this program exist and allowed me to participate in such a challenging and spectacular exchange experiences, which helped boost up my punctuality and independency. The inspiration, motivation, love and memory I gained, including the places I had been to, the people I met and even the food I tasted had pushed me to look even more further and optimistic of what I can do for myself, my country and the region I presently reside in. 🌐

Mekong Friendship Project 2014

นายธีรเชษฐ์ นันทกิตติพัฒน์

โครงการเพื่อนมิตรลุ่มน้ำโขง ๒๕๕๗

กิจกรรม “River”

ทุกคนได้ระดมความคิด เพื่อสร้าง
เมืองริมแม่น้ำ หลังจากนั้นจึงนำเมือง
ของทั้ง ๕ กลุ่มมาเรียงต่อกัน

Hello, my name is ..., what's your name? คงจะเป็นประโยคแรกๆของใครหลายคนรวมทั้งตัวผม เพื่อทำความรู้จักกับเพื่อนอีก ๓๙ ชีวิตที่กำลังจะมาใช้ชีวิตร่วมกัน ในเวลาอีก ๒๐ วันที่กำลังจะมาถึง ณ เวลานั้น ใครเล่าจะรู้ว่า ความรัก ความผูกพัน มิตรภาพที่ยิ่งใหญ่ กำลังจะเกิดขึ้น... ท่านผู้อ่านคงอยากรู้แล้วสินะครับว่า ตลอดเวลา ๓ สัปดาห์นั้น พวกเราทั้ง ๔๐ คน ได้ไปไหนกันมาบ้าง ได้รับประสบการณ์อะไรกันมาบ้าง และที่สำคัญ มิตรภาพของพวกเราเกิดขึ้นได้อย่างไร...

ย้อนกลับไป เข้าวันจันทร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๗ เยาวชน ๔๐ คน จาก ๕ ประเทศ เดินทางมารวมตัวกันที่กรุงเทพมหานคร เพื่อละลายพฤติกรรม สร้างความคุ้นเคยระหว่างพวกเรา นอกจากกิจกรรมที่กรุงเทพฯ แล้วยังได้เดินทางไปทำกิจกรรมสนุก ๆ ที่ฟาร์มโชคชัยด้วย ซึ่งที่นี้พวกเรายังได้ฟังบรรยาย เนื้อหาเกี่ยวกับความร่วมมือในภูมิภาค รวมถึง East-West Economic Corridor ซึ่งเป็นเส้นทางเศรษฐกิจจากฝั่งพม่ายาวไปถึงฝั่งเวียดนาม และเป็นเหตุผลว่าทำไมพวกเราถึงไปในเมืองต่าง ๆ ที่กำลังจะกล่าวถึงต่อไป หลังจาก ๓ คืนแรกในประเทศไทย การเดินทางที่แท้จริงของเรา กำลังจะเริ่มต้นขึ้น...

พวกเราบินจากประเทศไทยไปร่วมพิธีเปิดโครงการที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ประเทศที่กำลังเป็นที่จับตามองโดยนานาประเทศ เมื่อมาถึงย่างกุ้ง เห็นได้ชัดว่าสองข้างทาง เริ่มมีตึกขนาดย่อม ๆ เรียงรายตามสองข้างทาง ผู้คนที่พลุกพล่าน พอจะทำให้เห็นถึงความเจริญที่กำลังจะมาเคาะประตูในไม่ช้า... ที่เมียนมาร์ พวกเราได้มีโอกาสไปเยี่ยมชม และสักการะศาสนสถาน และสถานที่สำคัญหลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “เจดีย์ชเวดากอง” ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของชาวเมียนมาร์ นอกจากประชาชนจะเดินทางมาไหว้ นั่งสมาธิกันที่นี่แล้ว ยังเห็นคู่บ่าวสาวมาทำพิธีเกี่ยวกับการแต่งงานอีกด้วย (แต่ก็ไม่ทราบเหมือนกันว่าพิธีอะไร) แต่ก็พอจะทำให้เห็นได้ว่าที่นี่เป็นศูนย์รวมใจของทุกคนจริง ๆ อีกสถานที่หนึ่งที่พวกเราได้ไปคือ Myanmar Maritime University ซึ่งให้การศึกษาเกี่ยวกับการเดินเรือ ที่น่าสังเกตอีกอย่างหนึ่ง คือผู้ชายที่นี่จะนุ่งโสร่งกันเป็นปกติ ไม่ว่าจะมาวัด เดินซูเปอร์มาร์เก็ต หรือแม้กระทั่งไปทำงาน ดูเฟิน ๆ เหมือนจะใส่ไม่ยาก แต่พอไปลองใส่ดูจริง ๆ นี่ยากใช้เล่น ถ้าพูดถึงอาหารเมียนมาร์แล้วให้อารมณ์เหมือนอาหารอินเดีย มีเครื่องเทศ ใครที่ไม่ชอบก็อาจไม่อยากจะทานเท่าไร แต่ด้วยความที่ชอบเครื่องเทศเป็นทุนเดิม จึงประทับใจอาหารเมียนมาร์อยู่ไม่น้อย...

หลังจาก ๒ คืนที่เมียนมาร์ พวกเราก็กลับมาประเทศไทย และ ๓ วันก่อนที่จะออกเดินทางอีกครั้ง พวกเรามีโอกาสไปเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็น ศิลป์แห่งแผ่นดิน ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เอเชียทีค มิวเซียมสยาม พิพิธภัณฑ์ศิลปะไทยร่วมสมัย (MOCA) และศูนย์ศิลปะาชีพบางไทร นอกจากนี้กิจกรรมที่ถือว่าเป็นไฮไลท์สำคัญ คือการแสดงวัฒนธรรมของแต่ละชาติ (Cultural Performance) ซึ่งต้องบอกว่าแต่ละประเทศจัดเต็มกันจริง ๆ บางประเทศถึงกับซ้อมทุกคืนเลยทีเดียว ซึ่งก็สร้างความประทับใจให้ทุกคนที่รับชม...

นอกจากการไปเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ แล้ว ยังมีกิจกรรมที่ให้พวกเราได้ระดมความคิด ช่วยกันแก้ปัญหา ทำ Workshop กิจกรรมสร้างความสามัคคี และช่วยให้เราสนิทกันมากขึ้น

เวลาผ่านไปไวเหมือนโกหก... ใครจะไปรู้ว่าเราเดินทางกันมาถึงครึ่งทางแล้ว... จากคนไม่รู้จักกัน กลายเป็นคนที่กล้าเล่าความลับให้ฟัง... จากความรู้สึกว่าอีกตั้งนานกว่าจะจบโครงการ กลายเป็นความรู้สึกที่กลัวการจากลา...

เข้าวันที่ ๑๐ ของโครงการพวกเราก่อเดินทางจากสนามบินดอนเมือง ไปยังจังหวัดนครพนม แล้วนั่งรถต่อไปยังจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งเป็นหนึ่งในจังหวัดที่อยู่ติดกับแม่น้ำโขง ที่มุกดาหารพวกเราได้ไปบริการชุมชน (Community Service) ที่ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทย บริเวณชายแดนมุกดาหาร ซึ่งเราได้ทำโมเดลการจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืนตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พวกเราได้แสดงความสามารถทางศิลปะ และความคิดสร้างสรรค์กันอย่างเต็มที่ ก็หวังว่าพี่ ๆ ชาวบ้านจะดูแล้วรู้เรื่อง วันต่อมาพวกเราเดินทางประเทศลาวโดยข้ามสะพานมิตรภาพไทยลาวแห่งที่๒โดยในภาษาลาวจะเรียกว่า “ຂົວມິດຕະພາບ ລາວ-ໄທ” (ขัวมิตรตะพาบ ลาว-ไท) ซึ่งในภาษาลาว คำว่า ขัว แปลว่า สะพาน นั่นเอง ซึ่งเชื่อมระหว่างจังหวัดนครพนม ประเทศไทย กับแขวงสะหวันนะเขต ซึ่งเป็นแขวงที่มีประชากรมากที่สุดในประเทศลาว ถึงแม้จะเป็นแขวงใหญ่ แต่เมื่อเข้าไปในตัวเมือง ก็ยังสัมผัสได้ถึงความสะดวกและน่าอยู่ ที่นี้พวกเราได้ไปสักการะพระธาตุอิงฮัง ซึ่งมีความศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนั้นยังได้ไปเดินที่ตลาดใหญ่อีกด้วย... หากนึกถึงอาหารลาว หลายคนคงนึกถึงอาหารรสจัดจ้าน แต่ความจริงแล้วอาหารลาวรสชาติไม่จัดจ้าน ออกจะทานง่ายกว่าอาหารไทยบางประเภทเสียอีก ส่วนตัวชอบทานส้มตำอยู่แล้ว เลยกาน “ตำบักหุ่ง” อย่างเอร็ดอร่อย...

การเดินทางอันยาวนานกว่า ๙ ชั่วโมงกำลังจะเริ่มต้นขึ้นแล้ว...

โดยการเดินทางครั้งนี้ คือการนั่งรถจากแขวงสะหวันนะเขต ไปยัง ชายแดนลาว-เวียดนาม แล้วไปสิ้นสุดที่เมืองเว้ (Hue) ซึ่งเป็นเมืองหลวงเก่า ในสมัยราชวงศ์เหงียน (Nguyen Dynasty) เว้ เป็นอีกเมืองหนึ่งที่ค่อนข้างสงบ แต่เต็มไปด้วยสถาปัตยกรรมที่สวยงามหลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระราชวังหลวง ซึ่งประกอบด้วยหลายชั้น ซึ่งแต่ละชั้นก็จะมีความงาม แตกต่างกันไป หลังจากชมความงามที่เว้ ก็เดินทางต่อไปยังฮอยอัน (Hoi An) เมืองมรดกโลก มีอาคารบ้านเรือนสวยงามมากมาย และมาสิ้นสุดที่เมืองดานัง (Da Nang) ความรู้สึกแรกที่มีมาถึงเมืองนี้คือ เมืองนี้ไม่เหมือนเมืองอื่น ๆ ในเวียดนามสักเท่าไร ด้วยความเป็นเมืองใหม่ และมีความสำคัญต่อ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนาม ทำให้มีการวางผังเมือง และสร้าง ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ดี และเห็นการเข้ามาลงทุนของธุรกิจต่างชาติ และการก่อสร้างตึกสูงมากมาย เป็นเมืองที่น่าอยู่เลยทีเดียว ถ้ามีโอกาสอยากจะ กลับมาอีกครั้ง หากไม่เขียนเกี่ยวกับอาหารก็คงจะไม่ได้ เพราะอาหารเวียดนาม เป็นอาหารอีกหนึ่งชาติที่ได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศไทย ซึ่งอาหาร-เวียดนาม (ที่ประเทศเวียดนาม) จริง ๆ นั้น หลายอย่างก็มีความแตกต่าง อาหารที่มีโอกาสได้ไปรับประทาน ส่วนใหญ่มีรสไม่จัด และมีผักเสี้ยนส่วนใหญ่ โดยแทบทุกมื้อจะมีแกงจืดผัก เป็นเครื่องเคียง และได้รับประทานปลาเกือบ ทุกมื้อ พุดง่าย ๆ คืออาหารเวียดนามนั้น เป็นอาหารเพื่อสุขภาพจริง ๆ หากไม่นับ อาหารบางชนิดที่ก็แอบมัน...

Mekong Friendship Project 2014 โครงการเพื่อนมิตรลุ่มน้ำโขง ๒๕๕๗ : ๑๑๓

การเดินทางของพวกเรายังไม่จบ...

หลังจากมาเวียดนาม ๓ คืน พวกเราก็เดินทางต่อไปยังเมืองเสียมราฐ (Siem Reap) แม้เราจะมีเวลาอยู่ที่นั่นแค่ ๑ วัน แต่ก็มีโอกาสได้ไปในสถานที่สำคัญที่หากไม่มาคงเรียกว่ามาไม่ถึงกัมพูชา ที่นั่นคือ นครวัด นั่นเอง ซึ่งเป็นสถานที่ ๆ มีสถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ที่สวยงาม อายุหลายร้อยปี ซึ่งแสดงถึงความสามารถของผู้ก่อสร้างในสมัยนั้น นอกจากนี้พวกเรายังได้ไปร่วมปลูกต้นไม้ประจำชาติไทย-กัมพูชา ร่วมกับเยาวชนท้องถิ่น และเยี่ยมชมหมู่บ้านนำร่องพัฒนาคุณภาพชีวิต บ้านโอบกั้นดาล อำเภออันลองเวง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งที่นี่เราได้รู้จักกับครอบครัวตัวอย่างในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอีกด้วย... สำหรับอาหารในประเทศกัมพูชานั้น (เท่าที่ได้รับประทาน) ค่อนข้างคล้ายกับอาหารไทยหลายอย่าง ซึ่งก็มีรสชาติอร่อยดี...

การเดินทางของพวกเราใกล้จะสิ้นสุดแล้วละ...

และพวกเราก็เดินทางกลับมายังประเทศไทยอีกครั้ง แต่การกลับมาครั้งนี้ไม่เหมือนทุกครั้ง เพราะอีกไม่กี่วันจะถึงวันสิ้นสุดโครงการแล้ว ใกล้ถึงวันที่พวกเราต้องกล่าวคำบอกลา...

๓ วันสุดท้าย เป็นวันสรุป Workshop และการระดมความคิดในหัวข้อศึกษาต่าง ๆ เพื่อนำเสนอในพิธีปิดโครงการที่กระทรวงการต่างประเทศ...

และแล้ววันพิธีปิดก็มาถึง ตัวแทนกลุ่มตั้งใจนำเสนออย่างเต็มที่ และทุกคนได้รับเกียรติบัตรด้วยความภาคภูมิใจ เป็นการจบโครงการอย่างเป็นทางการ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ยังไม่ถึงเวลา... ค็นนั้นพวกเราได้ไปส่งเรือแม่น้ำเจ้าพระยา เป็น Farewell Party หลายคนร้องเพลงที่อยากร้อง พุดในสิ่งที่อยากพูด ถ่ายรูปกับคนที่อยากถ่าย เพราะไม่มีใครรู้ว่า อีกนานแค่ไหน พวกเราทั้ง ๔๐ คน จะมีโอกาสมาใช้ชีวิตร่วมกันอีกครั้ง... วันรุ่งขึ้น... วันสุดท้าย (ของจริง) ที่ต่างคนต่างเตรียมตัวไปส่งเพื่อน ๆ ที่สนามบิน... น้ำตาที่ไหลอาบแก้ม แม้มันจะดูน่าเศร้า แต่ก็เป็นสิ่งประจักษ์ในมิตรภาพ ความรัก ความผูกพัน ที่เกิดขึ้นมาตลอด ๒๐ วันนี้

คนอีกกลุ่มหนึ่งที่หากขาดไป โครงการคงจะไม่สมบูรณ์และน่าประทับใจเท่านี้คือ พี่ ๆ ผู้ดูแลโครงการและเจ้าหน้าที่ทุกคนที่คิดกิจกรรม ดูแลพวกเราตลอด ๓ สัปดาห์อย่างดียิ่ง ที่ไม่ทำให้พวกเราารู้สึกเลยว่านี่คือพี่ ๆ ที่เป็นเจ้าหน้าที่แต่รู้สึกเหมือนกับว่าทั้งหมดคือเพื่อนและครอบครัวเดียวกัน...

สำหรับผม... การได้เข้าร่วมโครงการในครั้งนี้ ถือเป็นโอกาสที่ดีมากที่สุดครั้งหนึ่งในชีวิต และเชื่อเหลือเกินว่า Mekong Friendship Project จะเป็นอีกจิ๊กซอว์เล็ก ๆ ที่ช่วยทำให้ภาพของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Mekong Sub-region)

มีความชัดเจนและสวยงามมากยิ่งขึ้น... เพราะโครงการนี้นอกจากจะทำให้เรา
ได้ให้และได้รับมิตรภาพที่ดีกับเพื่อน ๆ ทั้ง ๕ ประเทศแล้ว ยังทำให้เราได้เข้าใจ
และยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ ซึ่งเป็น
ปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ประชาชนในทุกประเทศเกิดความรัก ความรู้สึก
ร่วมในการเป็นประชาชนของอนุภูมิภาคนี้ และนำมาสู่ความเข้มแข็งในอนาคต
อันไกล...

สุดท้ายนี้ต้องขอขอบพระคุณ กระทรวงการต่างประเทศ ประเทศไทย
และศูนย์อาเซียนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้จัดโครงการนี้ขึ้น และอีกครั้งที่
ผมเชื่อเหลือเกินว่า เยาวชนทั้ง ๔๐ คนจะเป็นพลังสำคัญที่จะทำให้ประเทศ
ในกลุ่มแม่น้ำโขงทั้ง ๕ ประเทศ (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ ไทย และเวียดนาม)
พัฒนาอย่างยั่งยืน และนำไปสู่การสร้างประชาคมอาเซียน และกลุ่มน้ำโขง
ที่น่าอยู่ ดังแนวคิดหลักของโครงการที่ว่า “Empowering Youth for the
Sustainable Development and Building of ASEAN and
Mekong Community”

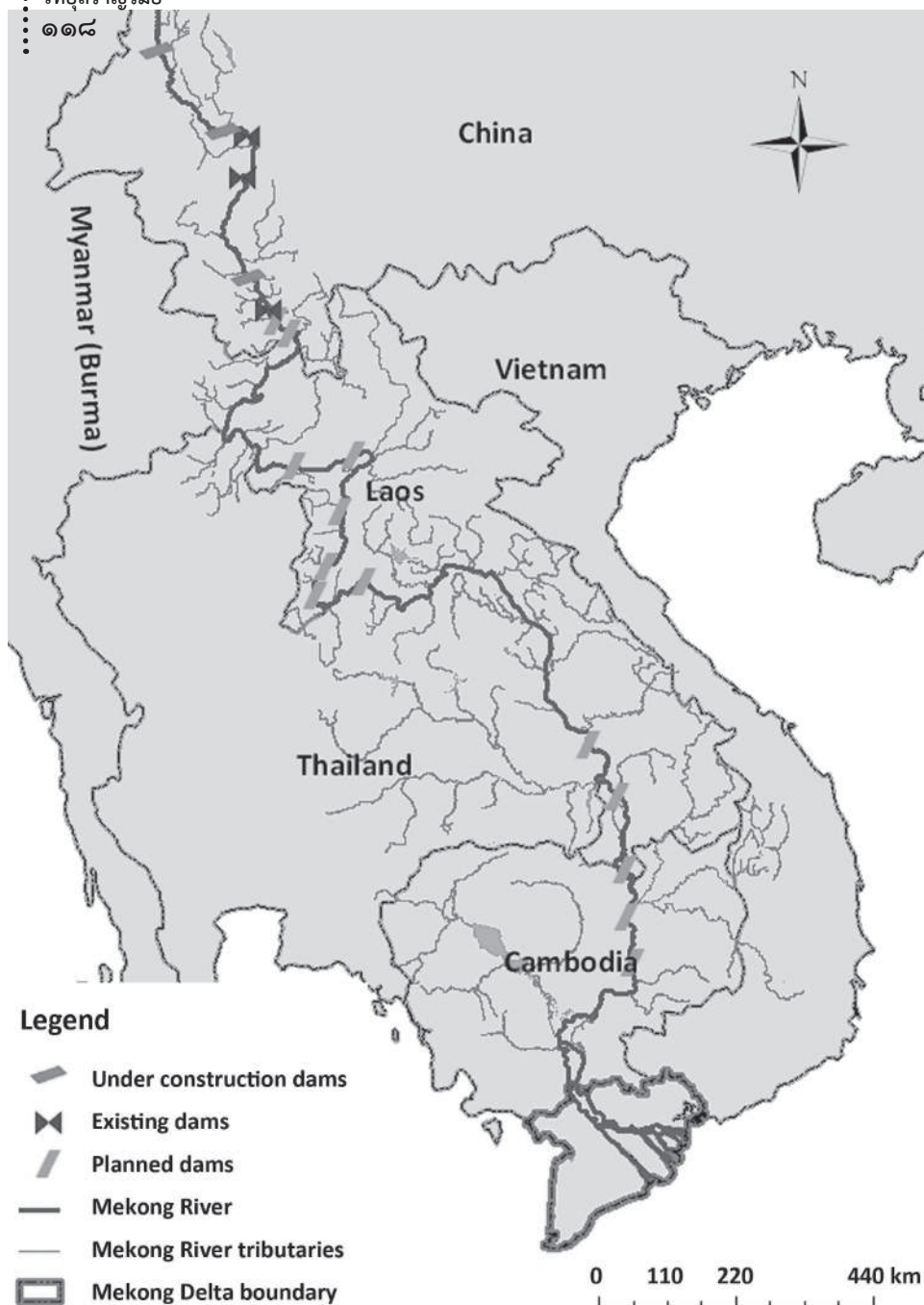
Mekong- The River of Knowledge, Culture and Friendship

.....

Nguyen Hien Mi – Vietnam

“Mekong Friendship Project” (MFP) is an exchange program for students in the Greater Mekong Sub-region. We - 40 participants from 5 countries : Thailand, Laos, Vietnam, Cambodia and Myanmar, crossed 20 days together with lots of wonderful experience and memorable moments.

The information about MFP 2014 came to me as a coincident. I have followed some facebook pages which

often post the information of all exchange programs as well as scholarships for international students, until 1 day, I saw MFP 2014 and immediately I thought **“wow, this program is so interesting and this is my chance”** so I completed my application form in that afternoon.

I didn't know then how the choosing process works. However, when I received the confirmation letter from the organizing committee, I didn't know whether I should be worried or happy. Regardless, I started to get a little worried because right before MFP, I had to take part in a Model United Nations Conference in Hong Kong, the point was my parents weren't willing to let me skip my classes at school that much. Then, I had to convince my brother to persuade my parents for me and I cried for the whole night to get their permission. Finally I got their blessings.

Throughout 20 days of the journey, we did a lot of things. It was not simple 20 days, but it was 24 hours per day that we spent with each other. We had meals, slept, rested, played, studied and did social activities together, with so much fun acquiring lots of wonderful memories. However, the activity that gave me the deepest impression was the workshop on video making/ journalism. I was involved in the video making group, where we were assigned to keep record of places we had visited, such as, pagodas or museums or some famous places in each country.

In video making workshop, we studied techniques how to record a video then each sub-group had to hand in one 1-minute-clip in the last class. We had 4 clips with total length around 5-6 minutes ; nevertheless, they covered all memories in 20 days we had spent together, which included so much laughter and cry. Till now, whenever I watch those videos again, they always bring back precious memories about the amazing journey.

During the sites visit, they were also chances for me to learn and experience more about people and cultures of my friends' countries. Apart from Vietnam, my country, I was deeply in love with the gorgeous of The Arts of The Kingdom and the sunset in Asiatique in Thailand; the heat in Golden land - Myanmar burned my feet but it was worth to try **“walking like a Burmese”** ; I also made some wishes in Pha That in Hang in Laos and hope that it will become true someday ; last but not least, even though I visited Angkor Wat 8 years ago, the magnificence of it always occupied my full attention.

Even though the name of the program is MFP, I think what we had achieved were much more than just friendship. First, we had chances to broaden our knowledge through the lectures as well as conferences on ASEAN in general and the cooperation for sustainable development among the greater Mekong sub region countries in particular. I had realized the importance of building ASEAN friendship, to share knowledge, which would

help enhance our productivity and innovation. Moreover, we had chances to meet different people, learned different languages from each other and tried different delicious local food. We had experienced the similarities and differences of economic, social and political setting within our 5 countries. Last but not least, we had not just built friendship, to me it was relationship, it is a family where we supported and cared for each other, we laughed, cried and did lots of crazy things together. Till now, we still express about the experience everyday through our photos and statuses on Facebook. It was absolutely one of the most wonderful journeys in my life time.

My 1st impression was the well-organized and the effectively-structured activities of the program. Just after 20 days together,

we could not only understand each other really well but also studied about sustainable development and experienced the cultures in the greater Mekong sub region countries. Furthermore, I have had strong impression of all our caretakers or “P-P” who accompanied us through the project. They were the greatest companies, supporters and advisors. I will always remember the cared, the devotion of P-P such as P’Kay, P’Eak, P’Bank, P’New... for their funny stories, the chill moments and all the encouragements from P’Liu and P’Nackky during the trip. To me, MFP motivated me to contribute more to my society. I hope I can cooperate with my Vietnamese friends to set up a project to help inspire the young Vietnamese generation via social network. I definitely would keep in touch with the wonderful friends that I have met to build a beyond border friendship. Hence, I consider this program as a stepping stone for my career success in the future.

Lastly, I hope that MFP would continue annually, so that the young generation will have opportunities to participate in and discover the world through this advance program and eventually would be able to contribute back to their society after the completing the program.

To me, Mekong is the river of Knowledge, Culture and Friendship. 🌀

เดี๋ยวนีใคร ๆ ก็

พูดอ่านเขียน ภาษาไทยได้

เฉลิมศรี บุญอุทิศ

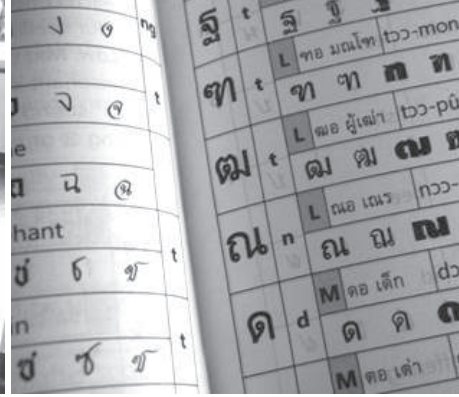
เคยไหม เมื่อเราไปเที่ยวประเทศเพื่อนบ้านรอบ ๆ ไทยไม่ว่าจะเป็น เวียดนาม กัมพูชาหรือเมียนมาร์ ที่คนทั้งคณะทัวร์กลับแปลกใจที่มีไกด์ หนุ่มสาววัยละอ่อนพูดภาษาไทยนำเที่ยวได้คล่องปรือ หรือหากเป็นธุรกิจไทย ที่เข้าไปติดต่อธุรกิจในประเทศเหล่านี้ กลับจะต้องแปลกใจที่หาคนท้องถิ่น ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและพูดอ่านเขียนภาษาไทยได้มาช่วยทำงาน ในสำนักงานหรือเป็นล่ามช่วยติดต่อธุรกิจกับประเทศเจ้าบ้านได้อย่าง ไม่ยากเย็นนัก หรือเคยไหมที่เราเห็นหนุ่มสาวในประเทศเพื่อนบ้านยกมือไหว้ ทักทายสวยงามน่าเอ็นดู พูดจาก็ไพเราะมีคำลงท้ายด้วยค่ะ/ครับ สำเนียง เจ๋อแจ๋ว แถมยังชวนคุยเรื่องละครหลังข่าว ชูบชิบคารานักร้องได้อย่างน่าติดตาม ชวนให้สงสัยว่าเขาไปเรียนภาษาไทยมาจากไหนกัน

เดี๋ยวนีใคร ๆ ก็พูดอ่านเขียนภาษาไทยได้ : ๑๒๓

บางคนก็เป็นลูกหลานหรือมีความเกี่ยวข้องทางสายเลือดแต่ต้องพลัดถิ่นในช่วงเวลาสงคราม บางคนก็มาตามหมู่บ้านตามแนวชายแดนไทยจึงเข้าออกฝั่งไทยกันเป็นเรื่องปกติ หรือบางคนก็หมั่นศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเองจากตำราเรียนภาษาไทยที่มีวางขายอยู่ทั่วไปแต่นั่นก็คงจะเป็นจำนวนน้อย น่าสนใจว่าหลายคนอาจจะยังไม่เคยมาเมืองไทยสักครั้งเดียวแต่ก็พูดอ่านเขียนไทยได้คล่อง แต่คนหนุ่มสาวเหล่านี้ก็น่าจะมีจำนวนมากคำถามที่อาจมีต่อไปคือ แล้วคนส่วนที่เหลือนั้นพูดไทยได้อย่างไร บางคนหน้าตาและรูปร่างไม่ละม้ายคนไทยเลยแม้แต่น้อย หากถามมากไปอีกก็ทำให้พอทราบว่า หลายคนที่พูดภาษาไทยดีนั้นต่างก็ได้ร่ำเรียนภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยชั้นนำของแต่ละประเทศกันทั้งนั้น บ้างก็เรียนเป็นรายวิชาที่ไม่มีหน่วยกิต บ้างก็เรียนภาษาไทยเป็นวิชาโท

รัฐบาลไทยโดยสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร. หรือ TICA) กระทรวงการต่างประเทศ ได้เข้าไปให้ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านของไทยในการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับปริญญาตรีมาอย่างยาวนานกว่า ๑๕ ปีแล้ว ในระยะแรก การเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศเพื่อนบ้านนี้เกิดจากความต้องการของนักธุรกิจไทยในเวียดนามที่ต้องการแรงงานระดับปริญญาที่สามารถพูดไทยได้เพื่อช่วยในการติดต่อสื่อสารและดำเนินธุรกิจที่คนไทยได้บุกไปค้าขายและลงทุน หลังจากนั้น สพร. กระทรวงการต่างประเทศก็ได้ขยายความร่วมมือไปยังประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ อาทิ กัมพูชาและเมียนมาร์ ซึ่งภาษาไทยเป็นภาษาที่

คนหนุ่มสาวเพื่อนบ้านให้ความนิยมเรียนรู้ไม่น้อยหน้าไปกว่าภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ในกัมพูชา มีผู้สมัครเรียนภาษาไทยมากกว่าที่ห้องเรียนจะรองรับได้เท่าตัว และในเมียนมาร์มีนักศึกษาที่ประสงค์จะเรียนภาษาไทยมากกว่าภาษาจีน

สพร. กระทรวงการต่างประเทศ ได้สนับสนุนให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทยซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทย เข้าไปช่วยจัดตั้งภาควิชาภาษาไทยในคณะหรือสถาบันด้านภาษาต่างประเทศ จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนและตำราเรียนภาษาไทย หรือแม้กระทั่งเข้าไปช่วยสอนในชั้นเรียนเป็นครั้งคราว ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลไทยก็ได้ให้ทุนการศึกษาทั้งในระดับปริญญาโทและเอกให้กับคนของประเทศนั้น ๆ เข้ามาเรียนด้านการเรียนการสอนภาษาไทย โดยคาดหวังว่าจะกลับไปเป็นอาจารย์ในภาควิชาภาษาไทยในมหาวิทยาลัยนั้น ๆ การมีคณาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทหรือเอกในแต่ละภาควิชา ก็เป็นหนึ่งในเงื่อนไขของการเปิดการเรียนการสอนภาษาไทยของกระทรวงศึกษาธิการของประเทศนั้น ๆ ด้วย เช่น

ในเวียดนาม การเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศเพื่อนบ้านระดับปริญญาเริ่มที่นครโฮจิมินห์ (University of Social Sciences and Humanities (USSH), Ho Chi Minh City) ประเทศเวียดนามเมื่อกว่า ๑๕ ปีมาแล้ว โดย สพร. ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์จากภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว.)

ไปปฏิบัติงานในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ หลังจากนั้น ได้ขยายการสอนภาษาไทยไปที่มหาวิทยาลัยในฮานอย (University of Languages and International Studies (ULIS), Hanoi และ Hanoi University (HANU) และดานัง (University of Danang) โดยในปัจจุบัน มศว. ยังให้ความร่วมมือ สพร. กระทรวงการต่างประเทศ จัดให้นักศึกษาภาษาไทยที่มีผลการเรียนดี มาเข้ารับการฝึกอบรมภาษาไทยระยะสั้นที่ประเทศไทยเพื่อดึงดูดให้นักศึกษาสนใจที่จะเรียนภาษาไทย รวมทั้งผลิตอาจารย์ชาวเวียดนามที่มีความเชี่ยวชาญ ด้านการสอนภาษาไทยทั้งในระดับปริญญาตรีและเอก

ในกัมพูชา อาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ให้ความร่วมมือกับ สพร. กระทรวงการต่างประเทศ ในการเข้าไปสอนภาษาไทยที่กรุงพนมเปญ (Royal University of Phnom Penh) ตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ โดยเริ่มต้นสอน เป็นหลักสูตรพื้นฐานไม่นับหน่วยกิตก่อนในช่วงแรก ต่อมาในปี ๒๕๕๕ ทางการกัมพูชาก่อนมัติให้เปิดสอนภาษาไทยเป็นวิซโทในหลักสูตรการเรียน การสอนระดับปริญญาตรีได้เป็นครั้งแรก และ สพร. ก็ได้ให้ทุนแก่ชาวกัมพูชา ๔ คน มาศึกษาด้านภาษาไทยที่มหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อให้กลับไป เป็นอาจารย์สอนภาษาไทย น่าสนใจว่าการเรียนภาษาไทยเป็นที่นิยมของ ชาวกัมพูชามาก ไม่ใช่มีแต่นักศึกษาที่มาเรียนภาษาไทยเท่านั้น แต่ยังมี ข้าราชการตั้งแต่ระดับผู้น้อยจนถึงระดับสูงมาเข้าเรียนในช่วงภาคค่ำด้วย

ส่วนในประเทศเมียนมาร์ ผู้เชี่ยวชาญไทยจากมหาวิทยาลัยนเรศวรได้เข้าไป ช่วยพัฒนาอาจารย์สอนภาษาไทยชาวพม่าตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ ที่มหาวิทยาลัย ภาษาต่างประเทศ กรุงย่างกุ้ง (Yangon University of Foreign Language) ซึ่งได้เปิดหลักสูตรปริญญาตรีภาษาไทย และ สพร. กระทรวงการต่างประเทศ ได้ให้การสนับสนุนโครงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทยระดับ ปริญญาตรีโดยปรับจาก ๓ ปี เป็น ๔ ปี พัฒนาอาจารย์สอนภาษาไทยชาวเมียนมาร์ และการจัดทำสื่อการเรียนการสอน และน่ายินดีเป็นอย่างยิ่งว่า ในปี ๒๕๕๖

จะมีนิสิตจบเอกภาษาไทยรุ่นแรกมากถึง ๕๐ คน และมหาวิทยาลัยของเมียนมาร์
มีแผนจะเปิดสอนภาษาไทยในระดับปริญญาโทด้วย นอกจากนี้ รัฐบาลไทย
ยังให้ทุนฝึกอบรมแก่นักศึกษาภาควิชาภาษาไทยที่มีผลการเรียนดีมาฝึกอบรม
ระยะสั้นด้านภาษาและวัฒนธรรมไทยที่มหาวิทยาลัยนเรศวรด้วย

คณะผู้แทน สพร. เยี่ยมชมการเรียนการสอนภาษาไทยของอาสาสมัครที่ปฏิบัติงานภายใต้
โครงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศเพื่อนบ้านที่จัดให้แก่นักศึกษาที่เรียน
ภาษาไทยชั้นปีที่ ๒ ณ มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยแห่งชาติ
เวียดนาม นครโฮจิมินห์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

นอกจากนี้ สพร. ยังได้ส่งอาสาสมัครไทย ซึ่งเป็นคนหนุ่มสาวที่เพิ่งจบการศึกษาและมีความสามารถในการพูดภาษาประเทศเพื่อนบ้านไปเป็นผู้ช่วยสอนภาษาไทยคราวละ ๑ ปี ในมหาวิทยาลัยในเวียดนาม กัมพูชา และเมียนมาร์ อาสาสมัครคนรุ่นใหม่เหล่านี้นอกจากจะไปช่วยสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยแล้ว ยังได้โอกาสในการเรียนรู้ภาษาและสัมผัสวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านที่ได้เข้าไปใช้ชีวิตอยู่อย่างใกล้ชิด สร้างความมั่นใจในการสื่อสารภาษาเพื่อนบ้าน และมีโอกาสจะพัฒนาตนเองให้กลายเป็นผู้เชี่ยวชาญภาษาเพื่อนบ้านในอนาคตได้ด้วย และด้วยความที่นักศึกษาในประเทศเพื่อนบ้านยังคงดำรงวัฒนธรรมที่ให้ความเคารพอย่างสูงแก่ครูบาอาจารย์ จึงสร้างความผูกพันระหว่างอาสาสมัครไทยกับนักศึกษาเหล่านั้นอย่างมาก ความสัมพันธ์ระหว่างอาสาสมัครไทยกับนักศึกษาประเทศเพื่อนบ้านจึงก่อให้เกิดความใกล้ชิดกันยิ่งขึ้นในระดับประชาชนต่อประชาชน

น่ายินดีว่าอาสาสมัครของไทยที่ไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้านตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี อาทิ อาสาสมัครไทยในกัมพูชา พอนักศึกษาอยากจะเรียนรำไทยหรือแกะสลักผลไม้ ตัวเองก็ตั้งใจไปเรียนและหาความรู้ด้านนาฏศิลป์เพิ่มเติมเพื่อมาสอนให้กับนักศึกษา พอนักศึกษาอยากจะเรียนแกะสลักผลไม้ก็ลงทุนสั่งมีดปอกผลไม้ไปจากเมืองไทยและลงแรงเรียนและฝึกแกะสลักผลไม้จากยูทูบเพื่อไปสอนให้กับนักศึกษาตามที่ร้องขอมา เป็นที่ชื่นชมของผู้บริหารมหาวิทยาลัยประเทศนั้น ๆ และน่าภาคภูมิใจยิ่งนักที่อาสาสมัครหนุ่มสาวไทยเหล่านี้สามารถทำหน้าที่ทูตวัฒนธรรมได้อย่างสมบูรณ์แบบ

การจัดให้มีการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศเพื่อนบ้านนี้ถือเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยโดยตรง เพราะนอกจากจะเป็นช่องทางให้ประชาชนของทั้งสองประเทศมีความเข้าใจความคิดความอ่านและวัฒนธรรมประเพณีของกันและกัน ซึ่งย่อมจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการมีความไว้วางใจเชื่อใจกันและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในระดับรัฐบาลต่อรัฐบาลแล้ว การที่คนหนุ่มสาวซึ่งเป็นแรงงานและคนทำงานที่สำคัญของประเทศเพื่อนบ้านสามารถพูดอ่านเขียนภาษาไทยได้ย่อมจะเกื้อกูลผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการค้าของไทยอีกทางหนึ่งด้วย โดยเฉพาะที่คนเหล่านี้จะเป็นแรงงานที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจไทยที่เข้าไปค้าขายและลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านของไทย

อุปสรรคด้านภาษาที่เคยเป็นปัญหาใหญ่ในการทำธุรกิจกับประเทศเพื่อนบ้านก็หมดไป หากต้องการจะติดต่อสื่อสารหรือสั่งการให้ทำอะไรก็เป็นไปอย่างง่ายดาย เพราะตลาดแรงงานของประเทศนั้น ๆ ก็มีคนที่เรียนจบระดับปริญญาที่รู้ภาษาไทย การเรียนรู้ภาษาทำให้มีความสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศเจ้าของภาษานั้น ๆ ด้วย จึงเป็นการส่งออกทางวัฒนธรรมของไทยได้อย่างดี และหากประเทศไทยมีการจัดการที่ดีก็สามารถ “ขาย” วัฒนธรรมไทยได้เช่นเดียวกับที่ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ได้นำวัฒนธรรมของตนมาเป็นสินค้าส่งออกที่ทำรายได้เข้าประเทศอย่างมากมายมาแล้ว

อีกหน่อยสิ่งที่หลายคนเคยบ่นว่า ทำไมคนชาติอื่นไม่พูดภาษาไทยกันบ้าง เวลาไปไหนต่อไหนหรือทำอะไร จะได้ไม่ต้องพูดภาษาอื่นให้ปวดหัวแถมบางคนยังตัดพ้อว่า ครั้นจะให้ฝึกเรียนฟังพูดอ่านเขียนใหม่ก็สิ้นเชิง หูชาหรือไม่ก็ตาไม่ดีก็คงไม่ไหว คำพรั้งบ่นเหล่านี้ น่าจะเบาลงเรื่อย ๆ

ต่อไปนี้ หากยกโขยงกันไปเที่ยวประเทศเพื่อนบ้านของไทย จะไปนิทานหรือว่าใครเป็นภาษาไทย คนไทยเราก็คงจะต้องระวังตัวกันให้มากขึ้นเพราะคนข้าง ๆ ที่เราคิดว่าเขาจะไม่เข้าใจ อาจจะรู้หมดว่าเรากำลังพูดอะไร เดียวจะหาว่าไม่เตือน 🌐

โครงการอบรมอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ (๖-๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗)

.....
กองสัณนิเทศและวัฒนธรรม กรมอาเซียน

การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา การให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาต่าง ๆ ในลักษณะ ที่เรียกว่า “Train the trainers” เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน ไปถ่ายทอดให้แก่ นักเรียน นักศึกษา และจุดประกายความคิดในมิติมุมมองต่าง ๆ เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้แก่เยาวชนในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

โครงการอบรมอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศจึงเกิดขึ้นเป็นประจำอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยในปีนี้ จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๖-๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ที่โรงแรมปตทาวี รีสอร์ท แอนด์ สปา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยกรมอาเซียน ได้รับเกียรติจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณามาให้ความรู้ ให้ข้อคิดเห็น ในมุมมองต่าง ๆ นายอรรถยุทธ์ ศรีสมุทร อธิบดีกรมอาเซียน ได้กล่าวเปิดโครงการอบรมฯ และเป็นวิทยากรบรรยายในหัวข้อเรื่อง “ไทยและประชาคมอาเซียน บทบาทในเวทีประชาคมโลก” กล่าวถึงความสำคัญ และศักยภาพ

ของการรวมตัวกันของอาเซียน บทบาทในเวทีโลก โอกาสในด้านเศรษฐกิจ ความน่าสนใจในด้านการค้าและการลงทุนของอาเซียน ความสำคัญของอาเซียน ในมุมมองของประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ที่ให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนสำคัญ ในการเสริมสร้างความร่วมมือในมิติต่าง ๆ กับอาเซียน

แน่นอนที่สุด ประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับจากการเป็นประชาคมอาเซียนในทุกมิติ ทั้งในด้านการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ความเชื่อมโยงระหว่างกัน การเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี การส่งเสริมการท่องเที่ยว ประชาชนย่อมจะได้รับประโยชน์จากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในหลายด้าน การให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมของไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

บทบาทของอาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศที่เป็นแหล่งผลิตครู อาจารย์ และมีความใกล้ชิดกับชุมชน ท้องถิ่น จึงมีบทบาทสำคัญ และมีส่วนในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความเข้าใจในมิติของการต่างประเทศและการรวมตัวของภูมิภาค โดยเข้าใจถึงผลดีที่จะได้รับ ผลกระทบเชิงบวก และการเตรียมความพร้อมรับมือกับผลกระทบในเชิงลบของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยจะต้องนำเสนอ วิชิตสอน หรือ หาสื่อการเรียน การสอนที่สร้างสรรค์ เพื่อดึงดูดความสนใจของเยาวชนรุ่นใหม่ ให้นักเรียน นักศึกษาฝึกหัดในการคิด การค้นคว้า และการทำวิจัย รวมถึงการนำเสนอ แนวความคิดต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์

นอกจากนี้ อาจารย์ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ยังได้รับฟังการบรรยายในหัวข้อเรื่อง “การเตรียมความพร้อมของครูและสถาบันการศึกษา : โอกาสและความท้าทาย” จาก รศ.ดร. จุลชีพ ชินวรรณ กิตติยาจารย์ แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ ซึ่งได้บรรยายถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมา และพัฒนาการของอาเซียน ที่เริ่มมาจากความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในยุคหลังสงครามเย็น และต่อมาขยายความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ จนปัจจุบันมีการสร้างความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ร่วมกัน โดยมีข้อคิดที่สำคัญประการหนึ่งว่า “การพัฒนาคุณภาพบุคลากรของไทยจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไทยเป็นสมาชิกที่แข่งขันของประชาคมอาเซียน”

เยาวชนที่มีคุณภาพ ประกอบไปด้วย ความเอื้ออาทร มีจิตใจบริการ เข้าอกเข้าใจ มีจิตอาสาช่วยเหลือยามยาก มีความซื่อสัตย์สุจริต เที่ยงธรรม ชอบธรรม คนรุ่นใหม่จะต้องสามารถวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผล และมีดุลยภาพระหว่างเสรีภาพกับหน้าที่ ความรับผิดชอบ สำหรับทักษะที่จำเป็นสำหรับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ ความรู้ในวิชาชีพ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมอาเซียน ความรู้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารในประชาคมอาเซียน ความรู้คอมพิวเตอร์สำหรับติดต่อ ท้ายที่สุดทักษะมนุษย์สัมพันธ์ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจะมีส่วนสำคัญในการสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน

ในช่วงการเสวนาหัวข้อการเสวนาเรื่อง “มิติและมุมมองของภาคส่วนต่าง ๆ ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี ๒๕๕๘” มีวิทยากรได้แก่ ดร. ปิติ ศรีแสงนาม ศูนย์อาเซียนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผศ.ดร.นิวัต กลิ่นงาม อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีและประธานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดร.พัฒนาชาติ กฤติบุตร ผู้ตรวจราชการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา นายชลธร ดำรงค์ศักดิ์ ผู้แทนจากบริษัท

ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) โดยมี นายดุสิต เมนะพันธุ์ รองอธิบดีกรมอาเซียน เป็นผู้ดำเนินการเสวนา มีสาระสำคัญที่น่าสนใจดังนี้

ดร. ปิติ ศรีแสงนาม กล่าวถึงความเข้าใจตลาดเคลื่อน หรือ “มายาคติ” เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้อง เนื่องจากอาเซียนเข้าไปอยู่ในหลาย ๆ บริบท มีการประชาสัมพันธ์กันอย่างเต็มที่ แต่ก็ยังคงมีความเข้าใจผิด ๆ ในหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งอาจจะทำให้เสียโอกาสเพราะไม่เข้าใจ ไม่ทราบว่า จะต้องเตรียมรับกับอะไร สิ่งที่เห็นได้ชัดที่สุดจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคือการที่สินค้าของใช้ต่าง ๆ ที่ผลิตในอาเซียนจะไม่มีภาษี ซึ่งพัฒนามาจากการตั้งเขตการค้าเสรีที่ริเริ่มมานานแล้ว การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนก็เป็นกระบวนการที่ดำเนินการมายาวนาน ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ เป็นเพียง “เป้าหมาย” ที่จะสร้างความผูกพันกันมากขึ้น แผนงานต่าง ๆ จะทำเสร็จหรือไม่ก็ยังคงดำเนินการต่อ แม้จะล่วงเลยวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ แล้วก็ตาม

ความร่วมมือของอาเซียนครอบคลุมในเกือบทุกด้านและมีการประชุมต่าง ๆ มากมาย ตั้งแต่ การประชุมเรื่องเด็ก ความร่วมมือด้านกีฬา ความร่วมมือด้านการเชื่อมโยง การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ การประชุมสุดยอดผู้นำ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีเป้าหมายคือ ทำให้คนกินดีอยู่ดีมากขึ้น แต่อาเซียนรวมตัวกันแล้วก็ได้หมายความว่าจจะร่ำรวยขึ้นในทันที ต้องอาศัย การบูรณาการกับเศรษฐกิจโลก ประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศคู่แข่งต่าง ๆ ของอาเซียนจะต้องเข้ามาลงทุน เปิดโรงงาน สถาบันการเงิน และธุรกิจอื่น ๆ มีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ผลิตสินค้าได้หลากหลายในราคาที่ถูกลง เช่นนี้จะทำให้คน มีความสุขมากขึ้น กินดีอยู่ดีขึ้น “แต่เงินจะไหลเข้ามาได้ อาเซียนจะต้องทำให้บ้าน ให้เรียบร้อย” หาก ๑๐ ประเทศสมาชิกสามารถจัดระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้เรียบร้อย กฎระเบียบทุกอย่างราบรื่น อาเซียนก็จะมีความสามารถ ในการแข่งขันสูง ซึ่งจะเปรียบเหมือนนิคมอุตสาหกรรมที่ดี เงินก็จะไหลเข้ามา

นายชลธร ดำรงค์ศักดิ์ กล่าวว่า เมื่อถามว่ารู้สึกอย่างไรกับประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน คนทั่วไปจะตอบในสามลักษณะดังนี้ ๑. ไม่รู้ ไม่เกี่ยว ๒. เกี่ยวข้องและรู้สึกกังวล ๓. เกี่ยวข้องและรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่ดี ในมุมมอง นักธุรกิจจะกลัวผลกระทบมากกว่าการมองเห็นแง่บวก ในขณะเดียวกัน คนส่วนมากก็รู้สึกตามข้อแรก

สิ่งที่คนทำธุรกิจ ต้องการมากที่สุดคือ ความตื่นตัว “ต้องรู้หนาวรู้ร้อน คิดเป็นถามเป็น เตรียมตัวได้” ในส่วนของประเทศไทยผลิตสินค้า สินค้าพื้นฐาน เช่น สบู่ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน ได้ดี แต่ไทยเราไม่สามารถผลิตแข่งกับประเทศ เพื่อนบ้านได้แล้ว เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูง “ไทยต้องหันไปผลิตสินค้า ที่มีมูลค่าสูงขึ้น มีเทคโนโลยี” หากวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่า ไทยตกอยู่ใน

กับดักของประเทศรายได้ปานกลาง (middle income trap) ไม่สามารถก้าวกระโดดขึ้นไปได้

ส่วนการดึงดูดบริษัทข้ามชาติเข้ามาลงทุน ประเทศไทยก็ “ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถ” วิธีคิดของระบบการศึกษาต้องเปลี่ยนไปจากเดิมจากที่เป็นรายวิชาจะต้องเปลี่ยนเป็นการเรียนรู้แบบผสมผสาน ให้นักเรียนสามารถคิดแบบวิเคราะห์เข้าใจภาพรวมได้

ดร.พัฒนาชาติ กฤติบวร กล่าวถึงการท่องเที่ยวถือว่าเป็นรายได้สำคัญของประเทศ “การท่องเที่ยวของอาเซียนมีความหลากหลายจึงสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวภายในสมาชิกอาเซียนด้วยกัน และนักท่องเที่ยวจากภายนอกด้วย” ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวอาเซียนมีการประชุมต่าง ๆ เพื่อสร้างความร่วมมือ ซึ่งการประชุมมีหลายระดับ เช่น การประชุมคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่อาวุโสที่ทำหน้าที่เสนอแผนงาน สร้างความร่วมมือ และการประชุมระดับรัฐมนตรีที่จะให้ความเห็นชอบเพื่อนำไปปฏิบัติ ซึ่งโครงการต่าง ๆ ไทยได้รับผลประโยชน์เนื่องจากการเดินทางของนักท่องเที่ยวมักใช้ไทยเป็นจุดเป็นศูนย์กลางของอาเซียน

ความร่วมมือด้านกีฬาของอาเซียน ก็เริ่มมีการสร้างความร่วมมือกันอย่างหลากหลาย มีประเทศคู่เจรจา เช่น เกาหลีใต้ จีน และญี่ปุ่นเข้ามาให้ความสนใจกับการสร้างความร่วมมือด้านการกีฬาเนื่องจากเห็นว่า กีฬาสามารถสร้างความสัมพันธ์ในระดับประชาชนได้เป็นอย่างดี

เกาหลีใต้้นอกจากจะประสบความสำเร็จด้านการเผยแพร่สังคมวัฒนธรรม (ภาพยนตร์) แล้ว ด้านกีฬา ก็มีอุตสาหกรรมด้านกีฬาที่ได้รับการยอมรับ เกาหลีใต้ได้ให้ทุนมหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี โท เอก แก่ทุกชาติอาเซียน จำนวนหลายทุน เพื่อสร้างเครือข่ายในภูมิภาคนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏควร เข้ามามีส่วนร่วมใน “การพัฒนาความร่วมมือด้านกีฬาและแหล่งท่องเที่ยว” เนื่องจากมีความได้เปรียบในฐานะที่อยู่ใกล้ชิดกับท้องถิ่น การเข้ามามีส่วนร่วม ของราชภัฏจะสามารถมีส่วนช่วยในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ส่วนด้านกีฬาที่สามารถเสนอโครงการต่าง ๆ เข้ามาที่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ ซึ่งหากเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน ที่ดีมีประโยชน์ กระทรวงฯ ก็จะนำเสนอในที่ประชุมที่เกี่ยวข้องของอาเซียน ต่อไป

ผศ.ดร.นิวัต กลิ่นงาม ตั้งคำถามกับคณาจารย์ผู้เข้าร่วมการอบรมว่า ท่านมีความตื่นตัวเพียงพอหรือยังสำหรับการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน ความสำเร็จอยู่ในกำมือของท่านแล้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง ๔๐ แห่งทั่วประเทศ **“ต้องร่วมแรงร่วมใจกัน เสริมสร้างความเข้าใจในเรื่อง อาเซียน”** และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เสนอแนะว่า การผลิตบัณฑิต ต้องทบทวนใหม่ วิธีการเรียนการสอนต้องสร้างให้เกิดปัญญา คิดวิเคราะห์ อย่างมีเหตุผล นอกจากนี้ **“ควรมีการวิจัยเรื่องประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น”** ควรเปิดศูนย์การศึกษาเพื่อนบ้าน ควรทำวิจัยว่า ประเทศเหล่านี้รู้สึกอย่างไร กับไทย และหากปรับปรุงหลักสูตร ควรจะต้องมีการเสนอให้เรียนภาษา เพื่อนบ้านด้วย และให้มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษากันเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยง ระหว่างประชาชน นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏหลายแห่งมีศูนย์อาเซียน ถ้าเชิญมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เข้ามาร่วมมือกันได้ก็จะเป็นประโยชน์ ท้ายที่สุด เสนอให้อาจารย์นำโครงการที่เกี่ยวกับอาเซียนมาเสนอให้กรมอาเซียนรับทราบ มาช่วยกันวางแผน ทำความร่วมมือกัน ยินดีสนับสนุนและให้คำปรึกษากับ โครงการต่าง ๆ ที่อาจารย์เสนอมา

โครงการอบรมอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศได้จบลงด้วยดี มีการซักถามในประเด็นสำคัญ ๆ อาทิ ผลดีของการปรับเปลี่ยนการเปิด-ปิดภาคเรียนของมหาวิทยาลัย มุมมองของภาคธุรกิจและความต้องการบุคลากรของภาคเอกชน การสนับสนุนผู้ประกอบการโดยหน่วยงานภาครัฐ มาตรฐานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา การแลกเปลี่ยนบุคลากรภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านที่จะใช้ในการเรียนการสอนและงานที่จะรองรับ โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิได้ร่วมกันตอบข้อซักถามอย่างละเอียดในสาขาและความเชี่ยวชาญที่แต่ละท่านมีความถนัด ให้ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ได้รับคำตอบในมิติที่ลึกซึ้ง ชัดเจน สร้างความกระจำและความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ทั้งนี้ กรมอาเซียนได้มอบเอกสารคู่มือประกอบการจัดโครงการฯ ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลล่าสุดของทั้งสามเสาหลัก รวมถึงความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาเพื่อใช้ประโยชน์ในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนและการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ต่อไป

ความฝัน

สุคนธ์ สุนศิริ
เรียบเรียงจาก อภิธัมมัตถสังคหะ ปริจเฉทที่ ๔,๗,๘
ของมูลนิธิแนบ มหานิรานนท์

ความฝัน ในอภิธัมมัตถสังคหะ ปริจเฉทที่ ๔ แสดงไว้ว่า ความฝัน คือ วิตถิตที่ย่อมเกิดขึ้นได้ขณะนอนหลับไม่สนิท เรียกความเป็นไปของจิต ในเวลานั้นว่า “ฝัน” และวิตถิตนั้น ย่อมเกิดได้ทางใจ คือ ทางมโนทวารเท่านั้น จะไม่เกิดขึ้นทางปัญจทวารอย่างแน่นอน เหตุของความฝันนั้นมี ๔ ประการ

ก่อนจะกล่าวถึงเหตุ ๔ ประการ อยากจะค้นด้วยเรื่องราวที่น่ารู้เกี่ยวกับ ธรรมประจำกายของสัตว์ทั้งหลาย มี ๑๐ ประการ ซึ่งหนึ่งในสิบประการนั้น มีการนอนหลับอยู่ด้วย แล้วจะต่อถึงเรื่องราวเรานอนหลับกันด้วยจิตอะไร

ธรรม ๑๐ ประการนั้น คือ :-

● สีส = สัมผัสเย็น	● อุณห = สัมผัสร้อน
● ชิงฉฐา = หิว	● ปีปาส = กระหาย
● อุจจาร = อุจจาระ	● ปัสสาว = ปัสสาวะ
● ถีนมิทธ = การนอนหลับ	● ขรา = แก่
● พยาธิ = เจ็บป่วย	● มรณ = ตาย

ธรรมประจำกายทั้ง ๑๐ ประการนี้ ย่อมจำเป็นต้องประสบถ้วนทั่วทุกตัวตน ถึงจะร่ำรวยเป็นเศรษฐีติดอันดับโลก ก็ไม่สามารถจ้างใครให้ทำแทนได้

คราวนี้ก็มาถึงเรื่องการนอนหลับ คนเราย่อมนอนหลับด้วยภวังคจิต ภวังคจิตนี้เป็นวิบากจิตที่ทำหน้าที่ ปฏิสนธิ-ภวังค์-จิต ในภพชาติหนึ่ง ๆ นับว่าเป็นจิตประจำตัวของแต่ละคนก็ว่าได้ เมื่อวิบากจิตอันเป็นผลของกรรมที่นำเกิด ทำหน้าที่ปฏิสนธิ ๑ ขณะดับลงแล้ว หน้าที่ต่อมาคือ ภวังค์ ซึ่งเป็นผู้รักษาองค์ของภพ คือ อายุของกรรมที่ส่งมาเกิดนั่นเอง ภวังคจิตจะเกิดดับติดต่อกันรวดเร็วมาก ต่อกันเป็นสายเหมือนกระแสน้ำ ภวังคจิตมีอารมณ์เก่าซึ่งได้มาจากมรณาสันนิวาสในภพก่อน ไม่ได้มีกิจรับรู้อารมณ์ใหม่ในปัจจุบันชาติแต่อย่างใด เมื่อภวังค์เกิดดับติดต่อกันนาน ๆ ได้แก่ เวลานอนหลับ เราจึงไม่รู้เรื่องอะไรเลย

ต่อเมื่อมีอารมณ์ใหม่ คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส คิดนึก เกิดขึ้น ภาวักจะหยุด เพื่อให้จิตอันขึ้นวิธึรับอารมณ์ใหม่ต่อไป เมื่อจบวิธึจิตแต่ละวิธึ ภาวักก็กัจะเกิดขึ้นต่อไปอย่างนั้นจนกว่าจะถึงเวลาสุดท้ายของชีวิต หมดอายุขณัของกรรมที่ส่งมาเกิด ภาวักก็กัจะทำหน้าที่สุดท้าย คือ จุตติ (ตาย)

เหตุของความฝึน ๔ ประการ

- **ปุพพนิมิต** หรือ กรรมนิมิต ด้วยอำนาจแห่งกุศลกรรม อุกุศลกรรมที่ทำไว้ในอดีต จะส่งผลเป็นความสุข ความทุกข์ อำนาจแห่งกรรมนั้นมีกำลังแรงมากกระตุ้นใจให้เกิดเป็นความฝึนขึ้นก่อน ฝึนนี้จะเป็นจริงแน่นอน
- **จิตอาวรณ์** ด้วยอำนาจของจิตหวั่นงเอาอารมณ์ที่ตนเคยพบ เคยเห็น หรือได้ยินมาก่อน แล้วเก็บเอามาฝึนด้วยจิตใจจดจ่อ หวั่นงอารมณ์นั้นเป็นพิเศษ จึงเรียกฝึนนี้ว่า จิตอาวรณ์
- **เทพสังหรณ์** ด้วยอำนาจเทวดามาทบอเหตุร้าย เหตุดี ขึ้นิมิตฝึนให้ปรากฏ ฝึนจากเหตุนี้กัจริงบ้าง ไม่จริงบ้าง เอาเป็นทีที่แน่นอนไม่ได้ ถ้าเทวดาสัมมาทิภูณั ก็กัจะบอกความจริงให้ ถ้าเทวดามีจณาทิภูณั เกลียดชัง ก็อาจบอกลงให้เกิดทุกข์ภัยได้
- **ธาตุกำเรบ** บุคคลที่ธาตุกำเรบ เช่น ท้องไม่ดี ทำให้อนหลับไม่สนิท อาจทำให้ฝึนไปต่าง ๆ นานา มักจะเป็นไปกับสิ่งที่น่ากลัว น่าหวาดเสียวเป็นส่วนมาก

สรุปว่า ความฝึนทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นจริงแน่นอนข้อเดียว คือ ข้อปุพพนิมิต นอกนั้นแล้วเอาเป็นทีที่แน่นอนไม่ได้เลย

เหตุ ๔ ประการที่ทำให้เกิดความฝึนนี้ นับเป็นเหตุใกล้ ส่วนเหตุไกล คงได้แก่ วิปาสธรรม ซึ่งมีเป็นปกติของผู้ทีเป็นปุณณ เพราะความวิปาสคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง จึงทำให้เกิดความฝึนขึ้นมา

วิปัสสนากรรม ความคลาดเคลื่อนด้วยอำนาจของทวิภูมิจิต สัมมัญญา ในอารมณ์วิปัสสนา ๔

- ทวิภูมิจิตวิปัสสนา ได้แก่ ความเห็นผิด
- จิตวิปัสสนา ได้แก่ รู้ผิด
- สัมมัญญาวิปัสสนา ได้แก่ จำผิด

อารมณ์ของวิปัสสนา ๔

- อัตตวิปัสสนา สำคัญว่านามรูปนี้ เป็นตัวตน
- สุขวิปัสสนา สำคัญว่านามรูปนี้ เป็นสุข
- สุขวิปัสสนา สำคัญว่านามรูปนี้ สวยงาม
- นิจวิปัสสนา สำคัญว่านามรูปนี้ เที้ยง

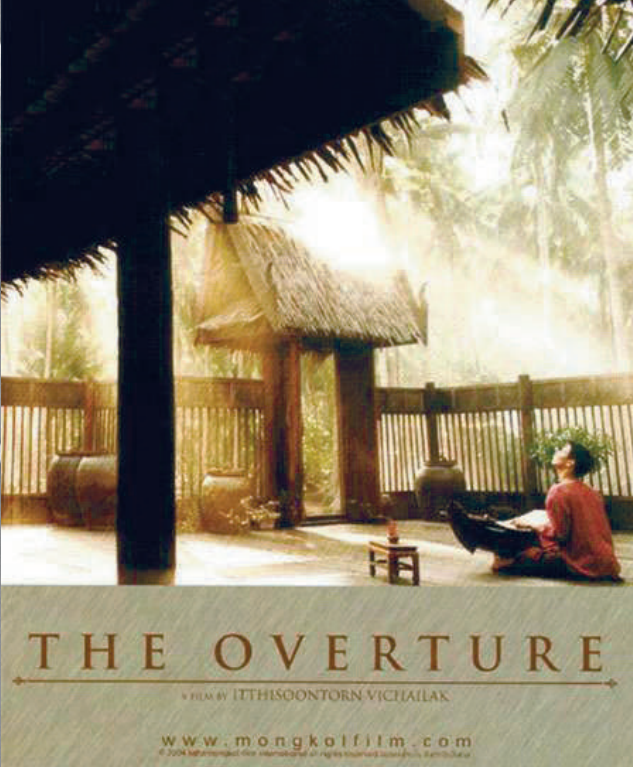
ทวิภูมิจิต สัมมัญญา = ๓ x อารมณ์วิปัสสนา ๔ = วิปัสสนา ๑๒ ประการ

สวัสดีค่ะ ☸

ตามรอย ระนาดในหอโรง

.....
เบญจจากา ทับทอง

ในความทรงจำของใครหลายคน “โหมโรง” เป็นหนังไทย ๆ ที่ชวนติดตาม มีเอกลักษณ์ความเป็นดนตรีไทย ดนตรีมีลีลาพลั่ว อ่อนไหว ชวนฟัง ชวนดู ไปตลอดเรื่อง ไม่เพียงแต่คนไทยที่ประทับใจเท่านั้น แต่ฝรั่งมังค่าก็ชื่นชมหนังเรื่องนี้ เป็นการเล่าเรื่องดนตรีไทยได้อย่างคล่องจอง จะดูตอนไหนก็ไม่ล้าสมัยว่าแต่ผู้อ่านยังจำหนังเรื่องนี้กันได้ไหมคะ ถ้าจำได้ วันนี้จะขอเล่าเกร็ดเกี่ยวกับหนังเรื่องนี้เพิ่มเติม ถ้าจำไม่ได้ ขอย้อนรอยเสียงระนาดในเรื่องนี้กันหน่อยดีกว่า ได้มีโอกาสไปสัมภาษณ์คุณอัษฎาวุธ สาคริก ทายาทหลวงประดิษฐไพเราะ จากมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ เพื่อถามไถ่ถึงที่มาที่ไปและความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทย

ตามรอยระนาดในโหมโรง : ๑๔๓

จากคำบอกเล่า แรงบันดาลใจในการสร้างหนังเรื่องนี้เกิดขึ้นจากงานเฉลิมฉลอง ๑๒๐ ปี ของหลวงประดิษฐไพเราะ ภายในงานมีการจัดพิมพ์หนังสือที่ระลึกคุณครูหลวงฯ เรียบเรียงโดยคุณอัษฎาวุธฯ และอาจารย์อนันต์ นาคคง ในเดือนพฤศจิกายนปีเดียวกัน คุณอิทธิสุนทร วิชัยลักษณ์ (ซึ่งได้ไปงานเฉลิมฉลองด้วย) มาติดต่องานดนตรี บอกว่าอยากทำหนัง เพราะเคยทำหนังสำเร็จมาแล้วหนึ่งเรื่อง ชื่อ **“ลูกบ้าเทียวล่าสุด”** กวาดรางวัลไปหลายรางวัล เลยอยากทำอีกเรื่อง แต่อยากทำหนังย้อนศรกระแส อยากทำหนังเกี่ยวกับดนตรีไทยที่ไม่ค่อยมีที่ยืนในสังคมเท่าไรแล้ว โดยจะใช้ข้อมูลจากหนังสือหลวงประดิษฐไพเราะเป็นพื้นฐาน ที่อยากทำหนังเกี่ยวกับดนตรี เพราะเห็นว่า **“ในสังคมเปลือก เสพอะไรก็เสพตามกัน ทั้งที่เราไม่รู้ว่ามีนอร์อยไหม มันถูกใจไหม มันให้อะไรกับเรา”** โหมโรงสร้างจากเรื่องจริงร้อยละ ๘๐- ๙๐ ตัวละครอาจจะสมมติบ้าง เปลี่ยนชื่อไปบ้าง หลายท่านมีลูกหลานสืบจนปัจจุบัน

มีการเพิ่มบทรามาเข้าไปบ้าง เป็นการขออนุญาตดัดแปลงให้หนังสือติดตามมากขึ้น ใครไปดูก็จะจินตนาการคุณครูหลงได้ชัดเจน เพราะหลายเรื่องมาจากเกร็ดชีวิตของท่านจริง ๆ

คุณอัชฎาฯ บอกว่า โหมโรงได้กำไรไม่เยอะ เพราะต้องให้หลายฝ่ายช่วยสร้างหนังสือ มีรายจ่ายมาก หน่วยงานด้านศิลปวัฒนธรรมมีงานมากขึ้น ครูดนตรีเปิดโรงเรียนเป็นของตนเอง เครื่องดนตรีไทยเริ่มผลิตไม่ทัน คนเริ่มหันมาให้ความสนใจดนตรีไทยมากขึ้น พื้นที่สื่อสารณะถูกใช้อย่างขาดสติไปเหมือนกัน มีการประชาสัมพันธ์หนังสือโหมโรงไปทั่วทุกที่ อาทิ หนังสือรถข่าวการเมือง หนังสือสเตริโอ หนังสือบ้านและสวน หนังสือพิมพ์มติชน และสยามรัฐ โหมโรงอยู่ในสื่อเต็มไปหมด ขุนอินเองก็ไปอยู่ในงานเล่นดนตรีหลายงานที่ไม่น่าเชื่อ (ว่าจะอยู่)

เกร็ดจากโหมโรงต่อเนื่องมาหลายช่วงถึง ๕ รัชกาล สังคมเปลี่ยนแปลงเร็ว จากอัมพวาที่น้ำไฟไม่มี จนพบเห็นโทรศัพท์ การบันทึกเสียง รถราง นักดนตรีที่ต่างจากคนอื่นมีควนิเคราะห์ว่ามี ๓ ประเด็น คือ ความสามารถในการเล่น

ดนตรีทุกประเภทเป็นเลิศ ประพันธ์เพลงไพเราะ สร้างรูปแบบใหม่ ๆ เป็นครูที่ทันสมัย ให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ต่างจากสังคมการเรียนรู้ในอดีตที่ใช้ครูเป็นศูนย์กลาง ห้ามพูดห้ามเถียง แต่หลวงประดิษฐไพเราะเห็นว่าโลกต้องเปลี่ยน แต่ละคนมีภาชนะอย่างไร ควรได้สิ่งของในภาชนะเป็นอย่งนั้น นอกจากสอนลูกศิษย์ ก็สอนลูกด้วย คือ อาจารย์ประสิทธิ์ ศิลปบรรเลง ศิลปินแห่งชาติ นักระนาด โดยได้ส่งไปเรียนดนตรีคลาสสิกที่ญี่ปุ่น ได้แต่งงานกับ อาจารย์ลัดดา สารตายน จากคณะละครผกาวัลลี (คุณผกาพันธ์ฯ เป็นลูกศิษย์ท่าน) ซึ่งรัชกาลที่ ๘ และ ๙ เสด็จฯ ไปชมละครของผกาวัลลี คุณครูหลวงทำดนตรีเพลงไทยประกอบละครเพลงด้วย ในยุคที่มีวิทยุ ส่วนมากรายการส่งดนตรีเล่นยาว ช่วงนั้น คุณครูหลวงต้องไปสอนที่โรงเรียนราชินี จึงคิดโน้ตไปสอนไป ด้วยเป็นครูที่ทันสมัยมากคนหนึ่ง จึงมีนักเรียนในห้องมาก

ปัจจุบัน คุณมาลินี สาคริก เป็นประธานมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ โดยหลวงประดิษฐไพเราะตั้งใจเผยแพร่ดนตรีไทยตั้งแต่ปี ๒๔๙๘ จนกระทั่งปี ๒๕๒๔ มีการตั้งมูลนิธิขึ้น โดยคุณหญิงชั้นและคุณมาลินีฯ เห็นพ้องกันว่าไม่เน้นความเป็นเลิศ แต่จะเน้นการศึกษา คนไทยส่วนใหญ่เห็นว่า เพลงไทยมีแต่เอ็ง เอ๊ย เอ๊ย เอ๊ย แต่ความจริงมีเสน่ห์และอะไร ๆ มากกว่านั้น ดนตรีไทยให้อิสระต่อผู้บรรเลงอย่างมาก ในขณะที่ดนตรีสากลยึดผู้ประพันธ์เป็นหลัก ผู้ประพันธ์เพลงนั้นเป็นผู้บรรเลงด้วย improvise ไปได้ในเวลาเดียวกัน เราสามารถพูดคุยกับซอฮู้ซอดังในวงขณะนั้นได้ เราสามารถเล่นแต่เขมรไทรโยคหรือลาวดวงเดือน แต่เล่นก็ทึ่กไม่เหมือนกัน เพราะจริง ๆ ที่ต่างกันคือความสด จึงใช้คำว่า เล่น ไม่ใช่แสดง เพราะเราไม่ได้เตรียม ดนตรีไทยนี้เล่นในวังกับเล่นนอกวังคนละแบบ เล่นได้กัน เดียวนี้เด็กเล่นเครื่องดนตรีไม่ถูกก็มี ผู้ใหญ่เรียกไม่ถูกก็มี เราไปยึดยึดความรู้โดยไม่บอกเหตุผล อาศัยปริมาณก็ไม่น่าจะเหมาะสม แต่หากเด็กพร้อมจะเรียน ศิลปะก็ยืดหยุ่นตามความพร้อมของผู้เรียน มีความเพียงพอสำหรับการเรียนรู้ในปัจจุบัน

เมื่อเป็นเช่นนี้ ในปี ๒๕๒๔ จึงได้กำหนดตราสารของมูลนิธิ ๗ - ๘ ข้อ ในการเรียนรู้อดีตเพื่อปัจจุบัน และสร้างแนวทางในอนาคตในเชิงใด ๆ ก็ตาม ที่สำคัญคือเรื่องของคน เราไม่เอาดนตรีเป็นหลัก แต่ไม่ย่อหย่อนในเรื่องความรู้ และความสามารถในดนตรีหลายประเภท ประชัญตะวันออกพุดถึง สุนยตา หรือความว่าง หมายถึง ดนตรียิ่งน้อย ยิ่งงาม ยิ่งน้อย ยิ่งมีความหมาย พัฒนา จิตใจคนให้ดีขึ้น จิตให้เป็นสุนทรียะ ส่วนใหญ่เคลิบเคลิ้มเป็นสุนทรียะ แต่สุนทรียะคือความว่าง เป็นการเรียนรู้ว่า ควรใช้ดนตรีแบบใด สัดส่วนไหน กับคนประเภทไหน เพื่อพัฒนาคนไปในทางไหน

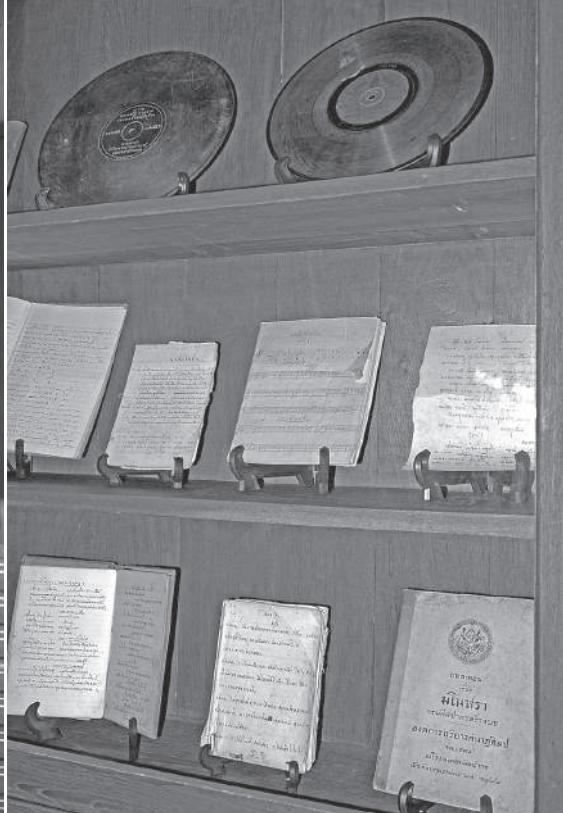
ผลสำเร็จของการศึกษาอยู่ที่บุคคลประเมิน สอนมาทุกรุ่น (เดิมบ้าน อยู่ที่บ้านบาตร) เป็น ๑๐๐ ปีที่แล้วอาจารย์เสนาะ หลวงสุนทร ลูกศิษย์รุ่นเล็ก หัวดนตรีมาเลย จุดหมายต่างกัน ใช้ผ่อนคลายด้านอื่น ดนตรีใช้ช่วยเหลือ ขมรมดนตรีคุณครูหลวงมีเงื่อนไข ๓ ข้อ คือ

- มาเรียนด้วยใจรัก (รอเขาพร้อม)
- ผ่านการไหว้ครู (แผ่ระเบียบวิธีจัดการสังคม)
- วากล่าวตักเตือนได้ ให้ไปอยู่ในมือคนที่มีคุณค่า (หนังสือใส่เพลงไทย สร้างพื้นที่ให้อยู่ในปัจจุบัน)

ง่าย ๆ ก็คือ ปลุกฝังให้ทำอะไรด้วยใจ เรียนและเล่นให้มีคุณค่า เพราะฉะนั้น เป็นการอนุรักษ์ ทำผสมผสานกันในปัจจุบัน ย้อนกลับไปทำงานพิพิธภัณฑสถานข้อมูลเหมาะกับปัจจุบัน เป็นการสร้างคนให้มีทักษะ อนาคตใช้สื่อเทคโนโลยี มาใช้ การเรียนดนตรีด้วยคอมพิวเตอร์หลักสูตรต่าง ๆ

ถามว่า โหมโรงได้รับความนิยมขนาดนี้ เคยยกวงดนตรีไปบรรเลงที่ต่างประเทศหรือไม่ ตอบว่า ทั่วโลก นับแต่สหรัฐฯ ซิลิ อังกฤษ สกอตแลนด์ ฝรั่งเศส ออสเตรีย มาเลเซีย เกาหลี ไต้หวัน จีน แต่ไม่ได้ไปด้วยหนังเรื่อง โหมโรงไปด้วยดนตรีไทย แต่บางที่พอไปฉายโหมโรงแล้ว เกิดหาหรือเรื่องประเด็น ดนตรีไทย แต่ที่ออสเตรียประทับใจ เพลงที่นำไปแสดงเป็นเพลงดั้งเดิมล้วน ๆ เช่น เพลงงานศพยาว 40 นาที เชื่อกันว่า ทุกคนนั่งฟังนิ่งสนิท การไปออสเตรีย จึงสอนให้รู้ว่า ดนตรีไทยสามารถเล่นได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยเครื่องดนตรี จากที่อื่น แต่ต้องเข้าใจว่าดนตรีมีหลายระดับและประเภท เช่นเดียวกับผู้ฟัง จึงอยากสนับสนุนให้ค้นหาแนวทางของตนเอง ไม่จำเป็นต้องตามคนอื่น (ซึ่งไม่ตรงกับระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบัน)

ไหน ๆ ก็คุยกันเรื่องดนตรีไทยแล้ว เพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทย จึงได้ถามเรื่องการแบ่งวงดนตรีไทยด้วย ประเภทแรก คือ เครื่องสายเป็นเครื่องดนตรี ที่อาศัยการสั่นสะเทือนของสาย ความแตกต่างของซอด้วงและซออู้คือ ซอด้วง เป็นผู้นำวงเพราะมีเสียงสูง ในขณะที่ซออู้มีหน้าที่ประสานวง เพราะมีเสียงที่ทุ้ม และอู๊ ประเภทที่สองคือ ปี่ ขลุ่ยและเครื่องกลอง ขลุ่ยจะมีลักษณะเหมือนนกหวีด และปี่ก็มีลิ้นปี่ มโหรีเป็นวงดนตรีไทยที่มีลักษณะครบวง แต่ต้องมีการปรับเปลี่ยน

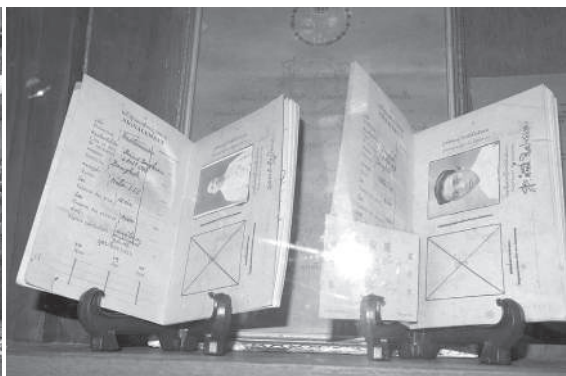
ให้เข้ากัน ครบวงที่วันนี้คือ มีเครื่องตีสีตีเป่า นำเครื่องสายและเครื่องเป่ามาเล่นด้วยกัน และวงพิเศษคือ วงตลุง แตรวงหรือวงผสม

เด็ก ๆ เยาวชนและนักเรียนนิยมตามกระแส อะไรดังก็จะนิยม แต่ความนิยมของดนตรีไทยลดน้อยลง เพราะการเตรียมตัวและปรับเสียงไม่ใช่เรื่องง่าย อาทิ ระนาดต้องใช้ตะกั่วผสมกับซี่ผึ้ง ดิดที่ได้ลูกระนาดหัว-ท้าย ด้วยความยุ่งยากที่เกิดขึ้น เครื่องสายจึงเป็นที่นิยมมากที่สุด ปัจจุบันถือว่าการเปลี่ยนแปลง ไม่ได้ดีผิดเพี้ยน ศิลปะเป็นการบันทึกสังคม ทำให้เราเข้าใจได้ว่า คนสมัยนั้นคิดอะไรและวัฒนธรรมในสมัยนั้นเป็นอย่างไร ดนตรีไทยในปัจจุบันไม่แพร่หลายเท่าที่ควร เพราะมีการจำกัดคำว่า วัฒนธรรม ดังนั้นวัฒนธรรมจึงไม่มีการเติบโต และถูกรักษาอย่างไม่สมคุณค่า เราต้องรักษาความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ไปตามคนอื่นตลอดเวลา การรักษาดนตรีไทยไว้

จึงอาจเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมดนตรีไทยในมุมกว้าง ในเวลาเดียวกัน เราไม่ควรยึดติดกับอดีตมากเกินไป บางอย่างที่ไม่จำเป็นหรือไม่เกี่ยวข้องกับ ปัจจุบันก็ควรปล่อยวางอย่างถูกต้อง (ไม่ทิ้งขว้าง) และไม่ให้เกิดเป็นอนะไรที่จะรักษาไว้ ต้องสร้างความเชื่อมโยงที่ถูกต้องต่อเยาวชน เช่น โรงเรียนมักจะถามว่า เราเสียกรุงศรีอยุธยาเมื่อไร แทนที่จะถามว่า เสียกรุงเพราะเหตุใด

คุณอัษฎาวุธฯ แสดงความคิดเห็นว่า การนำวัฒนธรรมต่าง ๆ มารวมกัน เป็นประตู่ให้คนเห็นและเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีในเบื้องต้น เหมาะสมกับผู้ที่ไม่มี ความรู้สึกลึกล้าเกี่ยวกับดนตรี นักวิชาการและศิลปินดนตรีไทยเห็นว่า การนำ วัฒนธรรมมาประสมกันเป็นวิธีการสอนให้คิดนอกกรอบ และเป็นวิธีการสื่อสาร ที่ดีกับต่างวัฒนธรรม

โหมโรงน่าประทับใจเสียอย่างนี้ ก็น่าจะมีการสร้างหนังเช่นนี้อีก แต่คุณ อัษฎาวุธฯ ไม่ได้ตอบรับหรือปฏิเสธ บอกไว้เพียงว่า มูลนิธิได้มีส่วนร่วมหลายครั้ง

ในการทำเพลงประกอบภาพยนตร์ เนื่องจากว่า ไม่ใช่ผู้กำกับเอง ในยุคปัจจุบัน ดนตรีไทยถูกนำไปใช้อย่างผิด ๆ โดยไม่มีความรับผิดชอบ ทำให้เยาวชนเข้าใจผิด และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อดนตรีไทย โดยส่วนตัวหนังตัวอย่างที่ดีเกี่ยวกับดนตรี ก็มีอยู่บ้าง เช่น suckseed และ season change นอกเหนือจากเรื่องการสร้าง ภาพยนตร์ เครื่องดนตรีไทยควรนำเอามาปรับปรุงให้มีสมรรถนะที่เหมาะสม กับยุคนี้ เช่น ลดขนาด หรือเปลี่ยนรูปแบบเครื่องดนตรีให้พกพาง่ายขึ้น เป็นต้น แต่วัฒนธรรมและความเชื่อของคนไทยทำให้สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ ถ้าจะเปลี่ยนแปลง ต้องมีผู้สนับสนุน และมีความมุ่งมั่นในการเปลี่ยนแปลง หลายคนมีความมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนดนตรีไทยให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงของโลกทำให้มีความจำเป็นต้องทิ้งความรู้เหล่านี้ เพื่อความอยู่รอดในสังคม

คุณอัษฎารุธา กล่าวทิ้งท้ายไว้ว่า โชคดีที่เราอยู่ในแผ่นดินที่งดงามและ เต็มไปด้วยวัฒนธรรมที่สวยงาม แต่ประเทศไทยมีปัญหาในเรื่องความรู้ ถ้าเรามีความรู้และรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะทำให้หลายอย่างในประเทศ มีคุณค่ามากขึ้น เราควรมีความรู้สามด้าน คือ ความรู้ของสิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา ความรู้เกี่ยวกับโลกในปัจจุบันและความรู้เกี่ยวกับตัวเอง ทุกคนต้องแสวงหา ความรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึก

โหมโรงอาจเป็นหนังที่ผ่านตาไปเหมือนอีกหลายเรื่อง หนังจบลงทิ้ง ความงดงามของดนตรีไทยไว้ให้ถวิลหา นับเป็นความดีของหนังที่ปลุกชีวา ดนตรีไทยให้ฟื้นขึ้นมาอีกครั้ง ไม่แน่ว่า หลังจากนั้นไป จะมีใครรำความสนใจ เอกลักษณ์ไทยที่มีคุณค่าขึ้นมาอีก บางที อาจเป็นคุณก็ได้ ☸

ฝ่าวิกฤตการณ์ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน ด้วยสายสัมพันธ์อันยั่งยืน ไทย-โมร็อกโก

ยูซุฟ เบ็ญโกบ

ปัจจุบันวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานกำลังสร้างปัญหาและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ทั้งประเทศไทย โมร็อกโก และนานาชาติอย่างกว้างขวาง สาเหตุแห่งปัญหานั้น เป็นที่แน่นอนแล้วว่า มนุษย์ซึ่งเป็นผู้ใช้สอย ตักตวงและทำลายสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพลังงาน จนปัญหากำลังลุกลามและขยายวงกว้างออกไปทุกขณะ ด้วยเหตุนี้การใช้โอกาสแห่งสายสัมพันธ์อันมั่นคงของสองประเทศจึงเป็นคำตอบและทางออกของปัญหา โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมกันหามาตรการป้องกัน การปรับปรุงแก้ไข เพื่อสามารถฝ่าวิกฤตการณ์และสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตที่ดีไปด้วยกันอย่างมั่นคงและยั่งยืน

(๑)

“สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน มีผลกระทบต่อชีวิต
ความเป็นอยู่ของแต่ละคนอย่างไร และเราจะช่วยกันแก้ไขและ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างไร”

“ธรรมชาติแวดล้อมของเรา ไม่ว่าจะเป็นแผ่นดิน ป่าไม้ แม่น้ำ
ทะเล และอากาศ มิได้เป็นเพียงสิ่งสวย ๆ งาม ๆ เท่านั้น หากแต่เป็นสิ่งจำเป็น
สำหรับการดำรงชีวิตของเรา ดังนั้น การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของเราไว้
ให้ดีนี้ ก็เท่ากับเป็นการปกป้องรักษาอนาคตไว้ให้ลูกหลานของเราด้วย...”
พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตั้งแต่ยังเป็นสายพระเนตร
อันกว้างไกลของพระองค์ที่ทรงมองเห็นและห่วงใยพสกนิกรเกี่ยวกับการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งนั่นคือสิ่งสำคัญที่เราชาวไทยและทุกคน
ในโลกสมควรตระหนักและมุ่งไปสู่ภาคการปฏิบัติอย่างจริงจัง กระผมคิดเห็นว่า
ภารกิจการปกป้องรักษาระบบสมดุลและความสวยงามของธรรมชาติเป็นหน้าที่
ของคนทุกคนด้วยเหตุที่เราเป็นผู้ใช้ อาศัยดักตวง รวมทั้งเป็นผู้ทำลาย
สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติตลอดมาไม่ใช่อะไร

ความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่เคย
พร้อม บัดนี้ ทั้งประเทศไทย โมร็อกโก รวมทั้ง
นานาประเทศต่างก็ต้องประสบปัญหา
หลากหลายประการที่คล้ายคลึงกัน จึงสมควร
เป็นวาระสำคัญที่ทุกประเทศต้องตระหนักว่า
เป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในเวลา
อันจำกัด โดยเฉพาะหากระบบและความสมดุล
ของธรรมชาติยังถูกทำลายอยู่ตลอดเวลา

ผลย้อนกลับและปรากฏการณ์ที่มนุษย์ต้องเผชิญมีหลายรูปแบบ
หลากหลายสถานการณ์ที่สร้างความเดือดร้อนต่อวิถีชีวิต ซึ่งกระผมขอเสนอทั้ง
สาเหตุและผลกระทบของภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ที่เห็นได้ชัด อาทิ
ปัญหาแหล่งน้ำเน่าเสีย ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าซึ่งสร้างปัญหาทั้งระบบนิเวศ
ภัยแล้งและอุทกภัย ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหาการใช้สารเคมีใน
การประกอบเกษตรกรรม

กระผมขอเริ่มด้วยประเด็นปัญหาใหญ่ระดับโลกที่ถูกจับตาเป็นพิเศษ
นั่นคือ การเข้าถึงแหล่งน้ำที่สะอาดและมีคุณภาพสำหรับการอุปโภคบริโภคซึ่ง
มีสัดส่วนน้อยเหลือเกินหากเปรียบเทียบกับความต้องการโดยรวมของประชากร
โลก เนื่องจากน้ำที่มีอยู่ในโลกเป็นน้ำทะเลและมหาสมุทรเกือบร้อยละ 90
ที่เหลือเป็นน้ำจืดสำหรับการใช้ของมวลมนุษยชาติ และน้ำจืดที่มีอยู่อย่างจำกัด
นี้เอง ที่คนจำนวนไม่น้อยเลยในยุคปัจจุบัน ให้ความสำคัญโดยไม่ใส่ใจ
ผลกระทบต่อน้ำ มีการทิ้งขยะ ปล่อยของเสีย สารพิษ ทั้งรายบุคคล องค์กร
เกษตรกร โดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ อย่างเินชา จนในที่สุดน้ำที่
เคยใสสะอาด สัตว์น้ำนานาชนิดที่เคยอาศัยอย่างมีความสุข กลับกลายเป็นภาพ
น้ำเน่าเสียที่ยากจะเยียวยาและแก้ไขให้ดีขึ้นได้ ผลย้อนกลับอันเลวร้ายได้
กลับคืนสู่วิถีชีวิตของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการขาดน้ำที่สะอาดเพื่อใช้ใน

ชีวิตประจำวัน การต้องพบกับมลพิษทางกลิ่นและอากาศ สัตว์น้ำและพืชน้ำ
ล้มตายจำนวนมาก รวมทั้งโรคระบาดที่บั่นทอนคุณภาพชีวิตอย่างร้ายแรง

อีกประเด็นที่น่าวิตกคือ ปัญหาการรุกรานและทำลายผืนป่าเพื่อ
ประโยชน์ส่วนตน กระผมรู้สึกเศร้าและเสียใจอย่างยิ่งทุกครั้งที่ได้ติดตาม
สถานการณ์ข่าวการตัดไม้ทำลายป่าจากบุคคลและองค์กรธุรกิจที่หากินกับ
มรดกของชาติ แม้จะมีการป้องกัน ปรามปรามและกำจัดการอย่างสุดความสามารถ
จากเจ้าหน้าที่และชาวบ้านแล้วก็ตาม แน่จนครั้นว่า เมื่อป่าไม้อันเป็นแหล่งพักพิง
ของสัตว์ มนุษย์ รวมทั้งเป็นต้นกำเนิดของน้ำและความอุดมสมบูรณ์ในธรรมชาติ
ถูกทำลายอย่างกว้างขวาง ผลย้อนกลับที่ธรรมชาติเอาคืนย่อมหนักหนาและ
สาสมกับน้ำมือของผู้ทำลาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาดินถล่ม ปัญหาภัยแล้ง
ปัญหาน้ำป่าไหลหลาก ปัญหาฤดูกาลที่แปรปรวน ปัญหาสัตว์ไร้แหล่งพักพิง
ล้มตาย และสูญพันธุ์ในที่สุด จึงน่าขบคิดอย่างยิ่งว่า ผลกระทบแทนที่จะเกิดเฉพาะ
ผู้ทำลายและตกตวงผลประโยชน์จากผืนป่าอันเป็นมรดกของชาติ แต่กลับ
ครอบคลุมและสร้างความเดือดร้อนต่อวิถีชีวิตโดยรวมอย่างไรทางหลีกเลี่ยง

สำหรับแง่มุมมลพิษทางอากาศ แน่จนว่าทุกคนย่อมต้องการอากาศ
ที่ดีและบริสุทธิ์สำหรับการหายใจ ซึ่งนั่นเป็นภาพที่เกิดขึ้นจริงในอดีต แต่
ณ ปัจจุบันนี้ เป็นเรื่องที่ยากมากที่จะได้สัมผัส เพราะการแสวงหาความก้าวหน้า

ทางเทคโนโลยี การอยู่กับวิถีชีวิตบริโภคนิยม การขยายตัวของสังคมเมือง และการรุกกล้าเขตชนบทเพื่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมที่ปล่อยสารพิษ และควันพิษสู่ชั้นบรรยากาศ รวมทั้งพื้นที่โดยรอบ ได้ก่อปัญหาต่อระบบทางเดินหายใจและคุณภาพชีวิตทั้งสังคมเมืองและชนบทอย่างชัดเจน ผลกระทบที่ประจักษ์และเป็นข่าวทุกวัน เป็นต้นว่า การล้มป่วยของประชาชนด้วยโรคร้ายต่าง ๆ นานา การไม่สามารถจัดการกับสารพิษที่รั่วไหลสู่ระบบนิเวศ อีกทั้งปัญหาการฟ้องร้องเอาผิดต่อผู้ประกอบการอยู่อย่างต่อเนื่อง

ประเด็นปัญหามภาวะสิ่งแวดล้อมปิดท้าย คือ การใช้สารเคมีในการประกอบเกษตรกรรม กระผมเชื่อมั่นอย่างยิ่งว่า หากคนไทยและทั่วโลกได้ประจักษ์และเข้าถึงโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่สามารถประกอบการเกษตรที่สามารถพึ่งพาตนเอง โดยการพึ่งพิงและเป็นมิตรกับธรรมชาติ ปัญหานี้คงไม่เกิดขึ้น แต่ยุคนี้เกษตรกรที่เจริญรอยตามพระราชดำริอย่างแท้จริงยังมีน้อย เนื่องจากยังใช้สารเคมีและยาปราบศัตรูพืชอย่างดาษดื่น สารพิษอันตรายที่ตกค้างในผลผลิต ปัญหาดินเสียและเสื่อมโทรม สารพิษไหลลงสู่แหล่งน้ำคือผลร้ายที่ได้รับผลกระทบกลับคืนสู่เกษตรกรและผู้บริโภคในวงกว้าง

การเริ่มต้นปรับความคิดและพฤติกรรมเพื่อโลกใบนี้นับว่ายังไม่สายเกินไป เพราะวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมของทุกวันนี้ยังสามารถร่วมสร้างแนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขให้สถานการณ์ดีขึ้นได้ด้วยวิธีการง่าย ๆ ที่เราทุกคนสามารถทำได้คือ

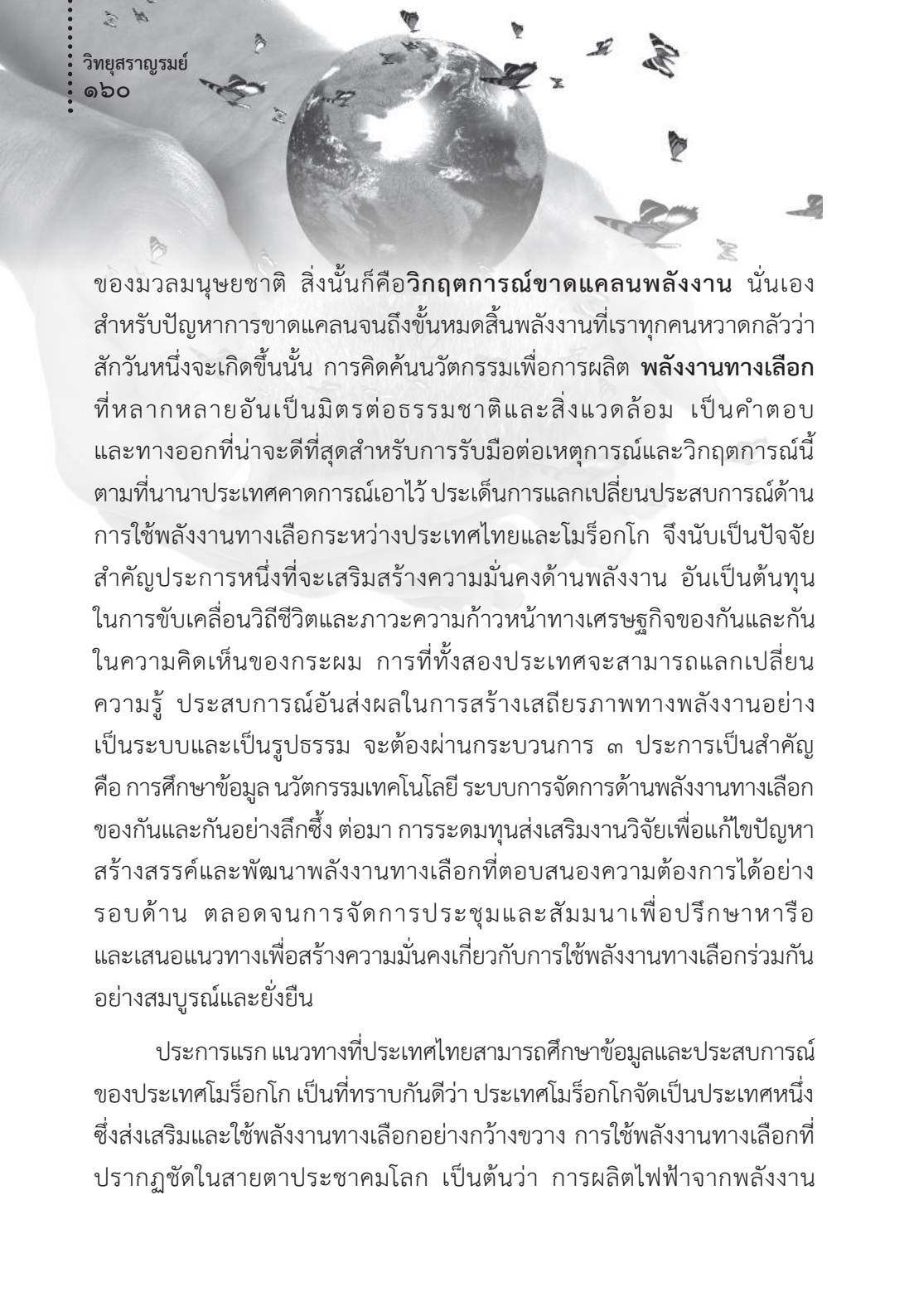
การเริ่มต้นความคิดทำเพื่อโลกและสิ่งแวดล้อมที่ตนเองเสียก่อน จากนั้นจึงหันมาร่วมมือร่วมใจ ร่วมอนุรักษ์และรู้จักทดแทนสิ่งแวดล้อมรอบกายที่หายไป เป็นต้นว่า การช่วยกันปลูกต้นไม้ทดแทนเพื่อเพิ่มปริมาณผืนป่า การใช้กระดาษอย่างคุ้มค่า การรู้จักนำและส่งเสริมกระบวนการรีไซเคิลมาใช้เพื่อลดปริมาณขยะและสิ่งของเหลือใช้ การใช้พลังงานทุกรูปแบบอย่างรู้คิดและคำนึงถึงอนาคต การร่วมปกป้องรักษาแหล่งน้ำตามธรรมชาติด้วยวิธีการต่าง ๆ การลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และมีเทนจากกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงโรงงานอุตสาหกรรมสู่ชั้นบรรยากาศ ฯลฯ เพียงเท่านี้ คุณก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีส่วนสร้างสรรค์ ห่วงแทนและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อโลกของเราที่จะสวยงามและยั่งยืนต่อไป

ขอให้ทุกท่านกระตุ้นเตือนซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการช่วยแก้ไขและธำรงรักษาสิ่งแวดล้อมอันงดงามให้อยู่กับเราและโลกใบนี้ไว้ให้นานที่สุด เพราะคงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า เมื่อใดที่หมดสิ้นสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ มนุษย์ก็คงสิ้นลมหายใจ

(๒)

“ประเทศโมร็อกโกมีการใช้พลังงานทางเลือกอย่างกว้างขวาง
ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยก็ได้เริ่มมีการใช้พลังงานทางเลือกเช่นกัน
ท่านคิดว่าประเทศไทยกับโมร็อกโกจะสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ด้านการใช้พลังงานทางเลือกได้อย่างไรบ้าง”

ภายหลังจากที่เราได้เห็นและสัมผัสกับความเป็นจริงในสถานการณ์สถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันว่า มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละคนรวมไปถึงภาคสังคมโดยรวมมากมายเพียงใด ตลอดจนการนำไปสู่แนวทางที่ทุกคนสามารถเป็นผู้ช่วยแก้ไขและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปแล้ว อีกปัญหาหนึ่งซึ่งเป็นวิกฤตการณ์อันน่าวิตกและมีผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิต

A black and white photograph of a hand gently holding a globe of the Earth. Numerous butterflies are shown in flight around the globe, some on the hand and others in the air. The background is a soft, out-of-focus light.

ของมวลมนุษยชาติ สิ่งนั้นก็คือ**วิกฤตการณ์ขาดแคลนพลังงาน** นั่นเอง สำหรับปัญหาการขาดแคลนจนถึงขั้นหมดสิ้นพลังงานที่เราทุกคนหวาดกลัวว่าสักวันหนึ่งจะเกิดขึ้นนั้น การคิดค้นนวัตกรรมเพื่อการผลิต **พลังงานทางเลือก** ที่หลากหลายอันเป็นมิตรต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นคำตอบและทางออกที่น่าจะดีที่สุดสำหรับการรับมือต่อเหตุการณ์และวิกฤตการณ์นี้ ตามที่นานาประเทศคาดการณ์เอาไว้ ประเด็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการใช้พลังงานทางเลือกระหว่างประเทศไทยและโมร็อกโก จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน อันเป็นต้นทุนในการขับเคลื่อนวิถีชีวิตและภาวะความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของกันและกัน ในความคิดเห็นของกระผม การที่ทั้งสองประเทศจะสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์อันส่งผลในการสร้างเสถียรภาพทางพลังงานอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม จะต้องผ่านกระบวนการ ๓ ประการเป็นสำคัญ คือ การศึกษาข้อมูล นวัตกรรมเทคโนโลยี ระบบการจัดการด้านพลังงานทางเลือกของกันและกันอย่างลึกซึ้ง ต่อมา การระดมทุนส่งเสริมงานวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาสร้างสรรค์และพัฒนาพลังงานทางเลือกที่ตอบสนองความต้องการได้อย่างรอบด้าน ตลอดจนการจัดการประชุมและสัมมนาเพื่อปรึกษาหารือและเสนอแนวทางเพื่อสร้างความมั่นคงเกี่ยวกับการใช้พลังงานทางเลือกร่วมกันอย่างสมบูรณ์และยั่งยืน

ประการแรก แนวทางที่ประเทศไทยสามารถศึกษาข้อมูลและประสบการณ์ของประเทศโมร็อกโก เป็นที่ทราบกันดีว่า ประเทศโมร็อกโกจัดเป็นประเทศหนึ่งซึ่งส่งเสริมและใช้พลังงานทางเลือกอย่างกว้างขวาง การใช้พลังงานทางเลือกที่ปรากฏชัดในสายตาประชาคมโลก เป็นต้นว่า การผลิตไฟฟ้าจากพลังงาน

แสงอาทิตย์ในปี ๒๕๕๒ ที่ผ่านมา รัฐบาลโมร็อกโกได้ประกาศแผน Moroccan Solar Plan เนื่องจากประเทศนี้มีแสงอาทิตย์มากกว่า ๓,๐๐๐ ชั่วโมงต่อปี จุดนี้นับเป็นจุดแข็งและความชาญฉลาดที่ประเทศนี้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่สู่กระบวนการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ โมร็อกโกมีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ให้ได้มากกว่าร้อยละ ๔๐ ของพลังงานที่ใช้ในประเทศ

ที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ การลงทุนเพื่อจะเปลี่ยนแปลงวิถีพลังงานแบบดั้งเดิมนี้เชื่อว่ารัฐบาลโมร็อกโกจะทุ่มทุนสร้างความเปลี่ยนแปลงเพียงลำพัง หากแต่มีความพยายามที่จะชักชวนบริษัทต่างชาติให้เข้ามาร่วมลงทุนพัฒนาโรงผลิตไฟฟ้าแสงอาทิตย์อีกด้วย ทั้งนี้ สามารถนำเสนอการณ์ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มาเป็นข้อมูลและบทเรียนให้แก่ประเทศไทยว่า เราเองก็สามารถใช้ศักยภาพและต้นทุนที่มีอยู่ ทั้งสภาพทางภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ งบประมาณ รวมทั้งข้อมูลและบุคลากรทางวิชาการมาร่วมกันสร้างสรรค์พลังงานแสงอาทิตย์มาใช้อย่างเป็นทางการในระดับชาติและท้องถิ่น ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งที่เราจะมีพลังงานสะอาดใช้และประหยัดงบประมาณลงได้อย่างมาก เพื่อทดแทนและรองรับการใช้ในประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนประชากร การขยายตัวของชนบท เมือง และภาคอุตสาหกรรม

อีกด้านหนึ่งของพลังงานทางเลือกที่ประเทศโมร็อกโกประกาศใช้ในประเทศคือ **พลังงานลม**ที่ใหญ่ที่สุดในทวีปแอฟริกา ซึ่งจากข่าวสารที่ปรากฏพบว่า โมร็อกโกมีความพร้อมอย่างยิ่งในการสร้างพลังงานทางเลือกจากลม เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่มีชายฝั่งยาวกว่า ๓,๕๐๐ กิโลเมตร

ซึ่งมีศักยภาพในการดำเนินโครงการผลิตไฟฟ้าจากลมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ รัฐบาลได้ประกาศโครงการ Moroccan Integrated Wind Energy Project อันเป็นการร่วมทุนระหว่างรัฐ องค์กรเอกชน และการขอความร่วมมือทางงบประมาณจากต่างประเทศ เพื่อรองรับการใช้พลังงานไฟฟ้าของประชาชนมาผนวกกับผลการผลิตพลังงานไฟฟ้าที่ได้มาจากพลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งสามารถครอบคลุมความต้องการได้เกือบทั้งประเทศ แม้จะเป็นแค่ระยะเริ่มต้นที่เปลี่ยนแปลงระบบพลังงานทางเลือกของโมร็อกโก แต่ในความเห็นของกระผมเชื่อมั่นว่า ประเทศไทยสามารถใช้ประสบการณ์ครั้งสำคัญของประเทศโมร็อกโก มาปรับใช้กับประเทศของเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังงานลม ที่เราเองก็มีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นชายฝั่งอยู่เหมือนกัน ทั้งภาคตะวันออก ภาคใต้ฝั่งอันดามันและอ่าวไทย รวมทั้งสภาพภูมิอากาศ งบประมาณ ตลอดจนข้อมูลและบุคลากรทางวิชาการเพียงพอที่จะสามารถใช้ประสบการณ์ของโมร็อกโกเพื่อให้เราชาวไทยมีพลังงานทางเลือกที่เป็นรูปธรรมและเพียงพอต่อความต้องการได้เช่นกัน

สำหรับแง่มุมที่ประเทศไทยจะสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการใช้พลังงานทางเลือกแก่ประเทศโมร็อกโกนั้น กระผมคิดว่า คงไม่มี

ประสบการณ์ใดจะสามารถแลกเปลี่ยนได้ดีและมีประสิทธิภาพสูงสุดในฐานะนวัตกรรม ภูมิปัญญา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ดีเท่าพลังงานทางเลือกที่มาจากพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “พระบิดาแห่งพลังงานไทย” ที่ได้รับการยอมรับนับถือจากเวทีโลก และนานาชาติประเท ซึ่งพระองค์ได้มีกระแสพระราชดำรัสต่อสถานการณ์ การขาดแคลนพลังงานและการส่งเสริมพลังงานทดแทนไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๔ เมื่อ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๘ ความว่า

“...ถ้าน้ำมันเชื้อเพลิงหมดแล้ว ก็ใช้เชื้อเพลิงอย่างอื่นได้ มีแต่ต้องขยันหาวิธีที่ทำให้เชื้อเพลิงเกิดใหม่ เชื้อเพลิงที่เรียกว่าน้ำมันนั้นมันจะหมด ภายในไม่กี่ปีหรือไม่ก็สิบปีก็หมด... ถ้าไม่ได้ทำเชื้อเพลิงทดแทน เราก็เดือดร้อน...”

จากแนวโน้มสถานการณ์ด้านพลังงานที่ลดลงและมีราคาเพิ่มสูงขึ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยความเป็นอยู่ของพสกนิกรที่จะสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน จึงทรงคิดค้นพลังงานทางเลือกจนแพร่หลายในประเทศ ที่จะขอกว่าในที่นี้ เป็นต้นว่า ไบโอดีเซลและแก๊สชีวภาพ

ในมิติแรก พลังงานทางเลือก “ไบโอดีเซล” เป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ใช้ทรัพยากรใกล้ตัวมาใช้ประโยชน์ เช่น ปาล์มน้ำมันและน้ำมันพืชใช้แล้ว ซึ่งมีการทดลองและทดสอบแล้วว่าใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ จุดนี้นับเป็นทางรอดของประชาชนในยุคที่พลังงานน้ำมัน

มีราคาแพง อีกทั้งต้องอาศัยการนำเข้าน้ำมันจำนวนไม่น้อยจากต่างประเทศ กระผมคิดเห็นว่า ประเทศโมร็อกโกก็สามารถนำนวัตกรรมดังกล่าวไปปรับใช้อย่างเป็นทางการเพื่อเป็นพลังงานทางเลือกหนึ่งสำหรับคนในประเทศ อีกทั้งลดรายจ่ายในครัวเรือนและภาครัฐได้มากอีกด้วย

สำหรับ “แก๊สชีวภาพ” ซึ่งเป็นนวัตกรรมพลังงานทางเลือกที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง เนื่องจากพลังงานที่ได้มีอยู่อย่างมากมายในท้องถิ่น อันได้แก่ มูลสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งได้ผ่านกระบวนการทดสอบว่าสามารถใช้ได้จริง อีกทั้งยังสามารถทำได้ทุกครัวเรือน ประกอบกับต้นทุนการติดตั้งที่ไม่แพง เป็นผลให้ภาคครัวเรือนมีพลังงานเชื้อเพลิงสำหรับการประกอบอาหารรวมถึงลดค่าใช้จ่ายสำหรับแก๊สหุงต้มได้อย่างสิ้นเชิง จุดนี้เองที่กระผมคิดว่า น่าจะเป็นอีกวิถีทางของพลังงานทางเลือกที่ประเทศโมร็อกโกสามารถน้อมนำภูมิปัญญาของในหลวงไปใช้ในการจัดการภาคครัวเรือน อีกทั้งยังลดปริมาณค่าใช้จ่ายของภาครัฐในการสรรหาพลังงานแก๊สหุงต้มที่มีแนวโน้มราคาที่สูงขึ้นทุกขณะให้กับประชาชน พลังงานทางเลือกที่สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์อันเป็นพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่กล่าวมานั้น เป็นแค่ส่วนหนึ่งจากโครงการที่พระองค์ทรงทุ่มเทเพื่อพสกนิกร โดยยังมีพลังงานทางเลือกที่พระองค์ทรงคิดค้นเพื่อคนไทยอีกหลายอย่าง เป็นต้นว่า การคิดค้น

น้ำมันเชื้อเพลิงแก๊สโซฮอล์ซึ่งได้เปิดใช้ในเชิงพาณิชย์ เอทานอล และดีโซฮอล์ (ตอนนี้ยังใช้ในโครงการศึกษาวิจัยภายในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา)

มิติต่อมาคือ การระดมทุนส่งเสริมงานวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ พัฒนาผลงาน ทางเลือกที่ตอบสนองความต้องการได้อย่างรอบด้าน ซึ่งแน่นอนว่า กระบวนการ ใด ๆ ที่จะนำมาซึ่งการคิดค้นจนปรากฏผลสำเร็จ ย่อมขาดการวิจัยไปไม่ได้ กระผมปรารถนาที่จะเห็นการร่วมมือของสองประเทศในการร่วมลงทุน สนับสนุนงานวิจัยของกันและกัน รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนบุคลากรเพื่อร่วม แก้ไขปัญหา เผยแพร่วิชาการ และสร้างสรรค์นวัตกรรมที่จะสร้างความมั่นคง และก้าวหน้าของพลังงานทางเลือกได้อย่างกว้างขวาง

อีกหนึ่งวิธีการสุดท้ายที่กระผมคิดว่าจะน่าจะเป็นวิธีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ได้อย่างดียิ่ง ได้แก่ การจัดการประชุมและสัมมนาเพื่อร่วมปรึกษาหารือและเสนอแนวทางเพื่อสร้างความมั่นคงเกี่ยวกับการใช้พลังงานทางเลือก ร่วมกันอย่างสมบูรณ์และยั่งยืน กระผมเชื่อว่า หากทั้งสองประเทศกำหนดวาระ การประชุมและสัมมนาเพื่อความก้าวหน้าเกี่ยวกับพลังงานทางเลือกร่วมกัน อย่างเป็นประจำทุก ๆ ปี จะสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้อย่างรอบด้าน เต็มรูปแบบ อีกทั้งยังสามารถใช้เวทีนี้เป็นโอกาสในการนำเสนองานวิจัยเพื่อ การพัฒนาพลังงานทางเลือกระหว่างกัน ประการสำคัญสูงสุด ผลที่จะตามมา คือ การกระชับความมั่นคงทางสัมพันธภาพของสองประเทศที่จะยั่งยืนทุกท่าน คงเห็นแล้วว่า ประเด็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านพลังงานทางเลือก ระหว่างไทยและโมร็อกโกมีความสำคัญเพียงใดต่อการเปลี่ยนแปลงและสร้าง หลักประกันอันมั่นคงเพื่ออนาคต แน่แน่นอนอย่างยิ่งว่า ท่ามกลางสถานการณ์

พลังงานทั่วโลกที่กำลังเข้าสู่ขั้นวิกฤติ หากความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ร่วมสร้างสรรค์ และร่วมพัฒนาความมั่นคงทางพลังงานทางเลือกได้เกิดขึ้น ผลแห่งเสถียรภาพด้านพลังงานทางเลือกที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ของสองประเทศย่อมปรากฏผลสำเร็จตามความประสงค์ในอนาคตอันใกล้ได้ อย่างแน่นอน

(๓)

“เราจะจัดการกับปัญหาขยะล้นโลกได้อย่างไร”

จากเนื้อหาสาระด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้านพลังงานทางเลือกของทั้งสองประเทศที่กระผมได้นำเสนอไปแล้วนั้น เราก็ก้าวเข้าสู่ประเด็นสุดท้าย นั่นคือ “ปัญหาขยะล้นโลก” ซึ่งประจักษ์ชัดกับ ทุกคนแล้วว่า เป็นปัญหาใหญ่ใกล้ตัวของทุกคน ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต โดยรวมทั้งในอดีต ปัจจุบัน และมีที่ทำว่าจะลุกลามและขยายวงกว้างไปสู่อนาคต อย่างน่าหวั่นวิตก

ก่อนอื่น กระผมขอกล่าวในเบื้องต้นว่า ขยะ เป็นปัญหาที่มีสาเหตุ มาจากวงจรการอุปโภค บริโภค การผลิต การจัดจำหน่ายในวิถีชีวิตของมนุษย์ นอกจากการสร้างสมปริมาณขยะในระดับบุคคลและภาคครัวเรือนแล้ว ยังรวม ไปถึงภาพของสังคม ประเทศ ทวีป ไปจนถึงประชากรโลกจำนวนมากมาย มหาศาลที่กระทำการอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม รวมถึง ไม่ยึดถือและใส่ใจในหลักการจัดการขยะอย่างถูกต้อง เป็นต้นว่า การทิ้งขยะ

ไม่ถูกที่ การไม่ใส่ใจจัดการคัดแยกขยะ การใช้ความมั่งง่ายต่อธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นการทิ้งขยะในที่ต่าง ๆ ทั้งอาคารสถานที่ ถนนหนทาง ป่าไม้ รวมถึงการทิ้งขยะลงแหล่งน้ำลำคลอง แม่น้ำ ทะเล แม้กระทั่งมหาสมุทร จากปริมาณขยะชิ้นเล็กชิ้นน้อยเมื่อมันได้ถูกรวมกัน สะสม และทับทวีจำนวน ผ่านกาลเวลา ก็กลับกลายเป็นภาพกองขยะขนาดมหึมาจนยากที่จะกำจัดได้ ในที่สุด ผลย้อนกลับอันเลวร้ายที่มนุษย์สร้างขึ้นก็กลับคืนมนุษย์อย่างเต็มรูปแบบ ทั้งมลพิษทางกลิ่นและทัศนียภาพที่น่าหดหู่ใจ การแพร่กระจายของโรคติดต่อ รวมถึงสารพิษที่รั่วไหลจนสร้างโรคร้ายไข้เจ็บหลากหลายรูปแบบ จนคุกคามและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตอย่างกว้างขวาง ประการสำคัญ การต้องใช้งบประมาณที่ยากจะคำนวณของแต่ละประเทศทั่วทั้งโลกเพื่อจะสามารถจัดการปัญหาขยะล้นเมืองและล้นโลกอย่างมีประสิทธิภาพได้

สำหรับมิติแรก กระผมขอนำเสนอในแง่มุมหลักปฏิบัติการลดปริมาณ และกำจัดขยะด้วย **หลักปฏิบัติการ 6R** ซึ่งเป็นวิธีการจัดการที่กระผมขอเสนอ เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งที่ทุกคน สังคม ประเทศ ไปจนถึงระดับโลกสามารถนำมาใช้ เพื่อแก้ไขและรับมือกับปัญหาขยะล้นโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังลดปัญหามลพิษ เพิ่มทรัพยากรและพลังงานให้กับโลกใบนี้ ที่สำคัญสามารถนำมาปรับใช้ในวิถีชีวิตได้ง่ายดายหากได้รับจิตสำนึก ความใส่ใจ และร่วมมือกันจากทุกคน ทุกฝ่ายอย่างจริงจังและพร้อมเพรียง เข้าสู่หลักปฏิบัติการแรก **R1 (Rethink : คิดใหม่)** สำหรับความคิดเห็นของกระผมแล้ว การที่เราจะสามารถเปลี่ยนแปลงใด ๆ โดยเฉพาะการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญประการแรกคือ การมีความคิดและจิตสำนึกเพื่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่เพื่อโลกและอนาคตของทุกคน ต้องมีจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ จากทุก ๆ คนที่จะเปลี่ยนทั้งความคิดและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและตระหนักในปัญหาขยะล้นโลก แน่แน่นอนว่าเมื่อแสงสว่างแห่งจิตสำนึกที่จะคิดใหม่ ทำใหม่ เพื่ออนาคตที่สดใสได้เกิดขึ้น

กับเราทุกคน หลักปฏิบัติการอีก 5R ต่อจากนี้ย่อมเป็นเรื่องง่ายที่เราจะจัดการกับปัญหาขยะแม้ว่ามันจะมากมายแค่ไหนก็ตาม การคิดใหม่ในที่นี้ เป็นต้นว่า การพยายามสนับสนุนสินค้า อุปโภค บริโภค ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สิ่งสำคัญคือกระตุ้นเตือนตนเองและบุคคลรอบข้างที่จะลดปริมาณขยะให้ได้มากที่สุด และทำทุกวิธีการที่สามารถอนุรักษ์ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้ได้มากที่สุดเช่นกัน ฯลฯ ต่อมา หลักปฏิบัติการ R2 (Reduce : ลดการใช้) เน้นอนอย่างยิ่งว่า ปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นทุกขณะจนสร้างปัญหาใหญ่ต่อการกำจัด สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการไม่ช่วยกันรณรงค์ส่งเสริมลดปริมาณขยะ ภาพที่เราเห็นและทำกันจนชินตา คือ การนิยมใช้ถุงพลาสติก จาน และถ้วยโฟม แก้วน้ำพลาสติกที่ใช้ได้เพียงครั้งเดียว เป็นต้น เมื่อเรานำหลักปฏิบัติการ **ลดการใช้**มาอยู่ในการดำเนินชีวิต อาทิ หันมาสร้างค่านิยมแบบใหม่ที่ยังยืนในการใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าหวายในการซื้อของเพื่อทดแทนการใช้ถุงพลาสติก การสร้างค่านิยมในการใช้กล่องข้าวหรือปิ่นโตเพื่อลดการใช้โฟม การส่งเสริมใช้แก้วน้ำส่วนตัวแทนการใช้แก้วที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เพียงแค่นี้ก็เท่ากับว่าเราเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยลดและแก้ไขปัญหาขยะที่จะเพิ่มปริมาณได้อีกทางหนึ่ง

สำหรับ R3 (Reuse : การใช้ซ้ำ) เป็นหลักปฏิบัติการนำกลับมาใช้อีกครั้งหรือหลาย ๆ ครั้ง กระผมเชื่อเหลือเกินว่า การที่เรารู้จักการใช้ของที่อยู่อย่างรู้ค่า

ไม่ฟุ่มเฟือย รวมถึงคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและพลังงานจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะแก้ไขและป้องกันปัญหาขยะล้นโลก วิธีการอันง่ายดายที่กระผมคิดว่าเราสามารถทำกันได้ทุกคน เป็นต้นว่า การใช้กระดาษให้ครบทั้งสองหน้า ในกรณีที่กระดาษยับเราสามารถนำมาตัดเป็นกระดาษโน้ตขนาดต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งการประดิษฐ์เป็นชิ้นงานศิลปะประดับบ้านหรือโต๊ะทำงาน หรือการใช้ถุงพลาสติกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง ตามสภาพความเหมาะสม

ตามมาด้วย หลักปฏิบัติการจัดการขยะอันสำคัญที่แพร่หลายและได้รับการยอมรับในวงกว้างมานานแล้ว นั่นคือ R4 (Recycle : นำกลับมาใช้ใหม่) วิธีนี้เป็นหนทางสำคัญที่ทั่วโลกใช้ในการลดมลพิษ ลดขยะ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ โดยการนำวัสดุที่หมดสภาพแล้วหรือที่ใช้แล้วมาเข้าสู่ขั้นตอนแปรสภาพด้วยกระบวนการต่าง ๆ เพื่อนำผลการแปรสภาพกลับมาใช้อีกครั้งหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ขึ้น ทั้งนี้ กระบวนการรีไซเคิลจะสามารถทำได้อย่างเต็มรูปแบบและมีคุณภาพได้นั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากพวกเราทุก ๆ คนก่อนเป็นสำคัญ เริ่มจากก่อนที่จะทิ้งขยะทุกครั้งจะต้องสร้างจิตสำนึกการคัดแยกขยะตามประเภทที่ได้กำหนดไว้เพื่อให้ได้ขยะรีไซเคิลตลอดจนช่วยลดขั้นตอนและพลังงานในการคัดแยกขยะให้ได้มากที่สุด

ต่อด้วยหลักปฏิบัติการจัดการขยะแนวใหม่ที่ทุกคนสามารถนำมาใช้ลดปริมาณขยะได้ไม่น้อยนั่นคือ R5 (Repair : ซ่อมแซม) สาเหตุที่มีแนวคิดนี้ขึ้นเพราะโดยมากของพวกเรา เมื่อวัสดุอุปกรณ์เล็ก ๆ น้อย ๆ เกิดชำรุด เช่น แก้วน้ำ จาน กระถางพลาสติก เป็นต้น เรามักจะทิ้งลงขยะแล้วซื้อใหม่มาทดแทนโดยที่สิ่งของเหล่านั้นยังสามารถซ่อมแซมจนใช้งานได้ดีดังเดิม อีกทั้งยังช่วยประหยัดรายจ่ายที่จะเพิ่มขึ้นเนื่องจากการซื้อใหม่ สิ่งสำคัญคือ การรู้จักซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุดเป็นการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตอีกทั้งยังสามารถเป็นแนวทางหนึ่งที่จะลดปริมาณขยะลงได้มากเช่นเดียวกัน

หลักปฏิบัติการสุดท้ายที่พวกเราสามารถจะช่วยกันจัดการปัญหาขยะ
 ล้นโลกคือ R6 (Reject : ปฏิเสธ) แน่นอนที่สุดว่า ปัญหาขยะที่ทบทวจนแทบ
 ล้นโลกมีสาเหตุสำคัญมาจากพวกเราส่วนใหญ่เป็นผู้ส่งเสริมการเพิ่มปริมาณขยะ
 นั้นเอง ที่กล่าวเช่นนี้ เพราะเรามักจะอายุ ไม่คิด และใส่ใจที่จะปฏิเสธการใช้
 ทรัพยากรแบบครั้งเดียวทิ้ง หรือการปฏิเสธใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำลายโลก
 เช่น พลาสติก กล่องโฟมที่ใช้บรรจุอาหาร ฯลฯ ทั้งที่เราทุกคนต่างทราบดีว่า
 วัสดุประเภทพลาสติก โฟม ยากยิ่งต่อการกำจัดและย่อยสลาย ดังนั้น ถึงเวลา
 ที่เราต้องร่วมกันปฏิเสธสิ่งเหล่านี้ในชีวิตประจำวันให้ได้มากที่สุด เพื่อเป้าหมาย
 ปริมาณขยะที่จะลดลงรวมทั้งภาพความคล้คลายของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มาจาก
 ขยะมิตถัดมาหลังจากที่เราได้ทราบถึงหลักปฏิบัติการจัดการขยะทั้ง 6R
 ไปแล้วกระผมขอเสนอแนวทางที่จะช่วยให้ทุกประเทศรวมพลังคล้คลาย
 ปัญหาขยะล้นโลกได้อีกทางหนึ่ง นั่นคือ การสร้างพลังงานทางเลือกจากขยะ
 ซึ่งน่ายินดีอย่างยิ่งว่า ขยะ ใ่ว่าจะมีผลร้ายแต่อย่างเดียว หากแต่ยังสามารถสร้าง
 ประโยชน์ให้กับเราและโลกใบนี้ได้โดยการใช้นวัตกรรมอันทันสมัยมาช่วยให้
 ขยะเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตพลังงานทางเลือก เป็นต้นว่า กระบวนการหมัก
 ขยะโดยใช้กระบวนการกลและชีวภาพเพื่อย่อยสลายและปรับสภาพให้ขยะ
 มีความเหมาะสมจนสามารถนำไปผลิตเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่งเพื่อใช้ในโรงไฟฟ้า
 ชีวมวลได้ นวัตกรรมอีกอย่างคือ การส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการแปรรูปขยะ
 พลาสติกเป็นน้ำมันโดยใช้เครื่องจักรแปรรูปขยะพลาสติก ผลที่ได้และปรากฏ
 เป็นรูปธรรมคือ ขยะพลาสติกวันละ ๑๐ ตัน สามารถผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงได้
 วันละประมาณ ๖,๖๐๐ ลิตร เลยทีเดียว นอกจากนี้ในประเทศไทยเองเริ่มคิดค้น
 นวัตกรรมแผ่รับรังสีจากกระป๋องนม (โซลาร์เซลล์) มาช่วยในการผลิตกระแส
 ไฟฟ้าใช้ในอาคารและครัวเรือน จะเห็นได้ว่าเมื่อเรานำนวัตกรรมการแปรรูปขยะ
 เป็นพลังงานทางเลือกมาจัดการกับปัญหาขยะล้นโลก แม้ว่าต้นทุนในการสรรหา
 อุปกรณ์และเครื่องจักรระยะเริ่มต้นมีราคาค่อนข้างแพง

แต่เมื่อพิจารณาและมองภาพอนาคตที่เราสามารถจัดการปริมาณขยะ
ความสามารถที่จะสร้างสรรค์พลังงานทางเลือกที่ไม่มีวันหมดตลอดจนช่วยลด
มลภาวะและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมการระดมทุนในสิ่งเหล่านี้นับว่าคุ้มค่า
และคุ้มกับประโยชน์ทั้งต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

มิติสุดท้าย ที่จะขอนำเสนอ คือการจัดการประชุมและสัมมนาเพื่อแก้ไข
ปัญหาขยะในประเทศ ระหว่างประเทศไปจนถึงระดับโลก แน่แน่นอนอย่างยิ่งว่า
ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่ทุกประเทศต้องเผชิญและสร้างความหนักใจไม่น้อยเลย
สำหรับการจัดการให้อยู่ในระดับที่ควบคุมได้ กระผมมีความคิดเห็นว่าทุกประเทศ
น่าจะกำหนดวาระการประชุมและสัมมนาเรื่องปัญหาขยะล้นโลกร่วมกัน
เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ นำเสนอผลงานค้นคว้าและวิจัยด้านการจัดการ
ขยะซึ่งกันและกัน รวมไปถึงการร่วมมือเสนอแนวทางแก่บางประเทศที่ยังด้อย
ศักยภาพด้านการจัดการขยะให้มีความเท่าทันและทัดเทียมกับการจัดการ
ในระดับสากล ตลอดจนร่วมกันวิเคราะห์แนวโน้มปัญหาขยะภายในโลกใน
อนาคตเพื่อหาทางแก้ไข ป้องกันและรับมือเพื่อจะเปลี่ยนแปลงปัญหา
และวิกฤตการณ์ขยะให้กลายเป็นโอกาสดียิ่งกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ขอให้ทุกท่าน
เร่งย้อนกลับมาคิดและทบทวนเรื่องการจัดการขยะทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สำหรับกระผมแล้ว การจัดการแก้ไขปัญหายะลันโลกที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนได้นั้น ต้องเริ่มที่เราเองเสียก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีจิตสำนึกเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างแน่วแน่และจริงจัง ต่อมาการรณรงค์และส่งเสริมการจัดการขยะที่ดีภายในครัวเรือนและท้องถิ่น ตามมาด้วยการสร้างมาตรการแก้ไข จัดการและป้องกันในระดับสังคมและประเทศ สุดท้าย คือการผสมผสานความร่วมมือร่วมใจของทุกประเทศในการตระหนักรู้และจัดการปัญหายะลันโลกอย่างถูกวิธี ประการสำคัญยิ่งคือ ทุกกระบวนการต้องพยายามหลีกเลี่ยงเรื่องผลกระทบต่อวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมให้ได้มากที่สุด การรณรงค์ส่งเสริมที่ประสบความสำเร็จเป็นรูปธรรมเชื่อว่าจะทำให้เพียงครั้งคราวหรือแค่ทำตามกระแสหากแต่ต้องฝึกให้อยู่ในนิสัยประจำวันจนเข้าไปในหัวใจของพวกเราทุกคน เพื่อสามารถผลักดันให้หลักปฏิบัติการณ์นี้ปรากฏผลสำเร็จในเร็ววัน

เมื่อเราได้เห็นมุมมอง เนื้อหาและสาระด้านปัญหาสิ่งแวดล้อม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านพลังงานทางเลือกของทั้งสองประเทศ จนกระทั่งประเด็นสุดท้าย นั่นคือ มุมมองการจัดการปัญหายะลันโลก กระผมเชื่อเหลือเกินว่า ทุกมิติปัญหาและทางออกที่น่าเสนอกองจะเป็นพลังหนึ่งที่สามารถกระตุ้นเตือนเราทุกคนให้รับรู้และตื่นตัวต่อความเป็นไปของปัญหาที่กระทบกับวิถีชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานที่กำลังส่งผลกระทบและขยายวงกว้างออกไปทุกขณะ

ขอให้ทุกคนตั้งคำถามและค้นหาคำตอบกับตนเองว่า เรายังมีความต้องการที่จะเห็นสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติที่ไม่โหดร้าย สดใส และอุดมสมบูรณ์ รวมถึงพลังงานทางเลือกที่จะมีอย่างหลากหลายและมากพอกับความต้องการของทั้งชาวไทย - ไหมร็อกโก รวมถึงคนทั้งโลกอย่างยั่งยืน ตลอดจนปัญหายะลันที่เราสามารถจัดการอย่างเป็นระบบจนลดจำนวนและไม่ส่งผลร้ายต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เรารักอีกหรือไม่ หากคำตอบที่เรามีสะท้อนถึงความต้องการ เราจะต้องเริ่มตระหนักที่จะสร้างและส่งเสริมจิตสำนึกพฤติกรรมทำเพื่อ

โลกตั้งแต่บัดนี้ ขอให้ทุกคนเชื่อมั่นว่า เมื่อใดก็ตามที่เราทุกคนพยายาม มุ่งมั่น
ที่จะมีส่วนร่วมแก้ไข คลื่นคลายและป้องกันปัญหาอย่างจริงจัง วิกฤตการณ์
ด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานที่มีจะค่อย ๆ คลื่นคลายจนเบาบางและหมดสิ้น
ไปในที่สุด ☸

สองแผ่นดินหนึ่งใจเป็นหนึ่ง
สองแผ่นดินซึ่งสัมพันธ์อันแน่นแฟ้น
สองแผ่นดินขีดใกล้ไร้พรมแดน
สองแผ่นดินร่วมแผนพัฒนา
สองแผ่นดินร่วมตระหนักรู้ใช้ธรรมชาติ
สองแผ่นดินประกาศความก้าวหน้า
สองแผ่นดินคิดพลังงานสร้างสรรค์มา
สองแผ่นดินร่วมสรรหาประสิทธิภาพ
สองแผ่นดินร่วมจัดการปัญหาขยะ
สองแผ่นดินร่วมเผชิญจนพ้นผ่าน
สองแผ่นดินมิตรภาพตราบนรันดร์
สายสัมพันธ์ไม้อ้อกโกและไทยเอย

สภาวะแวดล้อม ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละคนอย่างไร
และเราจะช่วยกันแก้ไขและร่วมอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมได้อย่างไร

.....
ณัฐธิดา ปาทาน

ในทุกวันนี้สภาวะแวดล้อมของโลกเราได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากมายจนทำให้เกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชากรโลกทั้งหมด ซึ่งปัญหาที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมของโลกที่สำคัญ ๆ นั้น ก็มีอยู่หลายปัญหาทั้งที่เกิดจากธรรมชาติ อาทิ แผ่นดินไหว คลื่นยักษ์สึนามิ ปรากฏการณ์เอลนีโญ การขยายตัวของทะเลทราย หรือปัญหาที่เกิดจากฝีมือมนุษย์ อาทิ สภาวะโลกร้อน มลภาวะอากาศ สารพิษอุตสาหกรรม แม่น้ำลำคลองเน่าเสีย เป็นต้น เราทุกคนในฐานะที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเกิดขึ้นของปัญหาต่าง ๆ จึงไม่ควรที่จะนิ่งเฉยกันอีกต่อไป เราควรที่จะต้องศึกษาถึงลักษณะ

ของปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น ตลอดจนแสวงหาแนวทางในการป้องกัน เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่นับวันก็ยิ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

ในปัจจุบัน สภาพแวดล้อมของโลกมีความเสื่อมโทรมเป็นอย่างมาก สิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติทั้งหลายที่มีอยู่ถูกทำลายเพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกัน สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมกลับเพิ่มแทนขึ้นมาเป็นลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบันจำนวนประชากรมนุษย์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการประดิษฐ์และพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้อำนวยประโยชน์ต่อมนุษย์เพิ่มมากขึ้น มนุษย์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติไปอย่างสิ้นเปลือง จนเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาสภาวะแวดล้อมตามมาอย่างมากมาย

นอกจากนี้ ได้เกิดภัยพิบัติขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก อาทิ ประเทศอิสราเอล ปาเลสไตน์ ซีเรีย จอร์แดน ตุรกี สหรัฐอเมริกาและอีกหลายประเทศที่ต้องเผชิญความโกลาหลจากพายุหิมะครั้งรุนแรงที่สุดในรอบหลายสิบปี โดยเฉพาะกรุงโคโรของอียิปต์ ที่มีหิมะตกครั้งแรกในรอบ ๑๑๒ ปี ส่วนทางด้านชายฝั่งตะวันออกของอังกฤษก็ต้องเผชิญกับคลื่นสูงซัดฝั่งที่เลวร้ายที่สุดในรอบ ๖๐ ปี สำหรับประเทศไทยของเราก็เช่นกัน เพราะเมื่อไม่นานมานี้หลายจังหวัดทางภาคเหนือได้ประสบกับพายุลูกเห็บอย่างหนัก จนทำให้บ้านเรือนเสียหายหลายร้อยหลังคาเรือน นอกจากนี้ธารน้ำแข็งที่ขั้วโลกก็ยังคงละลายอยู่อย่างต่อเนื่อง ภัยพิบัติที่กล่าวมานี้ส่งผลกระทบให้แก่สิ่งมีชีวิตทุกสิ่งบนโลกเป็นอย่างมาก ส่วนปัญหาใหญ่ที่ดิฉันเชื่อว่าทุก ๆ คนคงได้รับรู้และได้รับผลกระทบอยู่ในทุก ๆ วันนี้ คือ ปัญหาสภาวะโลกร้อน

สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละคนอย่างไร และเราจะช่วยกันแก้ไขและร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างไร

“สภาวะโลกร้อน” เป็นปัญหาสำคัญที่หลายคนไม่ค่อยให้ความสนใจ ทั้งที่ปัญหานี้เป็นปัญหาที่เราได้รับผลกระทบมากที่สุด ซึ่งสาเหตุหลัก ๆ ที่ทำให้เกิดสภาวะโลกร้อนนั้นคือ การตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งเกิดจากการกระทำที่ไร้ซึ่งการไตร่ตรองของมนุษย์อาจเป็นที่สงสัยกันว่าการตัดไม้ทำลายป่าเกี่ยวข้องกับ**ปัญหาสภาวะโลกร้อนได้อย่างไร** คำตอบคือ สภาวะโลกร้อน คือ สภาวะที่โลกถูกปกคลุมด้วยก๊าซเรือนกระจกในปริมาณที่มากเกินไปจนสมดุลของธรรมชาติ ก๊าซเรือนกระจกจะกักเก็บความร้อนไม่ให้สะท้อนออกนอกผิวโลก จึงทำให้อุณหภูมิของโลกเพิ่มสูงขึ้น และส่วนประกอบหลักของก๊าซเรือนกระจก คือ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งต้นไม้เหล่านั้นสามารถดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้ด้วยกระบวนการสังเคราะห์แสง ดังนั้น ยิ่งเราตัดต้นไม้มากเท่าไรเท่ากับว่าทำลายความสมดุลของโลกไปมากเท่านั้น

ที่กล่าวไปในข้างต้นเป็นเพียงปัญหาไม่กี่ปัญหาเท่านั้น ยังคงมีปัญหามากมายที่ส่งผลกระทบต่อสรรพสิ่งบนโลก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านนิเวศวิทยา อาทิ สภาพอากาศเปลี่ยนแปลงไป ฤดูหนาวมีเวลาสั้นลง ส่วนฤดูร้อนก็ยาวนานขึ้น พืชผลปลูกได้ยากขึ้นเพราะสภาพอากาศเปลี่ยนไป สัตว์น้ำพากันล้มตายเนื่องจากปรับตัวไม่ทัน ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบในด้านเศรษฐกิจอีกด้วย

อย่างที่กล่าวไป เมื่อสัตว์น้ำมีจำนวนน้อยลงก็ทำให้สูญเสียรายได้จากการจับสัตว์น้ำทำให้ประชาชนในประเทศขาดรายได้ นอกจากนี้ยังส่งผลไปถึงด้านสุขภาพของมนุษย์ทั้งโลกอีกด้วย เนื่องจากโลกร้อนเป็นสภาวะที่เชื้อโรคเจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งในอนาคตอาจทำให้มีผู้ที่ติดเชื้อและล้มป่วยมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น โรคไข้เลือดออกที่ทุกคนคงรู้จักกันดี รวมไปถึงโรคไข้มาลาเรียและอหิวาตกโรค ก็อาจจะระบาดเพิ่มขึ้นมากในหลายประเทศ

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่กำลังพัฒนา เราจึงให้ความสำคัญกับในเรื่องของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าสิ่งแวดล้อม เรานำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ แต่ไม่ได้มีการวางแผนการจัดการที่เหมาะสมเพื่อรองรับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง จนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่เหลืออยู่มีสภาพเสื่อมโทรมลง และปัญหาต่าง ๆ ด้านสิ่งแวดล้อมก็เพิ่มขึ้น ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทยเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นตามเมืองใหญ่ ปัญหามลพิษทางน้ำหรือทางอากาศที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมและชุมชนเมืองใหญ่ ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่เกิดจากการทำเหมืองแร่ การระบายน้ำเสียลงสู่ทะเล ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าหรือบุกรุกพื้นที่ป่าสงวน

สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของแต่ละคนอย่างไร และเราจะช่วยกันแก้ไขและร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างไร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประมุขของปวงชนชาวไทย ทรงห่วงใยในเรื่องของสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก พระองค์ทรงมีพระราชดำริที่เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษพิบัติที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการอนุรักษ์และปลูกป่าไม้ การรักษาและพัฒนาแหล่งน้ำ การลดการใช้พลังงานที่สิ้นเปลือง การลดปริมาณขยะ การลดปริมาณมลพิษต่างๆ และยังรวมไปถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมดุล ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พูดถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงปรัชญานี้เป็นแนวทางที่สำคัญแนวทางหนึ่งที่ทุกคนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาสภาวะแวดล้อมได้อย่างง่ายดายหลายคนคงกำลังสงสัยว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาสภาวะแวดล้อมได้อย่างไร

ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักการที่สำคัญคือ *ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยจะต้องอาศัยความรู้ และคุณธรรม* เป็นเงื่อนไขสำคัญ ซึ่ง*ความพอประมาณ* นั้น หมายถึง

ความพอดี พออยู่ พอกิน พอใช้ ต้องรู้ว่าสิ่งใดควรใช้และสิ่งใดควรรักษาไว้ โดยการใช้การประมาณ ทั้งประมาณตนและประมาณสถานการณ์ เราต้องมีความพอประมาณในการใช้พลังงานและทรัพยากรต่าง ๆ ไม่ควรใช้ไปอย่างฟุ่มเฟือย เพื่อช่วยรักษาสิ่งต่าง ๆ ให้มีไว้ใช้ได้นานถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน เราสามารถช่วยกันประหยัดพลังงานและทรัพยากรต่าง ๆ ได้โดยการใช้วิธีการง่าย ๆ อาทิ การใช้การเดินหรือใช้จักรยานแทนการใช้รถยนต์ การใช้พัดลมแทนเครื่องปรับอากาศ ดูโทรทัศน์เครื่องเดียวร่วมกันทั้งบ้านและปิดทันทีเมื่อไม่มีคนดู เปิดน้ำแค่พอใช้อย่าเปิดทิ้งไว้ตลอดการใช้งาน เป็นต้น **ถัดมาก็คือ ความมีเหตุผล** ซึ่งการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงหรือพอประมาณ จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ เช่น การรู้จักประหยัดพลังงานหรือทรัพยากร โดยรู้จักความพอดี มีเหตุผล ทำในสิ่งที่เป็นไปได้และไม่เกินกำลังของเราอย่างเช่น การประหยัดไฟคือ การลดการใช้ไฟฟ้า แต่ไม่ใช้การไม่ใช้ไฟฟ้าเลย และสุดท้ายนี้ก็คือ **การมีภูมิคุ้มกันในตัว** ซึ่งนั่นหมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ

สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ : ๑๗๘
ของแต่ละคนอย่างไร และเราจะช่วยกันแก้ไขและร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างไร

ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ขอสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งใกล้และไกล เช่น การเตรียมพร้อมและยอมรับต่อภัยพิบัติต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม ไปจนกระทั่งสภาพ เศรษฐกิจที่อาจถดถอยลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากเราทุกคนสามารถปฏิบัติตาม หลักปรัชญาพอเพียงที่ว่ามาได้ นั่นก็ถือว่าเราได้ช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ถึงแม้ไม่มากแต่ก็ไม่น้อยเลย

สรรพสิ่งในธรรมชาติล้วนแต่ถูกกำหนดมาให้ต้องพึ่งพาและดูแลซึ่งกัน และกัน ดังเช่น คำสุภาษิตไทยที่ว่าไว้ว่า “น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า ข้าพึ่งเจ้า บ่าวพึ่งนาย” ในทำนองกลับกัน “นายก็พึ่งบ่าว เจ้าก็พึ่งข้า ปากก็พึ่งเสือ เรือก็พึ่งน้ำ” เสือพึ่งป่า ป่าพึ่งเสือนั้น มีสุภาษิตเก่าอีกสุภาษิตหนึ่งว่า “เสือพึ่ง เพราะป่า ป่าพึ่งเพราะเสื่อยัง ดินดีเพราะหญ้าบัง หญ้ายังเพราะดินดี” ซึ่งสุภาษิตที่ว่ามานี้แสดงให้เห็นว่าสิ่งต่าง ๆ ล้วนแต่ต้องอาศัยกัน หากมนุษย์เรา ไม่ทำลายธรรมชาติ โลกของเราก็จะเกิดความสมดุลเป็นอย่างมาก มีนก ส่งเสียงร้อง มีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีธรรมชาติที่สวยงาม และที่สำคัญคือ มีอากาศที่บริสุทธิ์

ในฐานะที่เราทุกคนมีส่วนไม่มากก็น้อยในการเปลี่ยนแปลงไปของ ธรรมชาติหรือทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลให้โลกเกิดสภาวะต่าง ๆ ที่เลวร้าย ดังนั้นตอนนี้คงถึงเวลาแล้วที่เราจำเป็นต้องต้องตั้งสติและทบทวนสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น คิดหาวิธีแก้ไขและปรับตัวเข้าหาธรรมชาติ เพื่อให้เราอยู่ร่วมกัน

ได้อย่างกลมกลืน และไม่ทำร้ายซึ่งกันและกันมากจนเกินไป ดังเช่นคำขวัญ
วันสิ่งแวดล้อมโลก ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖

“Think - Eat - Save” “กินอยู่ รู้คิด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม”

เราจะสามารถใช้ประสบการณ์ของประเทศโมร็อกโกที่มีการใช้พลังงาน
ทางเลือกอย่างกว้างขวางกับประเทศไทยได้อย่างไร และในขณะเดียวกัน
ประเทศไทยซึ่งได้เริ่มผลิตพลังงานทางเลือกเช่นกัน ท่านคิดว่าประเทศไทยกับ
โมร็อกโกจะสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันได้อย่างไรบ้าง

พลังงานบริสุทธิ์สุดประเสริฐ	มาบังเกิดคุณโลกหายโศกศัลย์
มีแสงแดดเมื่อใดให้มาพล้น	เพราะแดดนั้นมีคุณช่วยจุนเจือ
น้ำมันแพงถ่านหินลดต่างหมดสิ้น	แต่อย่าตื่นความหวังยังมีเหลือ
มีทั้งลมมีทั้งน้ำช่วยจุนเจือ	สิ่งนี้เหนือทุกสิ่งมีมิตรเอย

วิกฤตการณ์พลังงาน เริ่มมีการพูดถึงอย่างจริงจังทั่วโลก เมื่อกลุ่มผู้ค้าน้ำมันชาติอาหรับหรือโอเปคประกาศขึ้นราคาน้ำมัน ก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางเศรษฐกิจไปทั่วโลกในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๖ และต่อเนื่องมาเป็นระยะ ๆ จนกระทั่งวิกฤตการณ์ได้ขยายจากปัญหาของราคามาสู่ความตระหนักตื้นที่ว่าผลกระทบจากการใช้พลังงานของมนุษย์ ได้ก่อวิกฤตการณ์ต่อระบบนิเวศหรือสิ่งแวดล้อมของโลกอย่างน่าหวาดหวั่นด้วย โดยเฉพาะผลกระทบจากสภาวะโลกร้อนอันเนื่องมาจากการใช้พลังงานของมนุษย์ อีกทั้งพลังงานฟอสซิลต่าง ๆ อย่างน้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซปิโตรเลียม นับวันก็ยิ่งมีราคาสูงขึ้นเพราะว่าใกล้ที่จะหมดสิ้นลง มนุษย์จึงได้มีการคิดค้นและพัฒนาพลังงานทดแทนหรือพลังงานทางเลือกขึ้นมา เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการช่วยบรรเทาปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นผลกระทบมาจากการใช้พลังงานของมนุษย์ และเพื่อช่วยให้เรามีพลังงานใช้ต่อไปในอนาคต

สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ : ๑๘๑
ของแต่ละคนอย่างไร และเราจะช่วยกันแก้ไขและร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างไร

หลายคนอาจจะยังไม่รู้จักพลังงานทดแทน และสงสัยว่าพลังงาน-ทดแทนคืออะไร

พลังงานทดแทน เป็นพลังงานทางเลือก หรือเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า พลังงานหมุนเวียนนั่นเอง พลังงานทดแทนหรือพลังงานทางเลือกนั้นเป็นสิ่งได้มาจากทรัพยากรธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นแสงอาทิตย์ ลม คลื่นน้ำ ความร้อนใต้พิภพ หรือชีวมวลและชีวมวล เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติและประโยชน์ของพลังในแต่ละรูปแบบก็จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป พลังงานทางเลือกถือว่าเป็นพลังงานที่สะอาดไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ณ ปัจจุบันนี้ดิฉันเป็นนักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในประเทศโมร็อกโก ประเทศโมร็อกโกเป็นประเทศอาหรับที่ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของทวีปแอฟริกา จากการศึกษาทำให้ดิฉันได้ทราบว่า ในปัจจุบันนี้ประเทศโมร็อกโก กำลังประสบกับปัญหาภาวะเสี่ยงต่อการขาดแคลนพลังงานอันเนื่องมาจากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและการปรับเปลี่ยนพื้นฐานโครงสร้างที่เน้นการลงทุนในสาธารณูปโภค จึงทำให้ในแต่ละปีต้องมีการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพื่อให้พลังงานมีความเพียงพอต่อการใช้งานงบประมาณในการนำเข้าพลังงานในแต่ละปีนั้นนับได้ว่าเป็นมูลค่าที่สูงมาก รัฐบาลโมร็อกโกจึงหันมาสนใจในเรื่องของการพัฒนาพลังงานทดแทน เพื่อลดการพึ่งพาพลังงานต่าง ๆ ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ อาทิ พลังงานน้ำมัน หรือพลังงานถ่านหิน

ในปัจจุบันนี้ ประเทศโมร็อกโกได้มีการใช้พลังงานทางเลือกอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์ หรือการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากลม เป็นต้น

การผลิตพลังงานจากแสงอาทิตย์ กำลังเป็นที่นิยมมากที่สุดในประเทศโมร็อกโก เนื่องจากรัฐบาลโมร็อกโกตระหนักได้ว่าพลังงานแสงอาทิตย์

เป็นพลังงานบริสุทธิ์ที่ช่วยประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังให้ความสะดวก ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียงหรือทางอากาศเลยแม้แต่หน่วย จากการสำรวจ ยังสามารถสรุปได้อีกว่า ประเทศโมร็อกโกเป็นประเทศที่มีแสงอาทิตย์มากถึง ๓๐๐๐ ชั่วโมงต่อปี ทำให้รัฐบาลโมร็อกโกเดินหน้าโครงการผลิตพลังงานไฟฟ้า จากแสงอาทิตย์อย่างเต็มที่ และเมื่อไม่นานมานี้รัฐบาลโมร็อกโกได้ทำการเปิด โรงงานผลิตไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์อย่างเป็นทางการถึง ๕ แห่ง ซึ่งโรงงานต่าง ๆ นั้นตั้งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศ ได้แก่เมือง Ouarzazate เมือง AinBniMathar เมือง Fom Al Oued เมือง Boujdour และเมือง Sebkhatah

นอกจากการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากแสงอาทิตย์แล้ว การผลิตพลังงาน ไฟฟ้าจากลมก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ประเทศโมร็อกโกให้ความสำคัญ รัฐบาลของ ประเทศโมร็อกโก มีความต้องการที่จะใช้พลังงานทางเลือกอย่างพลังงานลมแทน การใช้พลังงานหลักอย่างพลังงานฟอสซิลต่าง ๆ อีกทั้งยังต้องการทำประเทศ โมร็อกโกเป็นเขตผลิตพลังงานลมที่ใหญ่ที่สุดของแอฟริกาในปีนี้

ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยก็ได้เริ่มมีการใช้พลังงานทางเลือกต่าง ๆ เช่นเดียวกับประเทศโมร็อกโก เพราะประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่ ต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นพลังงาน น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ น้ำมันสำเร็จรูป ถ่านหิน ไปจนกระทั่ง พลังงานไฟฟ้าซึ่งงบประมาณ

ในการนำเข้าพลังงานในแต่ละปีนั้น มีมูลค่าสูงถึง ๑.๔๒ ล้านล้านบาท จึงทำให้ทางภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนการใช้พลังงานทางเลือกอย่างเต็มที่ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีพลังงานทางเลือกที่เป็นที่นิยมอยู่นั้นก็คือ การนำพืชผลทางการเกษตรมาผลิตให้เป็นพลังงานทางเลือก อาทิ ดีเซลชีวภาพหรือแก๊สโซฮอล์ เป็นต้น

ดีเซลชีวภาพ หรือที่เราทุกคนเรียกอย่างติดปากกันว่า ไบโอดีเซล (Biodiesel) คือ พลังงานทางเลือกเพื่อใช้ทดแทนน้ำมันดีเซล ซึ่งสามารถผลิตได้จากแหล่งทรัพยากรหมุนเวียนของธรรมชาติ เช่น น้ำมันพืช ไขมันสัตว์หรือสาหร่าย เป็นต้น ไบโอดีเซลมีคุณสมบัติการเผาไหม้ เหมือนกับดีเซลจากปิโตรเลียมมาก จนสามารถใช้ทดแทนกันได้ อีกทั้งไบโอดีเซลยังมีข้อดีที่สามารถย่อยสลายได้เองตามกระบวนการชีวภาพในธรรมชาติและไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม

น้ำมันแก๊สโซฮอล์ (Gasohol) เป็นพลังงานทางเลือกเพื่อใช้ทดแทนน้ำมันเบนซิน ซึ่งเกิดจากการผสมของน้ำมันเบนซินกับเอทานอลที่มีความบริสุทธิ์ แอลกอฮอล์ร้อยละ ๙๙.๕ กล่าวคือ เป็นแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ที่ผลิตจากผลผลิตทางการเกษตรที่ผ่านกระบวนการหมัก กลั่นและทำให้บริสุทธิ์ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีโรงงานผลิตเอทานอล ที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการเอทานอลแห่งชาติให้ผลิตเอทานอลเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงทั้งสิ้น ๒๔ แห่งทั่วประเทศ

ในปัจจุบันนี้พลังงานทางเลือกในรูปแบบต่าง ๆ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมาก และนับวันก็ยิ่งจะสะดวกและมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งพลังงานทางเลือกยังช่วยประหยัดการใช้พลังงานฟอสซิลและช่วยลดค่าใช้จ่ายโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาพลังงานจากแหล่งในท้องถิ่นและภายในประเทศ เราสามารถผลิตและใช้พลังงานได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ในเรื่องของพลังงานทางเลือกที่มีอยู่ในประเทศ
โมร็อกโกและประเทศไทย ทำให้ดิฉันได้ทราบว่า ทั้งสองประเทศนี้มีการใช้พลังงาน
ทางเลือกที่แตกต่างกันไป โดยประเทศโมร็อกโกจะเน้นการใช้พลังงานทางเลือก
เพื่อช่วยในเรื่องของการผลิตกระแสไฟฟ้า ส่วนประเทศไทยจะเน้นการใช้พลังงาน
ทางเลือกเพื่อช่วยในเรื่องของการผลิตเชื้อเพลิง อย่างเช่น น้ำมัน เป็นต้น

ดิฉันคิดว่า เราสามารถนำเอาข้อมูลที่ได้รับของทั้งสองประเทศมาประยุกต์
ใช้ต่อกันเพราะจะสามารถช่วยให้การพัฒนาพลังงานทางเลือกของทั้งสองประเทศ
เป็นไปได้อย่างง่ายดายมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น หากเรานำข้อมูลที่ประเทศไทย
มีการวิจัยจนประสบผลสำเร็จ อย่างในเรื่องของการผลิตไบโอดีเซลหรือการผลิต
แก๊สโซฮอลล์ มาปรับใช้ให้เข้ากับประเทศโมร็อกโก ก็จะสามารถช่วยให้ประเทศ
โมร็อกโกมีพลังงานทางเลือกที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกันเราก็สามารถนำข้อมูล
ความรู้ที่ได้จากประเทศโมร็อกโก อย่างในเรื่องของการผลิตพลังงานไฟฟ้าด้วย
พลังงานแสงอาทิตย์หรือลม ไปทำการศึกษาดังข้อดีและข้อเสียเพราะในตอนนี
ในประเทศไทยกำลังมีการวิจัยในเรื่องนี้อยู่ อาจจะช่วยให้การวิจัยในเรื่องนี้สำเร็จ
ลุ่่วงไปได้เร็วยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีพลังงานทางเลือกไว้ใช้เพิ่มมากขึ้น
เช่นกัน

เราจะจัดการกับปัญหาขยะล้นโลกได้อย่างไร

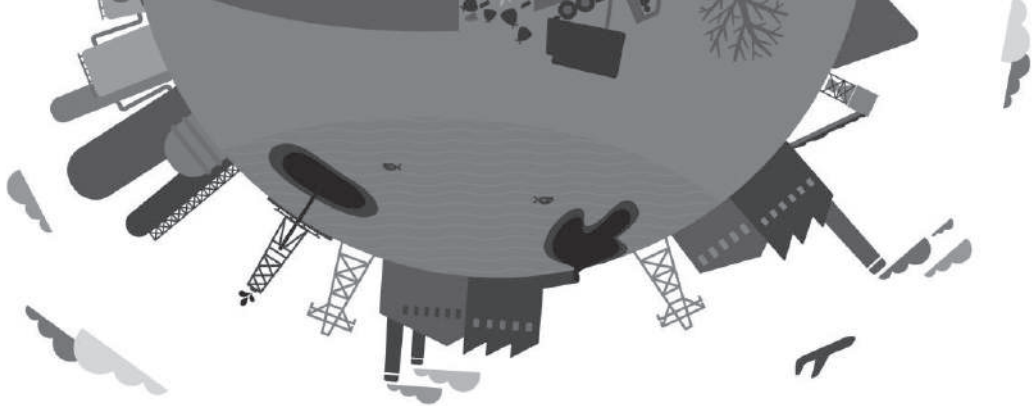
ภัยเงียบที่กำลังขยายตัวขึ้นในทุกวัน “ขยะ” ปัจจุบันวิทยาการมีความก้าวหน้า
ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อัตราการใช้ที่ดินเพิ่มขึ้นเพื่อผลิตเครื่องอุปโภค

สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ : ๑๘๕
ของแต่ละคนอย่างไร และเราจะช่วยกันแก้ไขและร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างไร

บริโภค อาหาร ที่อยู่อาศัย เป็นเหตุทำให้เศษสิ่งเหลือใช้มีปริมาณมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาของขยะขึ้นมา ซึ่งขยะก็คือสิ่งของเหลือทิ้งจากการใช้สอย ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ทั้งในการอุปโภคและบริโภค ขยะนั้นมีมากมาย หลายรูปแบบ มีทั้งขยะที่ย่อยสลายได้ ขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ ขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้และที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ การดำเนินชีวิตประจำวันของ มนุษย์ได้ผลิตขยะเป็นจำนวนมากอย่างไม่รู้ตัว ปริมาณของขยะได้มีเพิ่มขึ้นทุกวัน โดยปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาหลายปัญหาที่กำลังถูกมองข้าม เนื่องจากการใช้ชีวิตในปัจจุบันต้องการความรวดเร็ว และต้องแข่งขันกับเวลา

ขยะหรือมูลฝอย หรือของเสีย เป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และส่งผลเสียต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ทั้งโลก ขยะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นในทุกปีซึ่งมีสาเหตุมาจากการเพิ่มของประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการขยายตัวทางอุตสาหกรรม ปัญหาขยะ นับเป็น ปัญหาที่สำคัญที่ต้องการการจัดการและแก้ไขอย่างเร่งด่วน ในปัจจุบันมนุษย์ ทั่วโลกมีการทิ้งขยะรวมแล้วประมาณ ๓.๕ ล้านตันต่อวัน จะคิดได้เป็น ๑๐๕ ล้านตันต่อเดือน และประมาณ ๑,๒๖๐ ล้านตันต่อปี ซึ่งจะต้องใช้ งบประมาณในการกำจัดขยะทั่วโลกถึง ๒๐๕,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ ประมาณ ๖,๖๖๐ ล้านล้านบาทต่อปี เพื่อให้ขยะถูกกำจัดด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ปัญหาขยะยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนวันนี้ได้กลายมาเป็นปัญหาใหญ่ระดับโลกที่หลายประเทศต่างก็ต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากตอนนี้ทุกประเทศมีปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นจนไม่สามารถจัดเก็บและทำลายขยะได้ทันที อาทิ อินโดนีเซียที่แม่น้ำทั้งสายเต็มไปด้วยขยะมูลฝอยทุกประเภท เมืองใหญ่อ่างมหานครนิวยอร์กของสหรัฐอเมริกาก็เช่นกันเพราะถนนหลายสายเต็มไปด้วยขยะจนเกือบทำให้การสัญจรเป็นอัมพาต ไม่เว้นแม้กระทั่งเมืองเนเปิลของประเทศอิตาลี เมืองที่คนทั่วโลกมองว่าสวยงาม โรแมนติก แต่ที่จริงแล้วกลับประสบปัญหาวิกฤตขยะ เช่นเดียวกับเมืองอื่น ๆ ทั่วโลก

ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศที่กำลังประสบปัญหาขยะ เนื่องจากคนไทยไม่มีวินัยในการทิ้งขยะ คนไทยยังคงขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการทิ้งขยะ อีกทั้งกระบวนการกำจัดขยะในประเทศไทยก็ยังคงไม่สมบูรณ์ จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่มาจากกองขยะที่กองอยู่บนพื้นดิน เพราะนอกจากจะส่งกลิ่นเหม็นไปทั่วแล้ว กองขยะยังเป็นแหล่งรวมเชื้อโรคและเป็นที่อยู่อาศัยของหนู แมลงสาบ แมลงวัน และยุง ซึ่งเป็นพาหะนำโรคมามากมาย ส่วนขยะที่ถูกทิ้งลงในแม่น้ำลำคลองก็เป็นปัญหาใหญ่เช่นกัน ขยะที่ถูกทิ้งลงแม่น้ำนั้นจะส่งผลทำให้แม่น้ำลำคลองสกปรกเน่าเสีย นอกจากนี้ ยังทำให้เชื้อโรคกระจายไปตามที่ต่าง ๆ หากผู้ที่อาศัยอยู่ริมน้ำใช้น้ำนั้นดื่มหรืออาบก็จะเกิดอันตรายต่อสุขภาพได้ เนื่องจากน้ำที่ไม่สะอาดนั้นอาจทำให้เกิดโรคท้องร่วงหรือโรคผิวหนังได้

สภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ : ๑๘๗
ของแต่ละคนอย่างไร และเราจะช่วยกันแก้ไขและร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างไร

ขยะยังคงส่งผลกระทบต่อไปในเรื่อย ๆ ไม่เว้นแม้แต่ในด้านของเศรษฐกิจ เพราะเมื่อขยะไม่ได้ถูกจัดการอย่างถูกวิธีก็จะทำให้ขยะไหลลงสู่แม่น้ำ หรือทะเล ส่งผลทำให้ระบบนิเวศเกิดความเสียหาย สัตว์น้ำพากันตายเกลื่อน นอกจากนั้น ขยะที่กองเป็นภูเขาทำลายทัศนียภาพอันสวยงามของพื้นที่นั้น ๆ อีกด้วย

หลายคนมองว่าเรื่องขยะเป็นเพียงแค่ปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่สำหรับดิฉัน ดิฉันมองว่านอกจากขยะจะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมแล้ว ก็ยังคงเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เพราะทั้งเรื่องการสร้างขยะหรือการจัดการขยะ ล้วนแล้วแต่มีรากฐานมาจากวิถีคิดเชิงวัฒนธรรมโดยแท้ คนส่วนใหญ่ยังคงมีวิถีคิดที่ไม่ถูกต้องจนทำให้พฤติกรรมในการใช้ชีวิตประจำวันมีรูปแบบที่ผิด

พฤติกรรมในรูปแบบที่ผิดที่เราสามารถเห็นกันได้อย่างชัดเจนก็คือ ในหนึ่งวันมีคนจำนวนมากที่เข้าไปใช้บริการร้านสะดวกซื้อหรือห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ ซึ่งทุกคนจะทำเหมือนกันหมดคือ เลือกรถเข็นมาหนึ่งคันแล้วก็เข็นรถเข็นไปหยิบสิ่งของทุกอย่างที่ตนเองต้องการ ไม่ว่าจะเป็น กาแฟแบบซอง ขนมขบเคี้ยว ปลากระป๋อง น้ำดื่ม ฯลฯ จากนั้นทุกคนก็นำสิ่งเหล่านี้กลับบ้าน เมื่อถึงบ้านทุกคนก็จะแกะสิ่งของต่าง ๆ เหลือไว้แต่เพียงบรรจุภัณฑ์ของมัน ซองกาแฟ ซองขนม กระป๋อง ขวดน้ำดื่ม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อเราไม่ต้องการก็จะจับมันทิ้งโยนออกไปนอกบ้าน จากมือสองมือเล็ก ๆ ของบ้านทุกหลัง กลายเป็นพันมือ หมื่นมือ แสนมือ ทำให้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ไปกองรวมกันจนกลายเป็นกองขยะที่สร้างปัญหาให้กับสังคม

เมื่อขยะสร้างปัญหา เราจึงคิดหาวิธีกำจัดขยะต่าง ๆ ซึ่งวิธีกำจัดขยะนั้น ก็มีด้วยกันหลายรูปแบบ ในเมืองไทยนิยมใช้รูปแบบ การฝังกลบ หรือการนำไปทำปุ๋ยหมัก ส่วนในต่างประเทศจะใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย อย่างการใช้ เตาเผาขยะ ซึ่งจะได้พลังงานกลับมาในรูปแบบของไฟฟ้า ในประเทศไทยก็มีแนวโน้มที่จะสร้างเตาเผาขยะเช่นกันแต่สำหรับดิฉัน ดิฉันคิดว่าวิธีต่าง ๆ เหล่านี้เป็น

การแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ อย่างเตาเผาขยะที่ว่าทันสมัยก็ยังส่งผลเสียต่อเรา เพราะไม่ว่าเราจะเผาขยะด้วยอัตราความร้อนที่เท่าไร ได้ออกซิน สารก่อมะเร็งก็ยังคงหลุดรอดออกมาอยู่ดี ควันที่ได้จากการเผาขยะ กลายเป็นมลพิษขึ้นไปเต็มชั้นบรรยากาศ สร้างอนุภาคมิรอนทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของโลก

ในการจัดการรูปแบบการจัดเก็บขยะให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนเพื่อไม่ให้ขยะล้นโลกนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก เริ่มจากการทิ้งขยะอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นที่รู้กันดีว่าขยะเราควรจะแยกประเภทไว้ เพื่อความสะดวกต่อกระบวนการของทางหน่วยงานจัดเก็บ หรือเราอาจแยกขยะที่อาจเปลี่ยนเป็นเงินก็ยังทำได้ ในขณะเดียวกันเราควรมีจิตสำนึกและช่วยกันลดจำนวนขยะให้มากที่สุด สิ่งของเหลือใช้ที่อาจนำมาประยุกต์ก่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยได้ รวมไปถึงบริษัทร้านค้าต่าง ๆ ควรร่วมกันรณรงค์ไม่ใช้ถุงพลาสติกต่าง ๆ โดยเฉพาะร้านสะดวกซื้อ ลูกค้าน่าควรนำถุงประจำตัวไปเอง หากต้องการถุงต้องซื้อเท่านั้น

ปัญหาขยะล้นเมืองก็เหมือนกับปัญหารถติด เราไม่สามารถแก้ไขปัญหารถติดได้ด้วยการสร้างถนนเพิ่ม เช่นเดียวกัน เราก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาขยะล้นเมืองได้ด้วยการสร้างเตาเผาขยะเพิ่มขึ้น การที่รถติดหรือว่ารถล้นเมือง

นั่นก็เพราะว่าเราใช้รถกันมากขึ้น เช่นเดียวกันกับการที่ขยะล้นเมืองนั่นเพราะว่าเราทิ้งขยะกันมากขึ้น

เพราะฉะนั้นการที่เราจะแก้ไขปัญหาขยะไม่ว่าเราจะแก้เพียงที่ขยะเท่านั้น แต่สิ่งที่เราควรจะต้องแก้ไขมากที่สุดก็คือตัวของเราเอง เพราะเรานั้นคือผู้ทิ้งขยะ

ขยะคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งจะกลายเป็นหรือไม่ได้ขึ้นอยู่กับที่สิ่ง ๆ นั้น แต่อยู่ที่การเลือกของเราต่างหากว่าเราจะให้มันเป็นขยะหรือไม่ ถ้าหากว่าเรายังคงทิ้งขยะกันอยู่แบบนี้โดยที่ไม่ได้คิดถึงสิ่งอื่น ๆ หรือชีวิตอื่น ๆ บนโลกนี้เลย ไม่นานจะคะ สักวันหนึ่งตัวเราเองอาจจะกลายเป็นขยะของสังคมหรือขยะของโลกใบนี้ก็เป็นได้ เพราะว่าชะตากรรมของขยะก็คือชะตากรรมของมนุษย์เช่นเดียวกัน

สุดท้ายนี้ดิฉันขอฝากบทกลอนไว้เป็นสิ่งเตือนใจทุกคนค่ะ

โลกระกำข้าหมองโลกร้างไห้
ทิ้งขยะถมโลกจนโศกทรุด

เศษขยะเนืองนองทุกห้องที่
มือหนึ่งทิ้งเศษขยะ ณ ที่ใด

เพราะชาวโลกเหลวไหลเป็นที่สุด
ก็ถึงจุดวิกฤตเพิ่มพิษภัย

เรายังมีสองมืออยู่หรือไม่
อีกมือไซ้รู้เก็บขยะ ณ ที่นั้น ☸

สถานการณ์ความมั่นคง ในภูมิภาค ในรอบครึ่งปีแรกของปี ๒๕๕๗

.....
ปานิตล ปัจฉิมสวัสดิ์^๑
จุฑาเกียรติ มั่นตภาณีวัฒน์^๒
กฤตภาส สัจจपालะ^๓

สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคในช่วงครึ่งแรกของปี ๒๕๕๗ ถือว่ามีพัฒนาการที่ต้องจับตาอย่างใกล้ชิด เริ่มตั้งแต่ข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ที่ยังเป็นปัญหาคุกรุ่นอยู่ ทะเลจีนตะวันออกที่จีนและญี่ปุ่นต่างพยายามอ้างกรรมสิทธิ์ตลอดจนคาบสมุทรเกาหลีที่ประชาคมโลกต่างกังวลต่อการทดลองอาวุธนิวเคลียร์หรือแม้แต่ความสับสนเสี่ยงที่จะมีการใช้อาวุธนิวเคลียร์ ขยับมาใกล้อีกหน่อย ญี่ปุ่นก็ชูนโยบาย Collective Self-Defense ในส่วนประเทศยักษ์ใหญ่ออย่างอินเดียก็เปลี่ยนผู้นำที่ได้คะแนนเสียงอย่างท่วมท้น ในขณะที่เอเชียเองก็เผชิญกับภัยคุกคามจากการก่อการร้ายมากขึ้นในช่วงที่ผ่านมา และสุดท้ายการขัดแย้งกันระหว่างมหาอำนาจก็ยังมีพลวัตอยู่

เรามาดูกันซิว่า ประเด็นความขัดแย้งหลัก ๆ รอบบ้านเรามีอะไรบ้าง

๑. ปัญหาทะเลจีนใต้

ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสมาชิกอาเซียนที่ยังคงเป็นประเด็นร้อนคือ ข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ที่ประเทศคู่ขัดแย้งต่างอ้างอำนาจอธิปไตย

-
- ๑ นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา) กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักนโยบายและแผน
 - ๒ นักการทูตปฏิบัติการ กองเขตแดน กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
 - ๓ นักการทูตปฏิบัติการ/ข้าราชการแรกเข้าปี ๒๕๕๗

เหนือพื้นที่พิพาท ในห้วงที่ผ่านมา พี่ใหญ่อย่างจีนได้ดำเนินการต่าง ๆ ที่ทำให้ **ความขัดแย้งที่คุกรุ่นอยู่นี้ปะทุขึ้นมา** โดยเริ่มตั้งแต่การวางแท่นขุดเจาะน้ำมันในพื้นที่พิพาทใกล้หมู่เกาะพาราเซล การสร้างเกาะเทียมขึ้นจากโคดหิน (reef) หินโสโครก (shoal) ใกล้หมู่เกาะสแปรตลีย์ของจีน โดยสร้างท่าเรือและลานบิน ขึ้นบนเกาะเทียมดังกล่าวด้วย การเผยแพร่แผนที่เขตแดนทางทะเลฉบับใหม่ (nine-dash line) ซึ่งครอบคลุมหมู่เกาะ Natuna ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัด Riau ของอินโดนีเซียซึ่งไม่ได้เป็นคู่กรณีมาก่อน

๒. ปัญหาทะเลจีนตะวันออก

นับตั้งแต่ที่จีนทำให้ประชาคมโลกอึ้งกับการออกมาประกาศเขตป้องกัน ภัยทางอากาศ (Air Defense Identification Zone: ADIZ) ความขัดแย้ง ระหว่างจีน-ญี่ปุ่นเหนือหมู่เกาะเตียวหยู/เซนกากุในทะเลจีนตะวันออกก็ตึงเครียด ขึ้นอย่างต่อเนื่อง ล่าสุด จีนส่งเครื่องบินรบเข้ามาประกบเครื่องบินสอดแนมของ ญี่ปุ่นในระยะประชิด (พ.ค. ๒๕๕๗) นอกจากนั้น ทั้งสองประเทศต่างเพิ่ม ขีดความสามารถทางทหารอย่างต่อเนื่อง อาทิ กองกำลังป้องกันตนเองของญี่ปุ่น เริ่มฝึกการยกพลขึ้นบกและจำลองสถานการณ์ยึดคืนเกาะจากศัตรู และมีการเตรียมตัวตั้งหน่วยคล้ายนาวิกโยธินสหรัฐฯ ในระดับกองพัน

ญี่ปุ่นเองก็กำลังจัดตั้งฐานเรดาร์ทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศที่เกาะ โยนาคุนิ (ห่างจากเกาะเซนกากุเพียง ๘๐.๙ ไมล์ทะเล) รวมทั้งจะส่งทหารไป ประจำการที่ฐานดังกล่าว ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวนับเป็นครั้งแรกที่ญี่ปุ่น

ขยายอิทธิพลทางทหารออกนอกชายฝั่งญี่ปุ่น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อคานอำนาจจีนในทะเลตะวันออก ภายใต้ภาวะปัจจุบันที่จีนกำลังเพิ่มขีดความสามารถกองทัพเรือเป็นพิเศษเช่นกัน แต่คุณผู้อ่านที่มีแผนจะไปเที่ยวญี่ปุ่นช่วงนี้ไม่ต้องห่วงนะครับ ในเมืองใหญ่ ๆ ของญี่ปุ่น เช่น โตเกียว โอซากา ยังคงปลอดภัย และคึกคักเหมือนเดิมครับ

๓. ปัญหาคาบสมุทรเกาหลี

เกาหลีเหนือยังคงดำเนินการยั่วยุต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการขู่จะทดสอบอาวุธนิวเคลียร์ครั้งที่ ๔ อีกเป็นระยะ ๆ การยิงจรวดนำวิถีพิสัยไกลเพื่อตอบโต้การซ้อมรบร่วมระหว่างเกาหลีใต้-สหรัฐฯ (มี.ค. ๒๕๕๗) การทดสอบขีปนาวุธพิสัยกลางหลังการหารือระดับผู้นำสหรัฐฯ-เกาหลีใต้-ญี่ปุ่น ณ กรุงเฮก (มี.ค. ๒๕๕๗) ล่าสุด เกาหลีเหนือยิงขีปนาวุธระยะสั้นจากเมืองท่าวอนซาน ซึ่งเป็นที่ตั้งของท่าเรือและฐานทัพเรือของเกาหลีเหนือทางตอนเหนือของประเทศไปตกลงในเขตน่านน้ำของญี่ปุ่น (๒๖ มิ.ย. ๒๕๕๗) ทั้งนี้ เกาหลีเหนืออาจต้องการแสดงศักยภาพทางทหารก่อนที่ประธานาธิบดีจิม สตีจิ้นมึง จะเดินทางไปเยือนเกาหลีใต้ซึ่งนับเป็นครั้งแรกในรอบเกือบ ๒ ทศวรรษที่ผู้นำจีนไปเยือนเกาหลีใตีก่อนที่จะเดินทางไปเยือนเกาหลีเหนือ ขณะที่ทางผู้นำเกาหลีเหนือ นายคิม จองอึน ยังไม่เคยได้รับคำเชิญให้ไปเยือนจีนหลังจากก้าวเข้าสู่อำนาจ นอกจากนั้น เกาหลีเหนืออาจแสดงความไม่พอใจต่อสหรัฐฯ ที่ยอมให้มีการทำหนังสือลดเรื่อง The Interview ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการลอบสังหารผู้นำเกาหลีเหนือทั้งหลายเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ในคาบสมุทรเกาฬียังมีความเปราะบางเพราะมีปัจจัยที่พร้อมจะผลักดันให้เกาหลีเหนือทดลองขีปนาวุธรอบที่ ๔

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างสองเกาหลียังคงเปราะบาง ตั้งแต่ต้นปีที่ผ่านมา เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ได้ยิงปืนใหญ่ตอบโต้กันหลายครั้งในพื้นที่ชายฝั่งด้านตะวันตกของทั้งสองประเทศ เพราะยังไม่สามารถแก้ปัญหาเขตแดนทาง

ทะเลร่วมกันได้และบริเวณหลายเกาะที่ตั้งทางฝั่งเกาหลีใต้ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากชายแดนเกาหลีเหนือจึงง่ายแก่การโจมตี ทั้งนี้ มิตรภาพระหว่างเกาหลีใต้-ญี่ปุ่นมีความสำคัญมากต่อการสมานรอยร้าวลึกของคาบสมุทรเกาหลี อย่างน้อยก็เพื่อร่วมกันกดดันเกาหลีเหนือไม่ให้เกิดการตามอำเภอใจ อย่างไรก็ตาม ทั้งสองประเทศต้องก้าวข้ามปัญหาที่มีอยู่ระหว่างกัน อาทิ ความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นการเยียนศาลเจ้าอาสุกุนิของนายกรัฐมนตรีหรือผู้นำระดับสูงของญี่ปุ่นซึ่งเป็นศาลเจ้าของลัทธิชินโต (Shinto) ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นสถานที่สถิตดวงวิญญาณของวีรชนเพื่อให้ชาวญี่ปุ่นได้สักการะทหารหาญผู้พลีชีพ ในขณะที่ฝ่ายต่อต้านอย่างจีนหรือเกาหลีมองว่าการเยียนศาลดังกล่าวคือการแสดงความเคารพต่ออาชญากรรมสงครามโดยเฉพาะการสังหารหมู่หนานกิง (Nanking Massacre) การชำระประวัติศาสตร์เรื่อง “สตรีบำเรอกรม” (Comfort Women) ตลอดจนข้อพิพาททางดินแดน (เกาะด็อกโด/ทาเคชิมะ) ให้ได้โดยเร็ว ซึ่งสหรัฐฯเองก็เห็นความสำคัญในเรื่องนี้และส่งเสริมให้ทั้งสองประเทศปรับความเข้าใจกันผ่านเวทีไตรภาคีซึ่งมีสหรัฐฯ เป็นคนกลาง

๔. นโยบาย Collective Self-Defense ของญี่ปุ่น

เมื่อปลายเดือนมิถุนายน ๒๕๕๗ ญี่ปุ่นปรับการตีความรัฐธรรมนูญมาตรา ๙ ทำให้ญี่ปุ่นสามารถใช้สิทธิป้องกันตนเองร่วม (Collective Self-Defense) โดยประเด็นดังกล่าวเป็นสิ่งที่นายกรัฐมนตรีอาเบะพยายามผลักดันตั้งแต่ดำรงตำแหน่งในวาระแรก การตีความดังกล่าวจะทำให้กองกำลังป้องกันตนเองของญี่ปุ่นมีลักษณะคล้ายกองทัพปกติมากขึ้น จากเดิมที่ญี่ปุ่นสามารถดำเนินการได้เพียงป้องกันประเทศตนเองเท่านั้น ทำให้ช่วยเหลือ

ประเทศที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด/มีผลประโยชน์ผูกโยงกับญี่ปุ่นได้หากถูกโจมตี
อย่างไรก็ดี ประเทศเพื่อนบ้านดังเช่น จีนและเกาหลีใต้ ซึ่งเคยถูกญี่ปุ่นรุกราน
เริ่มมีความห่วงกังวลกับการเปลี่ยนแปลงนี้

๕. การเปลี่ยนแปลงผู้นำอินเดีย

ก่อนหน้านี้ นาย Narendra Modi ผู้นำฝ่ายค้านชนะเลือกตั้งเป็น
นายกรัฐมนตรีอินเดียด้วยคะแนนเสียงท่วมท้น หลายฝ่ายห่วงกังวลว่า
นาย Modi ซึ่งมีท่าทีแข็งกร้าวและมีแนวคิดชาตินิยมอาจดำเนินนโยบาย
ที่ก้าวร้าวต่อเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตาม ท่าทีผ่านมามีความสัมพันธ์ระหว่างอินเดีย
กับประเทศเพื่อนบ้านที่มีข้อพิพาททางดินแดนทั้งจีนและปากีสถานกลับดำเนิน
ไปด้วยดี ส่วนหนึ่งมาจากการที่นายกรัฐมนตรี Modi ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ
กับการดำเนินการทูตเชิงเศรษฐกิจ (Economic Diplomacy) กระนั้นก็ตาม
นายกรัฐมนตรี Modi ยังคงให้ความสำคัญกับนโยบายความมั่นคง โดยเฉพาะ
กรณีพิพาททางเขตแดนกับจีนและปากีสถาน ตลอดจนประเด็นก่อการร้าย
ซึ่งอาจมีความเชื่อมโยงกลับไปยังปากีสถาน

๖. ปัญหาการก่อการร้ายในเอเชีย

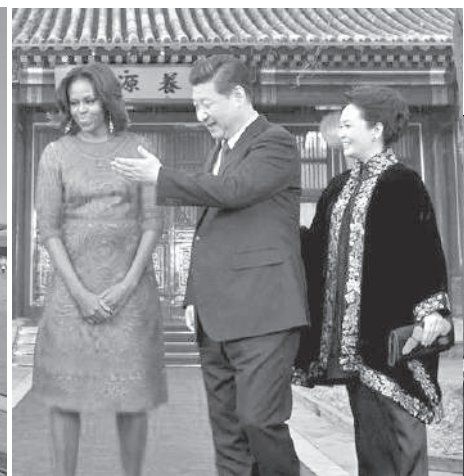
ตั้งแต่ต้นปีที่ผ่านมา หลายประเทศในเอเชียต้องเผชิญปัญหาการ
ก่อการร้ายในประเทศ อาทิ จีน มีกลุ่มเคลื่อนไหวแบ่งแยกดินแดนในซินเจียง
หันมาก่อเหตุอุกอาจมากขึ้น โดยเน้นการทำร้ายประชาชนผู้บริสุทธิ์และใช้ระเบิด
ในการก่อเหตุเพื่อก่อความเสียหายในวงกว้าง ปากีสถาน มีแนวโน้มเผชิญ
ความรุนแรงจากการก่อการร้ายเพิ่มขึ้นหลังจากรัฐบาลปากีสถานล้มเหลวที่

จะใช้การเจรจาสันติภาพ ล่าสุด กลุ่มตาลีบันปากีสถาน Tehreek-i-Taliban Pakistan (TTP) เข้าโจมตีอาคารผู้โดยสารและอาคารส่งสินค้าของสนามบินที่เมืองการาจี (มิ.ย. ๒๕๕๗) ทั้งนี้ ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว ปากีสถานคงไม่ต้องการเปิดศึกกับอินเดีย ขณะที่กำลังต่อสู้กับกลุ่มก่อการร้ายภายในประเทศ ซึ่งอาจทำให้บรรยากาศในภูมิภาคเอเชียใต้พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

ส่วนการแข่งขัน/ความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจก็ยังคงรักกันและทะเลาะกันสลับกันไป ดังนี้ครับ

ความสัมพันธ์สหรัฐฯ-จีน สหรัฐฯ ตอกย้ำนโยบาย Rebalancing ด้วยการเยือนสี่ประเทศเอเชียโดยประธานาธิบดีโอบามา ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นความพยายามของสหรัฐฯ ที่ต้องการคานอิทธิพลจีนในภูมิภาค และสร้างความมั่นใจให้กับมิตรประเทศ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่จีนวางท่าในกรณีปัญหาทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และจีนในช่วงที่ผ่านมายังคงมีมิติที่สร้างสรรค์ อาทิ การเข้าร่วมการฝึกซ้อมรบทางทะเล RIMPAC ของจีนที่ฮาวายกับสหรัฐฯ และมิตรประเทศครั้งแรก (มิ.ย. ๒๕๕๗) นอกจากนี้ สุภาพสตรีหมายเลขหนึ่งของสหรัฐฯ อย่างมิเชล โอบามา ได้ไปเยือนเมืองจิ้นพร้อมกับลูกสาว โดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง และมาตามเฟิง ลีหยวน สุภาพสตรีหมายเลขหนึ่งแห่งจีน ได้ให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น

ความสัมพันธ์สหรัฐฯ-รัสเซีย ถดถอยลงอันเป็นผลจากการดำเนินการของรัสเซียในปัญหาไครเมียและยูเครนตะวันออก ซึ่งส่งผลให้สหรัฐฯ หันมาวางกำลังทหารเพิ่มขึ้นในยุโรป (สหรัฐฯ ส่งทหารจำนวน ๖๐๐ นายเข้าไปในโปแลนด์และกลุ่มประเทศบอลติก เมื่อเดือน เม.ย. ๒๕๕๗) เพื่อคานอำนาจรัสเซีย ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้ความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดของทั้งสองประเทศจากปัญหาที่มีอยู่เดิมเพิ่มมากขึ้น อาทิ ท่าทีที่ไม่สอดคล้องกันต่อปัญหาซีเรีย ถดถอยลงไปอีก และอาจทำให้เกิดการเผชิญหน้าทางทหารระหว่างกันได้ ในยุโรป รวมทั้งล่าสุดกรณีเครื่องบินสายการบินมาเลเซียเที่ยวบิน MH 17 ที่ถูกยิงตกก็ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และรัสเซียแย่ลงไปอีก

ความสัมพันธ์จีน-รัสเซีย ในช่วงที่ผ่านมา ใกล้ชิดกันมากขึ้น เนื่องจากทั้งสองประเทศต่างต้องการแสวงหา “แนวร่วม” ขณะที่กำลังมีปัญหา กับมหาอำนาจอื่น (รัสเซียกับสหรัฐฯ ในกรณียูเครน และจีนกับญี่ปุ่นในกรณีทะเลจีนตะวันออก รวมถึงความห่วงกังวลของจีนที่มีต่อนโยบาย Rebalancing ของสหรัฐฯ) ดังเห็นได้จากการเยือนจีนของประธานาธิบดี ปูติน เมื่อเดือน พ.ค. ๒๕๕๗ และการบรรลุข้อตกลงซื้อขายก๊าซของสองประเทศ ซึ่งสะท้อนด้วยว่าจีนและรัสเซียสามารถพึ่งพากันได้ในด้านเศรษฐกิจ พลังงาน และความมั่นคง

ความสัมพันธ์จีน-อินเดีย หลังจากที่นายกรัฐมนตรี Modi เข้าดำรงตำแหน่ง อินเดียก็พยายามจีบจีน เนื่องจากอินเดียกำลังมุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจตามนโยบายของนายกรัฐมนตรี Modi จึงต้องพึ่งพาจีนทั้งด้านการค้าและการลงทุนสูง

ในส่วนองจิ้นก็เปลี่ยนทำที่หันมาเล่นไม้่ออนมากขึ้น เพราะ (๑) กลั้วถูกปิดล้อมโดยมหาอำนาจ (อินเดีย-ญี่ปุ่น-สหรัฐฯ) ทั้งนี้ ปักกิ่งตระหนักดีว่า โตเกียวมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับนิวเดลีมากในระยะหลัง จึงต้องการคานอิทธิพลของญี่ปุ่นในอินเดีย อีกทั้งจิ้นยังต้องการหามิตรเพิ่มเติมในภูมิภาค เนื่องจากปัจจุบันจิ้นมีปัญหาอยู่กับหลายประเทศในภูมิภาค โดยเฉพาะญี่ปุ่นและประเทศอาเซียนที่อ้างสิทธิในทะเลจีนใต้ (๒) นายกรัฐมนตรี Modi เป็นผู้นำอินเดียคนแรกในรอบ ๓๐ ปีที่สามารถคุมเสียงข้างมากในสภาได้ และน่าจะสามารดดำเนินนโยบายต่างๆ ได้อย่างเด็ดขาด จิ้นจึงไม่อยากจะมมีปัญหาด้วย ทั้งนี้ ในสมัยที่นายกรัฐมนตรี Modi ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ว่าการรัฐ Gujarat ได้เดินทางไปเยือนจิ้นบ่อยครั้ง และดำเนินความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับฝ่ายจิ้นมาโดยตลอด

ความสัมพันธ์อินเดีย-สหรัฐฯ หลังจากทีความสัมพันธ์อินเดีย-สหรัฐฯ ถดถอยลงในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา อันเป็นผลมาจาก (๑) ความเหินห่างในความสัมพันธ์ เนื่องจากประธานาธิบดีโอบามาไม่ให้ความสำคัญกับอินเดีย เท่ากับสมัยประธานาธิบดีบุช ซึ่งดำเนินความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอินเดีย

โดยเฉพาะประเด็นเรื่องนิวเคลียร์ (๒) นโยบายเศรษฐกิจ/กฎหมายด้านการลงทุนของอินเดียที่มีลักษณะ protectionist และ (๓) การจับกุมนักการทูตอินเดียที่นครนิวยอร์กเมื่อปลายปีที่แล้ว (เหตุการณ์จับกุมตัว “เทพยानी โคบราเกต” ซึ่งเป็นผู้ช่วยกงสุลอินเดียประจำกรุงนิวยอร์กในข้อหาปลอมแปลงเอกสารเพื่อขอวีซ่าการทำงานสำหรับคนทำงานในบ้าน และจ่ายค่าตอบแทนให้กับคนงานต่ำกว่าที่สหรัฐฯ กำหนด) แต่ภายหลังการขึ้นดำรงตำแหน่งของนายกรัฐมนตรี Modi สหรัฐฯ เริ่มเปลี่ยนท่าที และต้องการ engage อินเดียอย่างใกล้ชิดมากขึ้น เห็นได้จากประธานาธิบดีโอบามาที่ต้องการเชิญนายกรัฐมนตรี Modi มาเยือนสหรัฐฯ

ท่าทีที่เปลี่ยนไปของสหรัฐฯ อาจมีสาเหตุมาจาก (๑) ต้องการร่วมมือกับอินเดีย เพื่อคานอิทธิพลจีน (๒) ต้องการให้อินเดียช่วยสนับสนุนการรักษาเสถียรภาพในภูมิภาคเอเชียใต้และเอเชียกลาง หลังสหรัฐฯ ถอนทัพออกมาจากอัฟกานิสถาน (๓) เห็นความสำคัญของอินเดียในฐานะประเทศที่มีความสำคัญในฐานะคู่ค้าทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง

เมื่อพิจารณาถึงภาพรวมของสถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคในช่วงครึ่งแรกของปี ๒๕๕๗ จะเห็นได้ว่า สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคในช่วงครึ่งแรกของปี ๒๕๕๗ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๖ โดยรวมถือว่าถดถอยลง โดยเฉพาะปัญหาทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก นอกจากนี้ หลายประเทศในภูมิภาคยังมีปัญหาความมั่นคงภายในรุมเร้า ไม่ว่าจะเป็นจีน ปากีสถาน ซึ่งประสบปัญหา

สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคในรอบครึ่งปีแรกของปี ๒๕๕๗

การก่อการร้าย ขณะทีพ่ใหญ่อย่างสหรัฐฯ ยังคงตอกย้ำว่า ยังให้ความสำคัญกับเอเชียตามนโยบาย Rebalancing

อย่างไรก็ตาม หลายประเทศในภูมิภาคเริ่มห่วงกังวลว่า สหรัฐฯ จะยังยึดมั่นตามนโยบายดังกล่าวอยู่หรือไม่ เนื่องจากปัญหาโครเมีย/ยูเครน และปัญหากลุ่ม ISIL (Islamic State of Iraq and the Levant) หรือ ISIS (Islamic State of Iraq and Syria) ในอิรัก/ตะวันออกกลาง ทำให้สหรัฐฯ ต้องหันมาให้ความสำคัญกับยุโรปและตะวันออกกลางมากขึ้น ดังนั้น พันธมิตรสหรัฐฯ ในเอเชียจึงห่วงกังวลว่า สหรัฐฯ อาจไม่สามารถให้หลักประกันด้านความมั่นคงในกรณีทีความรุนแรงปะทุขึ้นในภูมิภาค สุดท้ายนี้ หวังว่าผู้อ่านวารสารวิทยุสาราณรมย์จะได้ประโยชน์จากบทความนี้ไม่มากก็น้อยนะครับ ☸

ขอบคุณรูปภาพจาก:

<http://in.reuters.com/article/2013/09/06/india-narendra-modi-pm-rahul-gandhi-elec-idINDEE98503W20130906>

<http://www.manager.co.th/China/ViewNews.aspx?NewsID=9570000034661>

<http://www.reuters.com/news/pictures/slideshow?articleId=USRTR3WZ9M#a=13>

<http://theinsidekorea.com/2014/07/japan-now-country-able-go-war/>

<http://www.trunews.com/seoul-north-korea-preparing-4th-nuclear-test/>

<http://www.voanews.com/content/us-withholds-judgment-on-china-oil-rigs/1942779.html>

อาหารพื้นเมือง ของชาวเอเชียกลาง

.....
กลุ่มงานเอเชียกลาง

ภูมิภาคเอเชียกลางประกอบด้วย ๕ ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐคาซัคสถาน สาธารณรัฐเติร์กเมนิสถาน สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน สาธารณรัฐคีร์กีซ และ สาธารณรัฐทาจิกิสถาน มีพื้นที่รวมกันประมาณ ๔.๖ ล้านตารางกิโลเมตร ประชากรประมาณ ๖๔.๕ ล้านคน ภูมิภาคเอเชียกลางมีความหลากหลายทาง ภูมิศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นทุ่งหญ้า เทือกเขา หรือแม้กระทั่งทะเลทราย ด้วยลักษณะ ภูมิศาสตร์ดังกล่าวส่งผลให้ทำการเกษตรได้เพียงบางประเภท พืชหลักที่ปลูกได้ คือ ฝ้าย ข้าวสาลี พืชชนิดอื่น ๆ ได้แก่ ข้าวบาร์เลย์ มะเขือเทศ ข้าวโพด แอปเปิล ลูกแพร์ อินทผลัม เซอร์รี เมล่อน และถั่วต่าง ๆ ซึ่งพืชเหล่านี้คือ วัตถุดิบหลักในการประกอบอาหารของชาวเอเชียกลาง

เอเชียกลางเป็นภูมิภาคที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล จึงส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของชาวพื้นเมืองให้ต้องย้ายถิ่นฐานไปเรื่อย ๆ ควบคู่ไปกับการเลี้ยงสัตว์แบบเร่ร่อน โดยมีม้า อูฐ แพะและแกะ เป็นสัตว์เลี้ยงที่สำคัญ สัตว์ดังกล่าวนอกจากใช้เป็นอาหารแล้ว บางชนิด เช่น ม้าและอูฐยังใช้เป็นพาหนะและขนส่งสินค้าด้วย

ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์และปัจจัยข้างต้น อาหารของชาวเอเชียกลางจะมีลักษณะเรียบง่าย เน้นการเก็บรักษาไว้ได้นาน ๆ ให้พลังงานสูงเพื่อให้ร่างกายสามารถต้านทานอากาศที่หนาวเย็นในฤดูหนาว (อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปีอยู่ระหว่าง ๔๕ องศาเซลเซียสในฤดูร้อน ถึง - ๔๕ องศาเซลเซียสในฤดูหนาว) และเพื่อให้เราได้ทำความรู้จักกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชียกลางให้มากขึ้น เราอาจเริ่มศึกษาจากอาหารประจำชาติของแต่ละประเทศ โดยเริ่มจากประเทศที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ที่สุด คือ

๑. สาธารณรัฐคาซัคสถาน

ชาวคาซัคจะเน้นการรับประทานเนื้อแกะและเนื้อม้า รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากนม โดยปกติกรรมวิธีในการปรุงอาหารจะใช้การต้มเป็นหลัก ชาวคาซัคนิยมอาหารที่ปรุงจากเนื้อม้า โดยม้าที่จะนำมาทำอาหารจะเลี้ยงแยกจากม้าที่เลี้ยงไว้ใช้งาน และให้อาหารในปริมาณที่มาก จนทำให้มันนั้นอ้วนจนไม่สามารถเคลื่อนไหวไปไหนได้

อาหารประจำชาติชนิดแรกที่แนะนำ คือ Quurdaq ซึ่งปรุงด้วยเนื้อวัวหรือเนื้อแกะ ทอดกับหัวหอมและเครื่องเทศ อาหารชนิดต่อมาที่ผู้คนนิยมมากที่สุด คือ Besbarmak ซึ่งประกอบจากเนื้อม้าหรือเนื้อแกะที่ต้มสุก รับประทานคู่กับพาสต้าที่ต้มสุกแล้ว อาหารชนิดนี้เรียกอีกอย่างว่า “อาหารห้านิ้ว” (Five Fingers) เนื่องจากต้องใช้นิ้วทั้งห้าในการรับประทานอาหารชนิดนี้

อาหารจานต่อไปเป็นอาหารประเภทไส้กรอกและเนื้อย่าง คือ Kazy ซึ่งเป็นไส้กรอกเนื้อม้าขนาดใหญ่ โดยจะมีให้รับประทานเฉพาะฤดูใบไม้ผลิเท่านั้น Shuzhuk คือ ไส้กรอกเนื้อม้า

= Kazy
= Shuzhuk

Sheck

Besbarmak

Quwurdag

Boursak

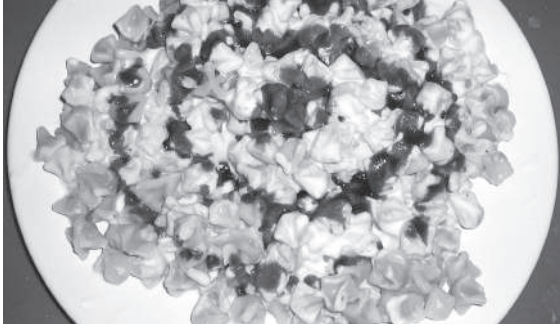
สำหรับอาหารหวานซึ่งเป็นที่นิยมเป็นขนมที่ทำจากแป้งสองชนิด คือ Boursak แป้งทอด และ Sheck – Sheck แป้งทอดเคลือบด้วยถั่ว สำหรับเครื่องดื่มหลังอาหารคือ Kumys (นมม้า) และต่อด้วยชา ปัจจุบันชาวคาซัคนิยมนิยมดื่มชาดำ คู่กับของหวาน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมการรับประทานอาหารที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีน

๒. สาธารณรัฐเติร์กเมนิสถาน

อาหารพื้นเมืองที่น่าสนใจของชาวเติร์ก คือ Manti เป็นแป้งสอดไส้ด้วยเนื้อบดผสมหัวหอมและผักทองแล้วนำไปนึ่ง ส่วนขนมปังที่บริโภคกันอย่างแพร่หลาย คือ Chorek ซึ่งเป็นขนมปังอบในโอ่ง (อบโดยเเปะไว้ในโอ่งที่เป็นเตา)

Chorek

Manti

ส่วนเครื่องดื่มนั้นที่ขึ้นชื่อ คือ นมอูฐหมัก หรือ Chal โดยจะมีรสชาติออกเปรี้ยว ซึ่งเครื่องดื่มนั้นนอกจากเป็นที่นิยมของชาวเติร์กแล้ว ยังเป็นที่ชื่นชอบของชาวคาซัคด้วยเช่นกัน

นอกจากนั้น ชาวเติร์กนิยมดื่มชาเขียว และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น วอดก้า เนื่องจากหาได้ทั่วไปและมีราคาถูก

๓. สาธารณรัฐอุซเบกิสถาน

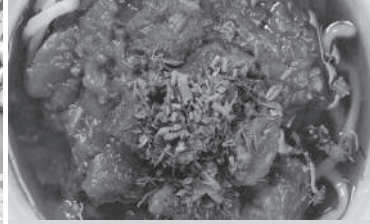
อาหารของชาวอุซเบกจะเน้นการใช้เส้นก๋วยเตี๋ยวและเนื้อแกะ อาหารที่ขึ้นชื่อ คือ Palov ซึ่งเป็นข้าวผัดผสมขึ้นเนื้อ แครอทและหัวหอมหั่นฝอย ปกติ Palov นอกจากจะเป็นอาหารที่รับประทานกันในครัวเรือน และไว้สำหรับแขกผู้มาเยือนแล้ว Palov ยังเป็นอาหารสำหรับงานสำคัญ เช่น งานแต่งงานอีกด้วย อาหารอีกอย่างหนึ่ง คือ Shurpa ซึ่งเป็นซूपประกอบด้วยขึ้นเนื้อและผักต่าง ๆ สามารถรับประทานเป็นซूप หรือเป็นอาหารจานหลักก็ได้

Lagman เป็นอาหารที่ได้รับความนิยมมาจากจีน โดยใช้แป้งทำเป็นเส้นก๋วยเตี๋ยว ด้วยการใช้วิธียืดแบ่งให้เป็นเส้น ๆ และผัก สามารถรับประทานเป็นซूपหรืออาหารจานหลักก็ได้

สำหรับเครื่องดื่มที่ชาวอุซเบกถือเป็นเครื่องดื่มประจำชาติ คือ ชาเขียวร้อน ซึ่งเป็นเครื่องดื่มที่สามารถดื่มได้ตลอดวัน แต่ผู้คนในเมืองหลวงอย่าง Tashkent จะนิยมชาดำมากกว่า โดยไม่ว่าจะเป็นชาเขียวหรือชาดำ ชาวอุซเบกก็จะดื่มโดยไม่เติมนมหรือน้ำตาล สำหรับฤดูร้อน Ayrar ซึ่งเป็นโยเกิร์ตเย็นจะเป็นที่นิยมกันมาก

Plov หรือ Pilaf

Lagman

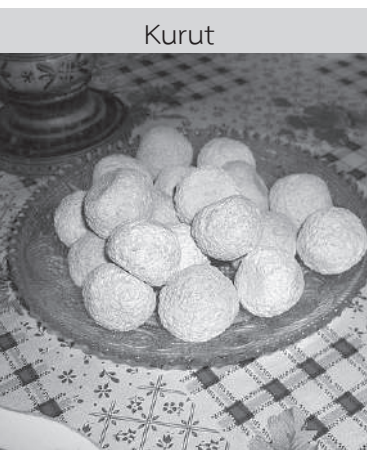
Shurpa

นอกจากนี้ อุซเบกิสถานยังขึ้นชื่อเรื่องไวน์ โดยมีโรงกลั่นไวน์กว่า 14 โรง โดยโรงกลั่นไวน์ที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงอยู่ในเมือง Samarkand ซึ่งเป็นเมืองที่ใหญ่เป็นอันดับที่สองของประเทศ ทั้งนี้ ไวน์จากอุซเบกิสถานเป็นไวน์ที่ได้รับความนิยมและส่งออกไปยังรัสเซียและประเทศเอเชียกลางอื่น ๆ

๔. สาธารณรัฐคีร์กีซ

โดยปกติอาหารของชาวคีร์กีซจะเน้นการปรุงด้วยเนื้อแกะ เนื้อวัวและเนื้อม้า ซึ่งอาหารจะมีความคล้ายคลึงกับอาหารของชาวคาซัค สำหรับเครื่องดื่มที่น่าสนใจคือ Kymys หรือนมม้า ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่อของทะเลสาบ Song Köl สำหรับอาหารที่น่าสนใจอีกชนิด คือ Kurut หรือโยเกิร์ตแห้ง บั่นเป็นลูกกลม ๆ และ Oromo ซึ่งเป็นแผ่นแป้งห่อด้วยกะหล่ำปลี เนื้อสัตว์ และแครอท

ชาวคีร์กีซชอบรับประทานขนมปัง โดยขนมปังส่วนใหญ่จะใช้กรรมวิธีการอบจากโอ่ง โดยจะทานขนมปังคู่กับแยม น้ำผึ้งหรือนม และดื่มชาควบคู่กันไปด้วย ฉะนั้น ขนมปังจึงมีความสำคัญกับชาวคีร์กีซมากและเจ้าบ้านที่ดีจะให้ขนมปังกับแขกที่มาเยือน แม้ว่าแขกนั้นจะมาพบเพียงชั่วครู่เท่านั้น

Kurut

Oromo

Kymys

๕. สาธารณรัฐทาจิกิสถาน

วัฒนธรรมการรับประทานอาหารของชาวทาจิกจะเริ่มด้วยผลไม้และถั่วต่าง ๆ จากนั้นทานซูป ต่อด้วยเนื้อสัตว์ และจบท้ายด้วย Palov ซึ่งเป็นข้าวผัดผสมขึ้นเนื้อ แครอทและหัวหอมหั่นฝอย อาหารที่แนะนำสำหรับสาธารณรัฐทาจิกิสถาน คือ Kurtab ซึ่งเป็นแผ่นแป้งผสมโยเกิร์ต มะเขือเทศ และหัวหอม อาหารชนิดต่อมา คือ Nahud Sambusa หรือ Chickpea samasas เป็นแป้งทอดยัดไส้ด้วยถั่วชิกพีและมะเขือเทศ ชาวทาจิกิสถานชอบดื่มชาและจะให้ชากับแขกที่มาเยือนเพื่อแสดงถึงการต้อนรับ

อาหารและวัฒนธรรมในการรับประทานอาหาร นอกจากจะสะท้อนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์แล้ว ยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมและค่านิยมของคนในชาติ ชาวเอเชียกลางจะให้ความสำคัญกับการต้อนรับแขกผู้มาเยือน และผู้อาวุโสเป็นอย่างมาก แขกผู้มาเยือนจะได้รับการต้อนรับด้วยของว่างและเครื่องดื่มเสมอ โดยเฉพาะชา ซึ่งอาจเป็นชาเขียวหรือชาดำ และวอดก้า เพื่อบรรเทาความหนาวเย็นโดยหากถึงเวลารับประทานอาหาร แขกจะได้รับเชิญให้ร่วมรับประทานอาหารพร้อมเจ้าของบ้าน โดยนั่งรับล้อมวงรับประทานอาหารที่โต๊ะเตี้ย ๆ หรือไม่ก็นั่งที่พื้นโดยมีหมอนพิงข้างหลัง และจะใช้มือรับประทานอาหาร โดยแขกผู้มีเกียรติสูงสุดจะได้รับเชิญให้รับประทานอาหารเป็นคนแรก

Nahud Sambusa

อ้างอิงเนื้อหา

http://en.wikipedia.org/wiki/Kazakh_cuisine

http://en.wikipedia.org/wiki/Turkmen_cuisine

http://en.wikipedia.org/wiki/Uzbek_cuisine

http://en.wikipedia.org/wiki/Kyrgyz_cuisine

http://en.wikipedia.org/wiki/Tajik_cuisine

<http://www.realoffer.com/blog/asian-cuisines-a-look-at-central-asian-food/>

<http://aboutkazakhstan.com/about-kazakhstan-food>

<http://jon-turkmenistan.blogspot.com/2008/07/turkmen-food.html>

<http://uncorneredmarket.com/central-asian-food-good-bad-inedible/>

http://www.encyclopedia.com/topic/Central_Asia.aspx

อ้างอิงรูป

<http://en.wikipedia.org/wiki/Kuurdak>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Be%C5%9Fbarmaq>

http://en.wikipedia.org/wiki/Kazakh_cuisine

<http://aboutkazakhstan.com/about-kazakhstan-food>

http://en.wikipedia.org/wiki/Manti_%28dumpling%29

<http://m.ertir.com/index.php?q=blog&view=75044>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Pilaf>

<http://hotelsincentralasia.com/turkmenistan.html>

http://en.wikipedia.org/wiki/Uzbek_cuisine

<http://en.wikipedia.org/wiki/Kumis>

<http://uncorneredmarket.com/photos/picture/1763269902/>

<http://jibekjolu.us/food/item/oromo/>

<http://uncorneredmarket.com/photos/picture/1957158937/>

<http://www.myrecipes.com/recipe/spicy-chickpea-samosas-with-raita-10000001995731/>

<http://en.wikipedia.org/wiki/%C3%87%C3%A4k%C3%A7%C3%A4k>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Boortsog>

คำศัพท์ทางการทูต

กิริติต สัจเดว

สหประชาชาติและองค์กรหลัก

● United Nations–UN	สหประชาชาติ
● United Nations General Assembly – UNGA	สมัชชาสหประชาชาติ
● United Nations Security Council – UNSC	คณะมนตรีความมั่นคง
สหประชาชาติ
● Economic and Social Council – ECOSOC	คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม
● Trusteeship Council	คณะมนตรีภาวะทรัสตี
● International Court of Justice – ICJ	ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ
● United Nations Secretariat	สำนักเลขาธิการสหประชาชาติ

United Nations (UN) หรือสหประชาชาติ คือ องค์กรที่จัดตั้งขึ้นภายหลัง สงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยประเทศผู้ชนะสงคราม ได้แก่ สหรัฐฯ สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส จีน และสหภาพโซเวียต เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๔๘๘ และมี จุดประสงค์หลักเพื่อป้องกันการเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๓ ปัจจุบัน UN มีสมาชิก ทั้งสิ้น ๑๙๓ ประเทศ โดยมีประเทศเซาท์ซูดานเข้าเป็นสมาชิกล่าสุดเมื่อปี ๒๕๕๔

ศัพท์ที่พบบ่อยเกี่ยวกับสหประชาชาติ

- UNGA's resolution ข้อมติสมัชชาสหประชาชาติ
- Permanent Five: P5 สมาชิกถาวร ๕ ประเทศ
- Non-Permanent Members สมาชิกไม่ถาวร
- Veto สิทธิยับยั้ง
- Charter of the United Nations กฎบัตรสหประชาชาติ
- World Court ศาลโลก
- United Nations Secretary – General – UNSG เลขาธิการสหประชาชาติ
- Plenary การประชุมเต็มคณะ
- Conflict Prevention การป้องกันความขัดแย้ง
- Peacemaking การสร้างสันติภาพ
- Peacekeeping การรักษาสันติภาพ
- Peacebuilding การเสริมสร้างสันติภาพ

การบริหารงานของสหประชาชาติ นั้น ดำเนินการผ่านสำนักเลขาธิการสหประชาชาติ ซึ่งปัจจุบันนาย Ban Ki-moon ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสหประชาชาติคนที่ ๘ เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารโดยดำรงตำแหน่งมาแล้ว ๒ สมัย คือ วาระปี พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔ และปี พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ อนึ่ง สำนักเลขาธิการสหประชาชาติมีเจ้าหน้าที่ทั่วโลกกว่า ๔๔,๐๐๐ คน จากประเทศต่าง ๆ ซึ่งต้องวางตนเป็นกลาง และทำงานเพื่อผลประโยชน์ของสหประชาชาติเท่านั้น 🌐

หนังสือวิทยุสารานุกรมย์

ISSN ๑๕๑๓-๑๐๕ X

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๖๔ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๕๗

ที่ปรึกษา	เสข วรรณเมธี รัศม์ ชาลีจันทร์ ลินนา ดังธสิริ
นายสถานีวิทยุสารานุกรมย์	นนทวัฒน์ จันทร์ตรี
บรรณาธิการ	เบญจภา ทับทอง
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	ชนะ เมี้ยนเจริญ กองลาภ ทินกร ณ อยุธยา ศรีพงศ์ บุณนาค กীরิต สัจเดว์
คณะผู้จัดทำ	วนิดา พหลพลพยุหเสนา บัณฑิตา อธิโกศรี บุญยรัตน์ แสงทอง อดิธาณ์ พงศ์ไชยยัง หิรัญ สุวรรณเทศ ปิยนดา ชวนเชย อากร ชาลือชัย เบญจวรรณ เรือนทอง วรรณมน อุจจินทร์
ภาพปก	หิรัญ สุวรรณเทศ
ออกแบบปกและรูปเล่ม	ซัชชัย สาเกตทอง
ประสานงานกองบรรณาธิการ	ธนวันต์ บุตรแขก
พิมพ์ที่	บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
หนังสือ “วิทยุสารานุกรมย์” รายสามเดือน	
จัดทำโดย	สถานีวิทยุสารานุกรมย์ กองวิทยุกระจายเสียง กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๖๔๓-๕๐๙๔ โทรสาร ๐-๒๖๔๓-๕๐๙๓ E-mail : radio_saranrom@mfa.go.th

รับข้อมูลข่าวสารกระทรวงการต่างประเทศได้ทาง

Website : www.mfa.go.th

Facebook : <http://www.facebook.com/thaimfa>

YouTube : <http://www.youtube.com/user/mfathailand>

วิทยุ : AM 1575 kHz

หนังสือวิทยุสารานุกรมย์ออนไลน์ : <http://www.mfa.go.th/saranrom/th/e-book/321>

ฟังวิทยุออนไลน์ : saranrom.mfa.go.th

ผังรายการของสถานีวิทยุสุราษฎร์ AM ๑๕๗๕ KHz.

เวลา / วัน	๐๕.๓๐ – ๐๖.๐๐ น.	๐๖.๐๐ – ๐๖.๓๐ น.	๐๖.๓๐ – ๐๗.๐๐ น.	๑๗.๓๐ – ๑๘.๐๐ น.	๑๘.๐๐ – ๑๘.๓๐ น.	๑๙.๐๐ – ๑๙.๓๐ น.	๒๒.๐๐ – ๒๒.๓๐ น.
จันทร์	วาไรตี้การทูต	รอบบ้านเรา	คุยกันวันจันทร์ (ข่าวภาษาอังกฤษ)	รักสิ่งแวดล้อม	News & Views From Bangkok	ดาวดวงน้อย	วัฒนธรรม สัมพันธ์
อังคาร	ทันโลกกีฬา	รอบบ้านเรา	เราคืออาเซียน	บ้านแก้ววันนี้	หน้าต่าง โลกกว้าง (เอเชียวัด)	ดาวดวงน้อย	สาระน่ารู้ งานกงสุล
พุธ	SPICE OF ASIA	รอบบ้านเรา	คุยกันวันพุธ (ข่าวภาษาอังกฤษ)	ปณิณกะ สำนึกরাখা	หน้าต่าง โลกกว้าง (แนะนำประเทศ)	ดาวดวงน้อย	รู้รอบโลก
พฤหัสบดี	สุขภาพพร้อมรู้ณ	รอบบ้านเรา	เราคืออาเซียน	Sparkling English	หน้าต่าง โลกกว้าง (เยาวชน)	ดาวดวงน้อย	เรียนภาษา เพื่อนบ้าน (ภาษามาเลเซีย)
ศุกร์	หลายคนอยากรู้ (ศาลนาอิสลาม)	รอบบ้านเรา	คุยกันวันศุกร์ (ข่าวภาษาอิสาน)	มองเศรษฐกิจ	หน้าต่าง โลกกว้าง	ดาวดวงน้อย (โลกเยาวชน)	รู้กฎหมาย สบายใจ